

BRUKERVEILEDNING FOR OVERFØRINGSAVTALEN

Oppdatert 23.12.2025

Ny eller endret tekst er markert med blå farge.

Innhold

INNLEDNING	6
1. OVERFØRINGSAVTALEN - GENERELT	7
1.1 Formål og forhistorie	7
1.1.1 Veien til ny refusjonsløsning	8
1.2 Definisjoner, betegnelser og forkortelser	10
1.3 Rettigheter	11
1.4 Ytelser omfattet av overføringsavtalen	11
1.4.1 Livsvarig AFP for arbeidstakere født 1963 eller etter	12
1.5 Samlet utbetaling	12
1.6 Forholdet til samordningsloven.....	12
1.7 Sikringsordningen	13
1.7.1 Opprettelse og virkeområde	13
1.7.2 Formål.....	13
1.7.3 Rettsstilling.....	13
2 AVTALEPARTER	13
2.1 Avtaleparter per 01.01.2025.....	13
2.2 Flytting av pensjonsordning til annen pensjonsinnretning	15
2.3 Arbeidsgivere som ikke lenger er tilsluttet overføringsavtalen	15
2.4 Pensjonsordninger for folkevalgte i kommuner eller fylkeskommuner	15
3 MEDLEMSKAP	16
3.1 Innledning.....	16
3.1.1 Medlemskap i offentlig tjenestepensjonsordning.....	16
3.1.2 Statlig og kommunalt ansatte	16
3.1.3 Felles grunnvilkår for medlemskap i statlig og kommunal pensjonsordning	16
3.1.4 Videre inndeling av kapittel 3	16
3.2 Medlemskap i de lovfestede pensjonsordningene	17
3.2.1 Lov om Statens pensjonskasse	17
3.2.2 Særskilt om hovedstilling eller bistilling ved universitetssykehus	17
3.2.3 Lov om pensjonsordning for sykepleiere (sykepleierpensjonsloven)	17
3.2.4 Historiske regler i de lovfestede pensjonsordningene	18
3.3 Medlemskap i de tariffestede pensjonsordningene.....	18
3.3.1 Avtale om pensjonsordninger for arbeidstakere i Oslo kommune	18
3.3.2 SGS 2020 og øvrige tariffavtaler / overenskomster	18
3.3.3 Særskilt om hovedstilling eller bistilling ved universitetssykehus	19
3.3.4 Historiske regler i SGS 2020 og øvrige tariffavtaler / overenskomster	19
3.4 Folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner	19
3.5 Opptjening av pensjonsrettigheter for uføre	20
3.6 Rettigheter under permisjon	20
3.6.1 De lovfestede pensjonsordningene.....	20
3.6.1.1 Lov om Statens pensjonskasse.....	20
3.6.1.2 Lov om pensjonsordning for sykepleiere (sykepleierpensjonsloven)	21
3.6.2 De tariffestede ordningene	21
3.6.2.1 Avtale om pensjonsordninger for arbeidstakere i Oslo kommune	21
3.6.2.2 SGS 2020 og øvrige tariffavtaler	22
3.8 Krav til medlemskap for rett til oppsatt pensjon.....	22
4. ALDERSPENSJON TIL MEDLEMMER FØDT 1962 ELLER TIDLIGERE	23
4.1 Generelt	23
4.2 Hvilken ordning skal utbetale alderspensjon?.....	23
4.2.1 Ved etterfølgende medlemskap	23
4.2.2 Ved samtidige medlemskap	24
4.2.2.1 Stillingene fratres samtidig	24
Straks begynnende/ løpende pensjon	24
Når pensjonsretten utløses samtidig:.....	24
Oppsatt alderspensjon Lik aldersgrense	25

Ulik aldersgrense	25
4.2.2.2 Stillingene fratres på forskjellig tidspunkt	25
Første fratredelse	25
Senere fratredelse	25
4.2.3 Når pensjon har vært redusert eller stoppet og skal økes eller startes på nytt	25
4.2.3.1 Stopp/reduksjon av alderspensjon	25
4.2.3.2 Ny utbetaling av alderspensjon	26
4.2.3.3 Pensjon har vært redusert på grunn av ny stilling	26
4.2.3.4 Pensjon har vært stanset på grunn av ny stilling	26
Det foreligger rett til straks begynnende pensjon fra siste ordning	26
Det foreligger ikke rett til straks begynnende pensjon fra siste ordning	27
4.3 Hvordan skal alderspensjon fra utbetalende ordning beregnes?	27
4.3.1 Generelt	27
4.3.2 Ved etterfølgende medlemskap	27
4.3.2.1 Aldersgrense/pensjonsalder	27
Sykepleiere	27
Ordninger som følger SGS 2020: Pensjonsordninger	28
Felles for alle	28
4.3.2.2 Pensjonsgrunnlag	28
Nedgang i lønn/delt pensjonsgrunnlag	28
Knekkpunkt og deltid	29
4.3.2.3 Pensjonsprosent/ dekningsprosent	29
4.3.2.4 Tjenestetid	29
4.3.2.5 Levealdersjustering	29
Medlemmer født 1953 eller tidligere	29
Medlemmer født 1954 – 1962	30
4.3.2.6 Garantitillegg	31
4.3.3 Ved samtidig medlemskap	31
4.3.3.2 Pensjonsgrunnlag	31
Særlig om fratreden på forskjellig tidspunkt	31
4.3.3.3 Pensjonsprosent/ dekningsprosent	31
Særlig om fratreden på forskjellig tidspunkt	31
4.3.3.4 Tjenestetid	31
4.3.3.5 Levealdersjustering	32
Medlemmer født 1953 og tidligere	32
Medlemmer født 1954 – 1962	32
4.3.3.6 Garantitillegg	33
4.3.3.8 Økt aktiv stilling	33
4.3.3.9 Redusert aktiv stilling	33
4.3.4 Når pensjon har vært redusert og skal settes opp igjen	33
4.3.4.1 Pensjon har vært redusert på grunn av ny stilling	34
4.3.4.2 Pensjon har vært stanset på grunn av ny stilling	34
Rett til straks begynnende pensjon i siste ordning:	34
4.3.5 Beregning av samlet pensjon når løpende utbetaling overtas fra annen ordning	34
Eksempel:	34
4.3.6 Informasjon en pensjonsordning trenger for å overta utbetalingen av en alderspensjon (snusak) fra en annen ordning	35
4.4 Særlig om oppsatt alderspensjon	35
4.4.1 Fastsettelse av nevner	35
ALDERSPENSJON TIL MEDLEMMER FØDT 1963 ELLER SENERE	36
4.a. Generelt	36
4.a.a. Hvilken ordning skal utbetale alderspensjon?	36
4.a.b. Ved etterfølgende medlemskap	37
4.a.c. Ved samtidige medlemskap	37
4.a.d. Endringer etter første uttak av alderspensjon	37
4.a.e. Hvordan skal alderspensjon fra utbetalende ordning beregnes?	38
4.a.f. Samordning	38
4.5. REGULERING AV ALDERSPENSJON	38

5	AVTALEFESTET PENSJON (AFP) TIL MEDLEMMER FØDT 1962 ELLER TIDLIGERE	39
5.1	Generelt	39
5.2	Hvilken ordning skal utbetale AFP?	39
5.2.1	Ved etterfølgende medlemskap	39
5.2.2	Ved samtidige medlemskap	39
5.2.2.2	Stillingene fratres på forskjellig tidspunkt.....	40
5.3	Hvordan skal AFP fra utbetalende ordning beregnes?	40
5.3.1	AFP eller særalderspensjon?	40
5.4	Etteroppgjør.....	40
6.	UFØREPENSJON	41
6.1	Generelt	41
6.2	Hvilken ordning skal utbetale uførepensjon?	41
6.2.1	Ved etterfølgende medlemskap	41
6.2.1.1	Bytte av arbeidsgiver i sykepengeåret.....	41
6.2.2	Ved samtidige medlemskap	42
6.2.2.1	Uførhet oppstår samtidig	42
	Straks begynnende/løpende uførepensjon	42
	Eksempel:	42
	Oppsatt uførepensjon	42
6.2.2.2	Uførhet oppstår på forskjellige tidspunkt.....	42
6.2.3	Nytt medlemskap når det utbetales uførepensjon	43
6.2.3.1	Pensjon har vært redusert på grunn av ny stilling	43
6.2.3.2	Pensjon har vært stanset	43
6.2.3.3	Arbeidstakeren søker om økt uføregrad fra tjenestepensjonsordningen.....	44
6.2.3.4	Overgang til andre ytelser.....	44
	Uførepensjonist født 1962 eller tidligere går over på alderspensjon.....	44
	Uførepensjonist født 1962 eller tidligere søker AFP fra siste ordning	44
	Uførepensjonist dør, gjenlevende ektefelle tilstås etterlattepensjon	45
6.3	Hvordan skal uførepensjon fra utbetalende ordning beregnes?	49
6.3.1	Generelt	49
6.3.2	Ved etterfølgende medlemskap	49
6.3.2.2	Pensjonsgrunnlag	49
6.3.2.3	Tjenestetid	49
6.3.3	Ved samtidig medlemskap	50
6.3.3.2	Pensjonsgrunnlag	50
6.3.3.3	Tjenestetid	50
6.3.4	Når pensjon har vært redusert og skal settes opp igjen.....	51
6.3.5	Informasjon en pensjonsordning trenger for å overta utbetalingen av en uførepensjon (snusak)....	51
6.4	Særlig om oppsatt uførepensjon	51
6.4.1	Fastsettelse av nevner	51
6.4.2	Samtidighet	51
6.4.3	Reduksjon og bortfall av oppsatt uførepensjon.....	51
6.5	Særlig om karens ved uførepensjon	51
6.5.1	Generelt	52
6.5.2	Utgangspunktet for karensvurderingen - Tiltredelse.....	52
6.5.3	Opphold i medlemskap.....	52
6.5.4	Uførepensjon etter permisjon	52
	SPK: 52	
6.5.5	Unntak fra karensregelen - særlige grunner	53
6.5.6	Spesielt om avslag på grunn av karens – tidligere oppsatt rett.....	53
6.5.7	Spesielt om reduksjon av opptjening til påslagspensjon fra 01.01.2020 for medlemmer født 1963 eller senere	53
7.	ETTERLATTEPENSJON.....	54
7.1	Hvilken ordning skal utbetale etterlattepensjon?	54
7.1.1	Generelt	54
7.1.1.1	Nærmere om rettigheter i Asker kommunale pensjonskasse.....	54
7.1.2	Etterlattepensjon etter pensjonist	54
7.1.3	Etterlattepensjon etter arbeidstaker død i medlemspliktig stilling	54

7.1.3.1	Ved etterfølgende medlemskap	54
7.1.3.2	Ved samtidige medlemskap	54
7.1.4	Etterlattepensjon etter arbeidstaker med oppsatte rettigheter	55
7.2.	Hvordan skal etterlattepensjon fra utbetalende ordning beregnes?	55
7.2.1	Generelt	55
7.2.2	Særlig om beregning av brutto ektefellepensjon for årskull 1954 og yngre	55
7.3	Særlig om oppsatt etterlattepensjon.....	55
7.4	Særlig om karens ved ektefellepensjon.....	55
7.5	Skjæringsdato for rettighet til ektefellepensjon uten ervervsprøving	56
7.6	Beregning og utbetaling av bruttoberegnet ektefellepensjon ved etterfølgende medlemskap	56
8.	KOMBINASJONER AV PENSJONER	57
	MEDLEMMER FØDT 1962 ELLER TIDLIGERE	57
8.1	AFP og uførepensjon.....	57
8.1.1	Generelt	57
8.1.2	Hvem skal utbetale pensjonene.....	57
8.1.2.2	Når uførepensjon innvilges etter uttak av AFP	57
8.2	AFP og ektefellepensjon	57
8.2.1	Generelt	57
8.2.2	Hvem skal utbetale AFP og ektefellepensjon?	58
8.3	AFP og særalderspensjon.....	58
8.3.1	Generelt	58
8.3.2	Hvem skal utbetale AFP og særalderspensjon?	58
8.3.2.2	Når særalderspensjon tas ut etter uttak av AFP	58
8.4	Uførepensjon og særalderspensjon.....	58
8.5	Uførepensjon og ektefellepensjon	58
8.6	Alderspensjon og ektefellepensjon.....	59
8.7	Samordningsfritak ved kombinasjon av alderspensjon og ektefellepensjon	59
8.8	Alderspensjon og uførepensjon	59
8.8.1	Generelt	59
8.8.2	Hvilken ordning skal utbetale uførepensjon og de ulike elementene i alderspensjonen?.....	59
8.10	Uførepensjon og ektefellepensjon.....	60
8.11	Tidligpensjon og kombinasjoner	60
9.	REFUSJONSLØSNINGEN	60
9.1	Refusjon fra 2. juli 2024	60
9.2.	Konverterte refusjoner per 02.07.2024	61
9.3.	Faktura, renter og foreldelse	61
10.	Diverse bestemmelser	62
10.1.	Feilutbetaling til pensjonisten.....	62
10.2	Pensjon utbetalt fra første ordning	62
	Etterbetaling fra siste ordning	62
10.3	Sikringsordningen	62
10.4	Finansiering av Sikringsordningen	63
10.5.	Utbetalende ordning mangler dekning	63
10.6.	Refunderende ordning mangler dekning.....	63
11	SPEIELT OM PENSJONSORDNING FOR APOTEKVIKRSOMHET	64
12	INFORMASJONSUTVEKSLING	64
12.1	Generelt	64
12.2	Utvexling av opplysninger	65
12.3	Personvern	65
13	OVERSIKT OVER STATENS PENSJONSKASSES BEGREPER BRUKT I FORBINDELSE MED NYE SAMORDNINGSREGLER FOR ALDERSPENSJON FRA 01.01.2021	66
14	ENDRINGER OG JUSTERINGER I DENNE UTGAVEN	69

INNLEDNING

Overføringsavtalen er en viktig del av offentlige tjenestepensjonsordninger. Det er flere pensjonsinnretninger som har pensjonsordninger som er omfattet av overføringsavtalen.

I 2012 ble arbeidsgruppen for overføringsavtalen opprettet, på initiativ fra SPK. Arbeidsgruppen ledes av SPK og har i dag medlemmer fra SPK, KLP, Oslo pensjonsforsikring, Storebrand og Pensjonskasseforeningen. Arbeidsgruppen møtes en gang i måneden og diskuterer faglige problemstillinger rundt vilkårsvurdering og pensjonsberegning innenfor overføringsavtalen. En av arbeidsgruppens hovedoppgaver er å evaluere og revidere brukerveiledningen for overføringsavtalen og brukerveiledningens eksempelsamling. Referat fra møtene går gjennom og godkjennes på neste møte.

Hensikten med å lage en brukerveiledning for overføringsavtalen er å sette pensjonsinnretningene i stand til å praktisere overføringsavtalens bestemmelser på samme måte. Den skal fungere som et arbeidsverktøy og et oppslagsverk. Brukerveiledningen er et levende dokument, det vil si at den ikke er et endelig ferdig dokument.

Denne brukerveiledningen omhandler **primært** kapittel IV i overføringsavtalen, det vil si det som gjelder utbetaling av samlet pensjon og refusjon mellom pensjonsordningene.

For kommunal sektor og helseforetakene er det tariffestet at pensjonsordningene skal være omfattet av overføringsavtalen.

Statens pensjonskasse, SPK, har det overordnede ansvaret for overføringsavtalen, det vil si faglig ansvar, herunder godkjenner endringer i brukerveiledningen, oversikt over tilsluttede ordninger, og har det overordnede ansvaret for driften av denne. For å være tilsluttet overføringsavtalen skal pensjonsordningene i hovedsak ha samme regler for pensjonsrettigheter og regulering som i SPK. Det kan forekomme noen forskjeller i regelverket.

Det er viktig at alle praktiserer regelverket på samme måte. Hvis det ikke lar seg gjøre, er det like viktig at alle parter vet om hvilke forskjeller som foreligger mellom de ulike ordningene.

Brukerveiledningen beskriver hvordan overføringsavtalens bestemmelser skal forstås, hvilke ytelser som er omfattet av overføringsavtalen, hvem som skal være utbetalende ordning, hvordan samlet pensjon skal beregnes og hvordan refusjon skal beregnes. Dessuten beskrives rutinen for informasjonsutveksling og oppgjør.

Brukerveiledningen vil ikke vise eksakte beregningsregler i de enkelte innretningene og heller ikke systemtekniske regler.

En egen eksempelsamling viser nærmere hvordan pensjon skal beregnes, og hvilken ordning som skal være utbetalende ordning i utvalgte scenarier fra brukerveiledningen.

Overføringsavtalen og tilhørende dokumenter er tilgjengelige på www.spk.no/virksomhet/medlemskap-for-verksemder/overforingsavtalen/.

1. OVERFØRINGSAVTALEN - GENERELT

1.1 Formål og forhistorie

Overføringsavtalen mellom offentlige tjenstepensjonsordninger kommer til anvendelse på pensjonsrettigheter som er tjent opp i to eller flere ordninger, enten samtidig eller etter hverandre i tid. Avtalen innebærer at samlet pensjon utbetales fra den pensjonsordningen som vedkommende sist er/var medlem i som om all opptjening er skjedd i denne ordningen.

I 1972 ble det inngått en separatavtale mellom de to lovfestede pensjonsordningene SPK og Pensjonsordningen for sykepleiere (administrert av Kommunal Landspensjonskasse, KLP). Denne avtalen dannet opptakten til det som etter hvert ble overføringsavtalen.

Det meldte seg snart et behov for å løse problemer som [oppstod i forbindelse med overføring](#) av en del funksjoner fra statlig til kommunal forvaltning. En overføringsavtale kunne på en enkel måte løse overgangsproblemene ved skifte av stilling i offentlig sektor: Formålene var både å fjerne hindringer for personalmobilitet ved skifte av stilling i offentlig sektor for enkeltpersoner, og å hindre motstand fra arbeidstakerne mot de strukturendringene som det var behov for.

Samtidig ville man unngå samordning mellom opptjente tjenstepensjoner etter samordningsloven § 7 til fordel for en mer enkel sammenlegging av tjenestetid. Samordningsloven er ikke tilpasset den situasjonen at den enkelte arbeidstaker er med i flere offentlige tjenstepensjonsordninger, til dels etter hverandre og til dels samtidig. Reglene for uttak av alderspensjon forutsetter også at man skal ta hensyn til fortsatt medlemskap i andre offentlige tjenstepensjonsordninger. Overføringsavtalen er derfor en nødvendig del av dagens regler for offentlige tjenstepensjonsordninger.

Fra 1974 og senere har de enkelte kommunale pensjonsordningene sluttet seg til den avtalen om overføring som var inngått mellom SPK og Pensjonsordningen for sykepleiere. For noen ordninger ble oppsatte rettigheter ikke omfattet av overføringsavtalen. Slike unntak er blitt faset ut i ettertid. Det ble videre utarbeidet standardvedtekter for de kommunale pensjonsordningene, med bestemmelser nær opp til bestemmelsene i lov om Statens pensjonskasse. Fra 01.05.2004 laget tariffpartene i kommunal sektor egne vedtekter som forutsettes fulgt av alle pensjonsinnretningene og pensjonskassene, TPO-vedtektene.

I perioden fra 1974 og fram til i dag har det skjedd en rekke endringer innenfor organisering av arbeidslivet, mobilitet i arbeidsmarkedet og endringer i pensjonsregelverket. Det har skjedd en omgjøring av flere av virksomhetene innen statlig sektor til statsaksjeselskap, statsforetak, særlovselskap, stiftelser og liknende. I kommunal sektor har mye av den samme omorganiseringen skjedd. Samtidig er oppgaver som tidligere ble utført av kommunale organer, helt eller delvis blitt overlatt til private aktører. Offentlige oppgaver har også vært flyttet fra kommunal til statlig sektor, og fra statlig til kommunal sektor.

Som et ledd i fristillingen av virksomheter fra offentlig sektor, kan de fristilte virksomhetene velge pensjonsinnretning/-ordning. Dette har ført til at det er blitt spørsmål om hvor langt overføringsavtalen skal rekke, og dermed hvilke pensjonsordninger som kan være omfattet av overføringsavtalen.

Dette var noe av bakgrunnen for at det ble inngått ny overføringsavtale gjeldende fra 01.11.2004. Prinsippet er nå at det er pensjonsinnretningene som er parter i overføringsavtalen. Arbeidsgivere som er forpliktet til å omfattes av overføringsavtalen (for eksempel gjennom tariffavtale) eller som ønsker dette, bekrefter tilslutning til overføringsavtalen ved undertegnelse av en tilslutningserklæring.

Etter at den nye forsikringsvirksomhetsloven som også omfatter kommunale pensjonsordninger, trådte i kraft 01.07.2006, skulle pensjonsordningen for den enkelte kommune/arbeidsgiver regnes som en egen kommunal pensjonsordning. Fra dette tidspunkt gjelder derfor overføringsavtalen også mellom de forskjellige kommuner, uavhengig av pensjonsinnretning. Etter loven er pensjonsordningenes forpliktelser begrenset til det som det er betalt premie for. For at de ansattes rettigheter ikke skulle svekkes, ble det nødvendig å etablere en sikringsordning som ivaretar rettighetene også ved manglende premiebetaling fra arbeidsgivere. Sikringsordningen er en del av overføringsavtalen.

I SPK er arbeidstakernes rettigheter fastsatt i lov om Statens pensjonskasse. Pensjonsordningene for sykepleiere og for apotekvirksomhetene er også fastsatt i lov.

I kommunal sektor er hjemmel til å opprette slike pensjonsordninger fastsatt i kommuneloven § 24 nr. 3. I forsikringsvirksomhetsloven § 4-1 defineres både pensjonsordningene for kommuner, helseforetak og andre som har tariffavtalt tilsvarende ordninger som kommunale pensjonsordninger. Forskrifter til kommuneloven gir nærmere bestemmelser om ordningen og at den ikke skal gi høyere ytelser enn etter reglene i lov om Statens pensjonskasse. Regelverket er nedfelt i tariffavtale, og vedtektene for pensjon er tatt inn som et vedlegg til Hovedtariffavtalen i kommunal sektor, vedlegg 5 – Vedtekter for tjenstepensjonsordning – SGS 2020. Dette regelverket gjelder for kommuner og bedrifter/virksomheter som er medlem i KS. I tillegg er det et eget tariffområde for kraftsektoren i KS.

Oslo kommune er eget tariffområde. I henhold til tariffavtalen i Oslo kommune (Dokument nr. 25) hadde arbeidstakerne tidligere pensjonsrettigheter i henhold til de til enhver tid gjeldende pensjonsvedtekter vedtatt av Oslo kommunes bystyre. I tariffrevisjonen høsten 2020 ble imidlertid partene enige om tariffesting av kommunens tjenstepensjonsordning med virkning fra 01.01.2022. Tariffestingen ble endelig vedtatt 09.12.2021. Kommunens pensjonsregelverk følger etter dette, med virkning fra 01.01.2022, av avtale om pensjonsordninger for arbeidstakere i Oslo kommune.

Kommunale pensjonskasser har vedtekter for pensjonskasser i tillegg til tariffavtaler. Vedtektene for pensjonsordningen er de som er inntatt i SGS 2020 Pensjonsordninger. Finanstilsynet gir konsesjon for opprettelse og drift av pensjonskasser. Andre bedrifter og virksomheter som i tariffavtale er forpliktet til å ha en offentlig pensjonsordning for sine arbeidstakere, skal ha regelverket fastsatt i pensjonsvedtekter som er identiske med vedtektene i kommunal sektor.

1.1.1 Veien til ny refusjonsløsning

Intensjonen med den tidligere løsningen for beregning av refusjonspensjoner var at overføringsavtalen ikke skulle føre til en vesentlig omfordeling av pensjonsutgifter mellom pensjonsinnretningene, særlig mellom staten og de kommunale ordningene. Men analyser viste at formelverket medførte en skjevfordeling av kostnadene. Utbetalende ordning ble belastet med en større andel av den samlede pensjonsforpliktelsen enn det som var rimelig.

Over en periode på om lag 20 år ble det lagt ned et betydelig arbeid med å prøve å få etablert en ny og forenklet refusjonsordning innenfor overføringsavtalen.

- Arbeidsgruppe i regi av SPK 1998-99. Rapport av 02.03.1999
- Overføringsavtaleutvalgets innstilling, NOU 2000:28 (Tjenstepensjon etter skifte av arbeidsgiver og strukturendringer i offentlig sektor)
- Rapport fra en arbeidsgruppe under Arbeids og administrasjonsdepartementet (AAD) av 14.05.2004. (Casparigruppen)
- Ny overføringsavtale som er inngått med virkning fra 01.11.2004, jf. § 15 (refusjon) og § 16 (renter)
- På anbefaling fra Casparigruppen, rapport fra en arbeidsgruppe (Melheimgruppen) av 28.03.2006.
- Forprosjekt i regi av SPK, der en arbeidsgruppe med representanter for pensjonsinnretningene overleverte et forslag til ny refusjonsløsning i desember 2016

Konklusjon fra denne arbeidsgruppen i 2016:

Viktige forutsetninger for valg av ny modell er at den skal sikre kontroll og sporbarhet, god fordeling av pensjonskostnadene, bedre forutsigbarhet og gi kostnadseffektiv drift av overføringsavtalen. Analyser av de ulike modellene har vist at en fordeling ut fra de forsikrede ytelsene vil være den modellen som tilfredsstiller disse kriteriene best. En samstemt arbeidsgruppe konkluderer derfor med at den anbefaler fordeling ut fra forsikret ytelse som ny modell. En ny oppgjørsmodeLL er ikke realistisk uten at ny formel blir vedtatt.

Forslaget til ny refusjonsordning innebærer to endringer i forhold til dagens refusjonsordning:

1. Nye regler for beregning av refusjonens størrelse, og fordeling av pensjonskostnader (formel)

2. *Nytt prinsipp om at utbetalende ordning beregner refusjonskravets størrelse og sender krav til refunderende ordning med definert gyldighetsperiode (metode)*

Arbeidsgruppen mener begge endringene er nødvendige.

Arbeidet ble tatt opp igjen våren 2022. Høsten 2022 ble det opprettet en bredt sammensatt arbeidsgruppe med representanter fra alle system-leverandørene av offentlig tjenstepensjon. Formålet var å se på en forenkling av refusjonshåndtering. Arbeidsgruppen jobbet frem et omforent forslag til ny løsning for å håndtere refusjon fra 02.07.2024.

I den nye refusjonsløsningen innhenter utbetalende ordning forsikret ytelse fra andre ordninger, og fordeler kostnaden ved utbetaling av pensjon ut fra hver ordnings andel av den samlede forsikrede ytelsen. Utbetalende ordning fakturerer så de andre ordningene for deres andel av utbetalingen.

1.2 Definisjoner, betegnelser og forkortelser

Pensjonsinnretning	Institusjon som forvalter pensjonsordninger. Det kan være både livsforsikringsselskap og pensjonskasser. Innenfor offentlig sektor vil det være institusjoner som administrerer lovfestede tjenstepensjonsordninger, offentlige pensjonskasser og livsforsikringsselskap som forvalter offentlige tjenstepensjonsordninger.
Pensjonsordning	Kollektiv pensjonsforsikring i livsforsikringsselskap eller i pensjonskasse. Alle arbeidsgivere er pålagt å ha pensjonsordning for sine ansatte. Alle ansatte i staten er tilsluttet en pensjonsordning, som er SPK. For de som har kommunal tjenstepensjonsordning, er det en pensjonsordning for hver arbeidsgiver, og overføringsavtalen anvendes ved overgang mellom de forskjellige arbeidsgiverne.
Offentlig tjenstepensjonsordning	Pensjonsordning etter lov om Statens pensjonskasse, lov om pensjonsordningen for sykepleiere, lov om pensjonsordningen for apotekvirksomhet og en kommunal pensjonsordning etter forsikringsvirksomhetsloven kapittel 4.
Lovfestet tjenstepensjonsordning	Medlemmenes rettigheter og plikter er fastsatt i lov. Dette gjelder lov om Statens pensjonskasse, Pensjonsordningen for sykepleiere og Pensjonsordningen for apotekvirksomhet.
Vedtekter	Alle offentlige pensjonsordninger har egne pensjonsvedtekter unntatt der hvor det er lovfestede rettigheter. Vedtektene beskriver medlemmenes rettigheter og plikter.
SGS 2020 Pensjonsordninger	Vedtekter for tjenstepensjon – TPO - i kommunal sektor (KS-området).
Tariffavtale	Tariffavtale er avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. I kommunal sektor er pensjon en del av tariffavtalen.
Forsikringstaker	Kommune, fylkeskommune, kommunalt foretak og andre arbeidsgivere som er forpliktet til å ha offentlig tjenstepensjonsordning ifølge tariffavtale eller lov.
Forsikrede	Arbeidstaker eller fratrudd arbeidstaker som har rettigheter i henhold til forsikringen / vedtekter / lov. Benevnes også i mange tilfeller som medlem.
Forsikret refusjonsytelse	Forkortes FRY. Mål på en pensjonsordnings premiereserve for et medlem. Brukes til å beregne hvor stor andel hver ordning skal betale av pensjonen medlemmet får utbetalt.
Forsikringsavtale	Den forsikringsavtale som inngås mellom forsikringstakeren og pensjonsinnretningen, og som er grunnlaget for beregningen av premie for pensjonsordningen.
KA	Kirkens arbeidsgiverforening
KS	Arbeidsgiverforeningen i kommunal sektor, med unntak for Oslo kommune og enkelte kommunale foretak. Tidligere betegnelse: Kommunenes Sentralforbund.
SPK	Statens pensjonskasse, som er pensjonsordningen for alle ansatte i staten og for flere statsforetak, samt andre innlemmede virksomheter
OPF	Oslo Pensjonsforsikring AS, administrerer pensjonsordningen for ansatte i Oslo kommune, kommunale foretak og aksjeselskap, ansatte på sykehus som tidligere ble eid av Oslo kommune, og Sporveienkonsernet for medlemmer før 01.04.2015.
PKF	Pensjonskasseforeningen er en interesseorganisasjon for pensjonskasser. Omfatter både offentlige og private pensjonskasser.
Virke - Ideell og frivillighet (tidl HUK)	Hovedorganisasjonen Virke (tidligere HSH), har en avdeling for virksomheter som utfører oppdrag for offentlig sektor. Medlemmer her har hatt / har krav om offentlig tjenstepensjon for sine ansatte.
Avtaleparter	Avtaleparter i overføringsavtalen er pensjonsinnretningene som administrerer offentlige tjenstepensjonsordninger som er tilsluttet overføringsavtalen.

Sikringsordningen	Egen virksomhet med eget styre. Skal sikre pensjonsrettigheter som er opparbeidet hos arbeidsgivere med kommunal pensjonsordning som opphører fordi virksomheten nedlegges eller premie ikke betales.
Tilslutningserklæring	Arbeidsgiver med offentlig tjenstepensjon kan gjennom en avtalepart stå tilsluttet overføringsavtalen på visse vilkår nedfelt i en erklæring.
Virksomhetsoverdragelse	Når en virksomhet blir kjøpt opp eller slått sammen med en annen virksomhet, vil det kunne være særskilte regler som gjelder for enkelte av medlemmene. Dette bør fremkomme i forsikringsavtalen.

1.3 Rettigheter

Overføringsavtalen § 12 første ledd gir hovedregelen for rettigheten som en arbeidstaker har når han eller hun er omfattet av overføringsavtalen:

§ 12 Pensjonsvilkår - arbeidstakers rettigheter og plikter

«Arbeidstaker med medlemskap i to eller flere pensjonsordninger som omfattes av overføringsavtalen, får pensjonsrettigheter som om den samlede pensjonsopptjeningen hadde foregått i den pensjonsordningen som arbeidstakeren sist var omfattet av. Pensjonen utbetales etter de regler som gjelder i denne ordningen.»

Når en arbeidstaker har vært medlem i flere pensjonsordninger som er omfattet av overføringsavtalen, får vedkommende pensjonsrettigheter som om den samlede pensjonsopptjeningen hadde foregått i siste ordning. Det betyr at overføringsavtalen kan gi arbeidstakeren bedre pensjonsrettigheter enn vedkommende ville hatt dersom man skulle sett de enkelte pensjonsopptjeningene isolert. Ved uførepensjon og etterlattepensjon kan det for eksempel føre til at man ikke skal vurdere karens.

1.4 Ytelser omfattet av overføringsavtalen

De ytelsene som er omfattet av overføringsavtalen fremgår av avtalens § 14 første ledd:

«Overføringsavtalen kommer til anvendelse ved utbetaling av alders-, uføre- og etterlattepensjon. Med alderspensjon menes:

- *brutto alderspensjon*
- *påslagspensjon*
- *betinget tjenstepensjon*
- *2011-tillegg*
- *overgangstillegg*
- *tidligpensjon*
- *særalderspåslag»*

Avtalen kommer **ikke** til anvendelse ved

- Avtalefestet pensjon fra 62 år (AFP 62-65), for arbeidstakere født i 1962 eller tidligere. Overføringsavtalen får ikke anvendelse ved utbetaling av AFP 62-65. Det betyr at ordningen som utbetaler ytelsen ikke kan kreve refusjon fra andre ordninger. Heller ikke i det tilfellet arbeidstakeren også har rett til alderspensjon etter 85-årsregelen, men hvor AFP er høyest og derfor utbetales, kan det kreves refusjon. Krav om refusjon sendes først ved fylte 65 år.
- Oppsatt alderspensjon før 65 år.
For ordninger som har nedfelt at oppsatt alderspensjon kan utbetales fra aldersgrensen også når denne er lavere enn 65 år, er perioden fram til 65 år unntatt fra overføringsavtalen. [Årsaken er at SPK og OPF tidligst utbetaler oppsatt alderspensjon fra 65 år og derfor heller ikke utbetaler refusjon for slik pensjon.](#)
- Avtalefestet pensjon fra 65 år (AFP 65-67) når pensjonisten ikke har rett til AFP beregnet som tjenstepensjon.
Gjelder de som ikke er medlem i pensjonsordningen og de som ellers ikke fyller kravene til AFP

- beregnet etter pensjonsordningens regler.
- Vartpenger fra SPK tilstått før 01.03.2016.
Få personer mottar vartpenger i dag. Vartpenger utbetales maksimalt frem til 67 år og siste mottaker vil nå den alderen i løpet av kort tid.

Det heter også i avtalens § 22 andre og tredje ledd:

«For de medlemmene av pensjonsordning for apotekvirksomhet, som er omfattet av overføringsavtalen, kommer avtalen til anvendelse ved utbetaling av alders-, uføre- og etterlattepensjon.

For nærmere detaljer om hva som gjelder for pensjonsordning for apotekvirksomhet, viser vi til kapittel 11.

1.4.1 Livsvarig AFP for arbeidstakere født 1963 eller etter

Livsvarig AFP er en tariffestet ytelse. For SPKs del er livsvarig AFP også hjemlet i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse. AFP-loven er ikke en del av hjemmelsgrunnlaget for overføringsavtalen (§ 1) og ytelsen er derfor ikke omfattet av avtalen.

Pensjonsordningene må samarbeide om vurderingen av vilkårene for livsvarig AFP til sine medlemmer.

Det er inngått en egen kostnadsfordelingsavtale mellom leverandører av livsvarig AFP. Avtalen regulerer hvordan utbetalende ordning kan kreve refusjon av andre ordninger pensjonisten har vært medlem i, ut fra hver ordnings andel av pensjonistens samlede forsikrede refusjonsytelse.

Arbeidsgruppen for overføringsavtalen vil utarbeide en egen brukerveiledning for livsvarig AFP. Om nødvendig vil det også komme en egen eksempelsamling om temaet.

1.5 Samlet utbetaling

Prinsippet i overføringsavtalen om samlet utbetaling av pensjon går fram av avtalen § 12, tredje ledd:

«Pensjonsrettighetene dekkes ved felles utbetaling av pensjon, jf. § 14 a. til § 14 d. og gjennom refusjon mellom pensjonsordningene, jf. § 15. I den utstrekning pensjonene ikke er sikret finansiering, blir de avkortet forholdsmessig».

Hovedregelen i overføringsavtalen er at den endelige beregnede pensjonen skal utbetales fra siste ordning. Dersom det utbetales alders- eller uførepensjon fra en ordning, og arbeidstaker blir medlem i annen ordning som omfattes av overføringsavtalen, kan likevel pensjon i noen tilfeller fortsatt utbetales fra opprinnelig ordning når det nye arbeidsforholdet avsluttes. Se kapittel 4.3.4.

Utbetalt pensjon skal finansieres av utbetalende ordning og med refusjoner fra tidligere ordninger.

Overføringsavtalen innebærer at opptjente pensjonsrettigheter i andre (refunderende) ordninger overføres til siste (utbetalende) pensjonsordning, på det tidspunkt samlet utbetaling skjer. Pensjonsberegningen skjer etter reglene i siste ordning som om den samlede pensjonsopptjeningen hadde foregått der. Refunderende ordning/er er bundet av vedtak hos utbetalende ordning når det gjelder aldersgrense, starttidspunkt og pensjons-/reduksjonsgrad.

1.6 Forholdet til samordningsloven

Overføringsavtalen § 17 omhandler forholdet til samordningsloven:

«Den utbetalende pensjonsinnretningen opptrer utad i forhold til lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser av 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser (samordningsloven) som om hele pensjonen var opptjent i denne pensjonsordningen. Samordningslovens § 7 får ikke anvendelse for samordning av tjenestepensjoner fra de pensjonsordninger som omfattes av overføringsavtalen. Den utbetalende pensjonsordningen gjennomfører samordning med pensjons- og trygdeytelser fra pensjonsordninger utenfor overføringsavtalen.»

Det er utbetalende ordning som foretar den endelige samordningen i henhold til samordningsloven. I hovedsak vil det være samordning med ytelsene fra folketrygden. Det vil som **hovedregel** ikke være

noen tjenestepensjonssamordning mellom ytelsene fra de ordningene som er med i overføringsavtalen, men det skal samordnes med pensjonsordninger som ikke er med i overføringsavtalen (jf. samordningsloven § 7).

1.7 Sikringsordningen

1.7.1 Opprettelse og virkeområde

Overføringsavtalens sikringsordning (Sikringsordningen) er opprettet ved avtale om overføring og samordning av pensjonsrettigheter (Overføringsavtalen) mellom SPK og andre leverandører av offentlig tjenestepensjon, jf. lov om Statens pensjonskasse § 46. Virkeområdet for Sikringsordningen fremgår av overføringsavtalen og Sikringsordningens vedtekter. [Sikringsordningen dekker ikke utbetaling og regulering av livsvarig AFP.](#)

1.7.2 Formål

Overføringsavtalens sikringsordning skal bidra til å sikre pensjonsrettigheter opparbeidet hos arbeidsgivere med kommunal pensjonsordning som opphører ved konkurs/akkord eller ved annet opphør, eller som ikke betaler premie ved forfall, så langt det er midler i Sikringsordningen.

1.7.3 Rettsstilling

Sikringsordningen er et selvstendig rettssubjekt med upersonlig og begrenset ansvar. Ordningen registreres i Enhetsregisteret i Brønnøysund. Ingen av avtalepartene eller virksomheter med kommunal pensjonsordning har eiendomsrett til noen del av ordningen. Sikringsordningen har ikke erverv til formål.

Sikringsordningen har egen regnskapsføring. Sikringsordningens øverste myndighet er styret for Sikringsordningen.

Se mer om Sikringsordningen og hvordan melde krav i kapittel [10.5](#).

2 AVTALEPARTER

Overføringsavtalen § 3 angir vilkår for hvem som kan være part i overføringsavtalen. Avtaleparter i overføringsavtalen er pensjonsinnretningene som administrerer offentlig tjenestepensjonsordninger som er tilsluttet overføringsavtalen.

Hver avtalepart kan administrere mange pensjonsordninger. Arbeidsgiverne i disse pensjonsordningene må undertegne en tilslutningserklæring for å være omfattet av overføringsavtalen. Vilkårene for tilslutning går fram av avtalen § 4.

2.1 Avtaleparter per **01.01.2025**

TP-nummer	Navn	Dato	Administreres av
3610	Arendal kommunale pensjonskasse	27.05.1991	
4082	Asker kommunale pensjonskasse	05.05.1992	KLP Forsikringsservice
3620	Bergen Kommunale pensjonskasse	23.10.1984	
3630	Bodø pensjonskasse	13.11.2020	

4083	Bærum kommunale pensjonskasse	01.01.2015	Storebrand pensjonstjenester
3660	Drammen kommunale pensjonskasse	17.12.1980	
3670	Elverum kommunale pensjonskasse	14.11.1978	
3675	Flekkefjord kommunale pensjonskasse	06.07.1984	
3700	Halden kommunale pensjonskasse	21.11.1977	
4156	Harstad kommunale pensjonskasse	01.01.2013	Gabler
3730	Haugesund kommunale pensjonskasse	19.02.1979	
3200	Kommunal landspensjonskasse	29.11.1974	
3750	Kristiansand kommunale pensjonskasse	14.04.1980	
4099	Lørenskog kommunale pensjonskasse	01.01.1999	Gabler
3300	Molde kommunale pensjonskasse	01.01.2008	Gabler
3820	Oslo pensjonsforsikring AS	30.09.1977	
4098	Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet	01.01.2014	
		01.04.1996, utmeldt	
3060	Pensjonsordningen for apotekvirksomhet	01.02.2003	SPK
3045	Pensjonsordningen for oppdragstakere i statlig beredskaps- eller familiehjem	12.02.2010	SPK
3200	Pensjonsordningen for sykehusleger	01.11.1976	KLP
3200	Pensjonsordningen for sykepleiere	01.03.1972	KLP
3850	Sandefjord kommunale pensjonskasse	02.06.1980	
3860	Sandnes kommunale pensjonskasse	01.11.1978	
3880	Skien pensjonskasse	30.01.1979	
3010	Statens pensjonskasse	01.03.1972	
4095	Storebrand livsforsikring AS	01.11.2004	
4081	Tromsø kommunale pensjonskasse	01.01.1991	Storebrand pensjonstjenester
3910	Trondheim kommunale pensjonskasse	28.01.1981	
3410	Pensjonskassen for fylkene Akershus, Buskerud og Østfold	01.01.2020	
3440	Å Energi Pensjon	01.01.2010	Gabler
4152	BKK (Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap) Pensjonskasse	01.11.2004	Gabler
4150	Hafslund pensjonskasse	01.01.2008	Storebrand pensjonstjenester
4151	Eidsiva pensjonskasse	01.01.2006	Storebrand pensjonstjenester
4153	Energiselskapenes Fellespensjonskasse	01.11.2004	Gabler
4154	Haugaland Kraft pensjonskasse	01.11.2004	Gabler
4157	Infratek pensjonskasse	01.07.2018	Storebrand pensjonstjenester
3736	Nord Felles Pensjonskasse	01.01.2015	Gabler
3943	Skagerak Energi pensjonskasse	01.11.2004	Gabler
4155	Teknologisk Institutt pensjonskasse	01.01.2008	Gabler
3946	Vest-Telemark Kraftlag pensjonskasse	16.04.1984	Gabler
4161	Vy Buss pensjonskasse	01.10.2014	Gabler

2.2 Flytting av pensjonsordning til annen pensjonsinnretning

Flytting av en pensjonsordning til en annen pensjonsinnretning, medfører normalt ingen endring i forhold til overføringsavtalen. Pensjonsvedtektene videreføres i den nye pensjonsinnretningen. SPK og Sikringsordningen må underrettes om flyttingen.

Ved flytting av pensjonsordninger overføres hele porteføljen til den nye pensjonsinnretningen. Dette medfører at andre ordninger som arbeidstakere har vært omfattet av innenfor overføringsavtalen, ikke skal forholde seg til tidligere innretninger.

Ved en fusjon/fisjon som medfører endring av virksomhetens navn, omfang med videre, må dette meldes til SPK og Sikringsordningen.

Det er den pensjonsinnretningen som overtar pensjonsordningen etter flytting som er ansvarlig for å melde fra om flytting eller ved fusjon/fisjon. Den innretningen som flytter pensjonsordningen må også gi beskjed om stopp, både til SPK og til andre aktuelle ordninger.

2.3 Arbeidsgivere som ikke lenger er tilsluttet overføringsavtalen

For de arbeidsgivere som ikke lenger er tilsluttet overføringsavtalen, vil kun opptjening i perioder under overføringsavtalen bli tatt med i samlet tjenestetid. Opptjent pensjon i perioder utenfor overføringsavtalen, men i offentlig virksomhet, må beregnes separat, og siste ordning skal samordne etter samordningsloven § 7. Dette gjelder først og fremst de arbeidsgivere som kan velge om de vil være tilsluttet overføringsavtalen, det vil være de som ikke er tariffmessig bundet, for eksempel kraftselskap/energiselskap som ikke har medlemskap i KS Bedrift.

For de arbeidsgiverne som blir privatisert, vil kun opptjening under overføringsavtalen bli tatt med i samlet tjenestetid. Pensjon opptjent utenfor avtalen vil være omfattet av samordningsloven dersom en offentlig pensjonsordning blir videreført. I de tilfeller hvor bedriften velger en privat tjenestepensjon, vil disse rettighetene ikke være omfattet av overføringsavtalen.

2.4 Pensjonsordninger for folkevalgte i kommuner eller fylkeskommuner

Folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner kan være medlemmer i en egen særskilt pensjonsordning. De er da ikke omfattet av overføringsavtalen.

Alternativet til en særskilt pensjonsordning for folkevalgte er den ordinære tjenestepensjonsordningen som kommunens eller fylkeskommunens ansatte er omfattet av.

Det er den enkelte kommune eller det enkelte fylke som bestemmer hvilken ordning de folkevalgte skal være medlemmer av. Dersom kommunen eller fylkeskommunen velger å melde de folkevalgte inn i den ordinære tjenestepensjonsordningen, er de samtidig omfattet av overføringsavtalen.

3 MEDLEMSKAP

3.1 Innledning

3.1.1 Medlemskap i offentlig tjenstepensjonsordning

Med offentlig tjenstepensjon menes her medlemskap i en statlig eller kommunal tjenstepensjonsordning etter forsikringsvirksomhetsloven kapittel 4. Tjenstepensjonsordning innebærer at man som ansatt (i tjeneste hos), har rett til medlemskap i en pensjonsordning gjennom sin arbeidsgiver.

3.1.2 Statlig og kommunalt ansatte

Ansatte i staten har pensjon etter lov om Statens pensjonskasse. Det samme gjelder en del ansatte som er virksomhetsoverdratt fra staten til fristilte foretak, og som etter særskilt vedtak har fått fortsette sitt medlemskap i SPK.

Ansatte hos en kommunal eller fylkeskommunal arbeidsgiver vil som hovedregel ha en kommunal tjenstepensjonsordning. I tillegg kan det også være private foretak som har en så nær kommunal eller fylkeskommunal tilknytning at de har en kommunal tjenstepensjonsordning.

Selv om statsansatte som hovedregel har pensjon i SPK etter lov om Statens pensjonskasse og kommunalt ansatte har kommunal tjenstepensjon, finnes det unntak for begge tilfeller. Kommunalt ansatt undervisningspersonell er medlemmer av SPK og ansatte i statlige helseforetak har kommunal tjenstepensjon.

Rammene for ansatte med kommunal tjenstepensjon følger både av lov og tariffavtale. Eksempel på det første er lov om pensjonsordning for sykepleiere. De kommunale pensjonsordninger er i all hovedsak likevel tariffbestemt, og rammene for pensjon er derfor fastsatt i tariffavtale. De enkelte pensjonsleverandørene plikter dermed å tilby et produkt som samsvarer med det partene i arbeidslivet (arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene) har tariffbestemt at skal gjelde.

Den Sentrale Generelle Særavtalen (SGS) 2020 ble 20. juni 2019 inngått mellom KS som arbeidsgiverorganisasjon og LO Kommune, Unio, YS Kommune, og Akademikerne Kommune. SGS 2020 ble gjort gjeldende fra 1. januar 2020, og inneholder blant annet nye pensjonsytelser for arbeidstakere født i 1963 eller senere. De tidligere bestemmelser i Hovedtariffavtalen i kommunal sektor (HTA), ble samtidig flyttet til SGS 2020 med enkelte tilpasninger og endringer. SGS 2020 ble fremforhandlet mellom partene i offentlig sektor på bakgrunn av pensjonsavtale av 3. mars 2018 mellom Regjeringen og partene, og endringer som Stortinget vedtok 11. juni 2019 i lov om Statens pensjonskasse og lov om pensjonsordning for sykepleiere. Arbeidsgiverforeningene Spekter, KA og Virke har inngått tariffavtaler om kommunal pensjonsordning med de samme arbeidstakerorganisasjonene som er nevnt i avsnittet ovenfor.

Alle leverandører av kommunal tjenstepensjon (forsikringsselskap eller selvstendige pensjonskasser), er underlagt det samme rammeverket gitt i SGS 2020 og øvrige tariffavtaler. Oslo kommune er likevel eget tariffområde og kommunens pensjonsregelverk følger, med virkning fra 01.01.2022, av avtale om pensjonsordninger for arbeidstakere i Oslo kommune.

3.1.3 Felles grunnvilkår for medlemskap i statlig og kommunal pensjonsordning

Et felles grunnvilkår for rett til medlemskap i den statlige og de kommunale pensjonsordningene, er at arbeidstaker er medlem av norsk folketrygd. Utover dette har innmeldingskravet for rett til medlemskap i de ulike tjenstepensjonsordningene variert en del opp gjennom årene. I dag er innmeldingskravet for rett til medlemskap lik i de ulike ordningene og gir rett til innmelding fra første arbeidstime.

3.1.4 Videre inndeling av kapittel 3

Det er flere måter å systematisere vilkårene for medlemskap i den offentlige tjenstepensjonen på. Her er det tatt utgangspunkt i skille mellom de lovfestede og tariffestede ordningene, henholdsvis i pkt. 3.2 og 3.3. Dermed kommer de folkevalgte i en særstilling, ettersom de hverken er omfattet av lov eller tariffavtale. Disse behandles i punkt 3.4.

En annen side ved medlemsskapsreglene, er opptjening av pensjonsrettigheter for uføre. Dette behandles i punkt

3.5.

Rettigheter under permisjon er beskrevet i punkt 3.6 og her er det igjen skilt på de lovfestede og tariffestede pensjonsordningene.

Siste punkt i kapittelet, pkt. 3.7, beskriver retningslinjer for innrapportering av flere stillinger i offentlig sektor.

3.2 Medlemskap i de lovfestede pensjonsordningene

3.2.1 Lov om Statens pensjonskasse

Fra 01.01.2025 skal arbeidstakere ansatt i statens tjeneste meldes inn i pensjonsordningen fra første arbeidstime. Bestemmelsen er gitt i lov om Statens pensjonskasse § 5.

Pensjonistvilkår

Alderspensionister som engasjeres på pensjonistvilkår, er unntatt fra medlemskap i SPK. Det betyr at alderspensjonen ikke blir redusert når pensjonisten mottar pensjonistlønn.

Pensjonistlønn kan ikke kombineres med AFP og uførepensjon.

Bestemmelser om pensjonistavlønning/-lønn i staten er tatt inn i Statens personalhåndbok, kapittel 10.12.2.

Korttidsavtalen

Korttidsansatte har ikke rett til medlemskap i Statens pensjonskasse (SPK).

Definisjonen på korttidsansatte er personer eller pensjonister med arbeidsforhold med kortere varighet enn en måned hos en arbeidsgiver med pensjonsordning i SPK. En måned defineres som 30 dager.

Enkeltstående perioder under en måned skal ikke rapporteres til SPK.

Når medlemmet har direkte overgang fra stilling med medlemskap i ordning innenfor overføringsavtalen til stilling med medlemskap i SPK, kan SPK medregne perioden selv om den er under en måned.

Korttidsavtalen innebærer at alderspensjonister i SPK kan jobbe i medlemspliktig stilling med ordinær avlønning uten at dette får konsekvenser for alderspensjonen, så lenge arbeidsforholdet varer under én måned. Man kan for eksempel arbeide i 100 prosent stilling i 3 uker og så slutte helt, uten at dette får konsekvenser for alderspensjonen. Arbeidsforhold med varighet på én måned eller mer behandles som et ordinært arbeidsforhold, og må avlønnes med pensjonistlønn dersom de ikke skal få konsekvenser for alderspensjonen.

3.2.2 Særskilt om hovedstilling eller bistilling ved universitetssykehus

Når hovedstillingen medfører rett til medlemskap i den lovfestede ordningen i SPK og godkjent bistilling hører inn under en kommunal pensjonsordning innenfor overføringsavtalen, skal bistillingen rapporteres til SPK.

Det skal opprettes et eget organisasjonsnummer for bistillingsarbeidsgiveren. Bistillingsarbeidsgiverne rapporterer manuelt til SPK. På denne måten sikres det at det blir trukket pensjonsinnskudd av bistillingen, og foretatt kontroll på fakturaene.

For de som motsetningsvis har hovedstilling som sykehuslege i et statlig helseforetak (kommunal ordning) og bistilling ved universitetet, det vil si en hovedstilling i den kommunale pensjonsordningen og en bistilling som hører inn under den lovfestede ordningen i staten, så er det den kommunale pensjonsordningen som avgjør om bistillingen kan medregnes i pensjonsgrunnlaget.

KLP og PKH, har som pensjonsleverandører for den kommunale pensjonsordningen, inngått avtaler med universitetene om at de som har sin hovedstilling som lege, får med seg bistillingen i staten som pensjongivende servicepensjon. Bistillingen skal rapporteres inn i hovedarbeidsgivers pensjonsordning.

3.2.3 Lov om pensjonsordning for sykepleiere (sykepleierpensjonsloven)

Fra 01.01.2025 skal ansatte sykepleiere meldes inn i sykepleierpensjonsordningen fra første arbeidstime.

Unntatt fra medlemskap er sykepleiere som gjør tjeneste på pensjonistvilkår. Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om tjeneste på pensjonistvilkår.

Løpende alderspensjon reduseres eller faller bort dersom pensjonisten på ny tar innskuddspliktig stilling.

Stillingsandeler på under 20 prosent i kvartalet er ikke innskuddspliktige for pensjonister som har gått av med hel pensjon.

Pensjonistvilkår

Alderspensionister som engasjeres på pensjonistvilkår, skal ikke meldes inn i pensjonsordningen. Det betyr at alderspensjonen ikke blir redusert når pensjonisten mottar pensjonistlønn. Det er imidlertid ikke alle arbeidsgivere som tilbyr pensjonistvilkår.

Mulighet for å jobbe på pensjonistvilkår gjelder for alderspensjonister født før 1963.

For de født i 1963 eller senere gjelder reglene for de med særaldersgrense 65 år som mottar tidligpensjon etter

overgangsregler (årskullene 1963 og 1964).

Særregel om arbeid inntil 20 prosent stilling

Det er også inntatt en særregel om unntak fra medlemskap i sykepleierpensjonsloven § 3 første ledd.

Bestemmelsen gjelder sykepleiere født i 1964 eller tidligere som er ansatt i en eller flere stillinger omfattet av pensjonsordningen der samlet arbeidstid er mindre enn 20 prosent av full stilling, og som samtidig er alderspensjonist etter loven her.

Formålet med unntaksbestemmelsen i § 3 første ledd har vært å gi de som tar ut bruttopensjon med særalder (etter kapittel 4), en fortsatt rett til å jobbe i inntil gammel innmeldingsgrense på 20 prosent stilling uten at pensjonen reduseres.

3.2.4 Historiske regler i de lovfestede pensjonsordningene

Frem til 01.04.2016, var innmeldingskravet for rett til medlemskap i de lovfestede pensjonsordningene, et krav om arbeid i 14 timer per uke/60 timer per måned. For lærere var minstekravet 35 prosent stilling.

Arbeidstakere med varierende arbeidstid og arbeidsperioder får rett til medlemskap når de sammenhengende oppfyller minstekravet i gjennomsnitt i minst 1 måned.

Fra 01.04.2016 til 31.12.2024 var minstegrensen for rett til medlemskap et krav om arbeid i 20 prosent stilling.

Fra 01.01.2020 stilles det ikke som et vilkår for innmelding i pensjonsordningen, at arbeidstaker skal kunne oppnå en viss tjenestetid frem til aldersgrensen. Tidligere var hovedregelen at man ikke skulle meldes inn i pensjonsordningen, dersom arbeidstaker ved aldersgrensen ikke ville få en samlet pensjonsgivende tjenestetid på minst fem år.

For innlemmede virksomheter kan det avtales særskilte vilkår for medlemskap.

3.3. Medlemskap i de tariffestede pensjonsordningene

3.3.1 Avtale om pensjonsordninger for arbeidstakere i Oslo kommune

Ansatte arbeidstakere skal meldes inn i pensjonsordningen fra første arbeidstime.

Timelønnte, midlertidig ansatte, og arbeid utover fast ansettelse etterinnmeldes i ordningen på grunnlag av en gjennomsnittlig stillingsprosent.

Pensjonistvilkår

Alderspensjonister som engasjeres på pensjonistvilkår, skal ikke meldes inn i pensjonsordningen. Det betyr at alderspensjonen ikke blir redusert når pensjonisten mottar pensjonistlønn. Det er imidlertid ikke alle arbeidsgivere som tilbyr pensjonistvilkår.

3.3.2 SGS 2020 og øvrige tariffavtaler / overenskomster

Ansatte arbeidstakere skal meldes inn i pensjonsordningen fra første arbeidede time.

Fast ansatte skal meldes inn den dagen de begynner i den faste stillingen. Timelønnte, midlertidig ansatte og fast ansatte som i tillegg jobber ut over fast ansettelse, skal etterinnmeldes med en gjennomsnittlig stillingsprosent ved kvartalets utløp.

Pensjonistvilkår

Alderspensjonister som engasjeres på pensjonistlønn, skal ikke meldes inn i pensjonsordningen. Det betyr at alderspensjonen ikke blir redusert når pensjonisten mottar pensjonistlønn. Det er imidlertid ikke alle arbeidsgivere som tilbyr pensjonistvilkår.

Særregel for sykehusleger i helseforetak

For sykehuslegene i helseforetakene gjelder det en særregel som gir de alderspensjonerte sykehuslegene mulighet for å jobbe i inntil 168 timer før gjeninnmelding skal skje.

Øvrige tariffområder, tariffløse og områder utenfor SGS

I kommunal sektor (KS tariffområde) ble minstegrensen for innmelding opphevet fra 21.06.2013 som følge av dom i Arbeidsretten. Fra 01.05.2014 ble endringen tatt inn i tariffavtalen, og nedre grense for medlemskap ble da også opphevet i KA og Virke-HUK tariffområder. Nedre grense for rett til medlemskap ble opphevet i Spekter, område 10 og 11 fra 01.01.2020, mens dette gjaldt fra 01.10.2016 for område 13 (Lovisenberg og Martina Hansen).

I øvrige tariffområder ble den alminnelige nedre grensen for innmelding i offentlig tjenstepensjonsordning endret til 20 prosent av full stilling fra 01.10.2016. Alternativt kunne arbeidsgiver avtale at det ikke skulle være noen nedre grense for innmelding.

Fra 01.01.2023 opphever KLP kravet om minstekrav for rett til innmelding i vedtektene. Endringen innebar en generell hovedregel om at den enkelte arbeidstaker skal meldes inn fra første arbeidede time, uavhengig av tariffområde. Det er heller ikke mulighet for den enkelte arbeidsgiver å inngå avtale om en annen innmeldingsgrense. Endring av de generelle vedtektene var mulig ettersom avtalepartene (bedrifter og virksomheter) enten var bundet av en tariffavtale som ikke lenger oppstiller minstekrav for rett til innmelding, var bundet av en tariffavtale som ikke har spesielle regler om pensjon, alternativt ikke er bundet av noen tariffavtale i det hele tatt.

3.3.3 Særskilt om hovedstilling eller bistilling ved universitetssykehus

Se punkt 3.2.2.

3.3.4 Historiske regler i SGS 2020 og øvrige tariffavtaler / overenskomster

I mange år var den generelle regelen for å bli innmeldt i en offentlig tjenstepensjonsordning at arbeidstaker var ansatt i stilling som utgjorde minst 14 timer per uke, alternativt 168 t i kvartalet. Minstegrensene har variert mye opp gjennom årene. Reglene om medlemskap for midlertidig ansatte, vikarer og ekstravakter er også forskjellige i de ulike pensjonsordningene.

Et generelt vilkår for rett til medlemskap i en offentlig tjenstepensjonsordning har vært knyttet til et klart definert krav om minste arbeidstid, (minstegrense), for rett til innmelding. I perioden 2013 til 2016 har disse kravene til minstegrense blitt betydelig endret.

Oslo kommune

Før 01.04.2016, var grensen for rett til innmelding i pensjonsordningen for Oslo kommune, minst 14 timer arbeid per uke.

Fra 01.04.2016 ble innmeldingskravet endret til 20 prosent i vedtektsendring av 01.03.2017.

Fra 01.01.2021, ble innmeldingskravet fjernet jf. bystyrets vedtak om endring i Oslo kommunes pensjonsvedtekter av 16.12.2020.

Fra og med 01.01.2020 stilles det ikke noe vilkår for innmelding i pensjonsordningen at arbeidstaker skal kunne oppnå en viss tjenestetid frem til aldersgrensen. Tidligere var hovedregelen at man ikke skulle meldes inn i pensjonsordningen dersom arbeidstaker ved aldersgrensen ikke ville få en samlet pensjonsgivende tjenestetid på minst fem år.

Det tidligere gjeldende kravet om at det kun var avtaler om fast arbeidstid utover minstegrensen som skulle legges til grunn ved vurderingen av minstekravet, falt bort med virkning fra 01.01.2017 jf. vedtektsendring av 01.03.2017. Fra samme tidspunkt ble også det tidligere unntaket for innmelding for midlertidige stillinger som varte under ett år borte.

I etterkant av vedtektsendringen av 01.03.2017, som gjaldt endringer i innmeldingsreglene med virkning fra henholdsvis 01.04.2016 og 01.01.2017, besluttet også Oslo bystyre at arbeidstakere i Oslo kommune, med virkning fra 01.07.2014, skal ha rett til medlemskap for perioder med merarbeid utover fast stillingsprosent. Retten til medlemskap på dette grunnlaget er betinget av at arbeidstakeren allerede oppfylte vilkårene for medlemskap i pensjonsordningen på grunnlag av innmeldingsreglene som gjaldt på det aktuelle tidspunktet.

Pensjonsordningene i Sporveien Oslo AS (tidligere Oslo Sporveier AS)

Tidligere Oslo Sporveiers pensjonskasse er nedlagt.

Sporveien konsernet er delt opp i flere selskap som har forsikret løsning hos OPF (fra 01.07.2014). Det er:

- Sporveien Oslo AS
- Sporveien Trikken AS
- Sporveien T-banen AS
- Unibuss AS

Den offentlige tjenstepensjonsordningen for Sporveien konsernet er lukket for nye medlemmer fra 01.04.2015.

I pensjonsvedtektene til selskapene var minstekravet for rett til medlemskap 15 timer pr uke. Midlertidig ansettelse med varighet på ett år eller mer skal meldes direkte inn. Dersom arbeidsforholdet avsluttes før man har oppnådd ett år, skal innmelding trekkes tilbake.

Er en midlertidig ansettelse for en kortere periode, men forlenges utover ett år, skal vedkommende meldes inn med tilbakevirkende kraft. Går man over fra et vikariat / engasjement til fast stilling, skal man meldes inn med tilbakevirkende kraft, fra vikariatet / engasjementets begynnelse.

3.4 Folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner

Pensjonsordning for folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner ble endret med virkning fra 01.01.2014. Den gamle folkevalgtordningen opphørte 31.12.2013. Personer som var aktive i en folkevalgtordning pr. denne datoen fikk en oppsatt rettighet med medlemstid beregnet frem til 31.12.2013. Denne ordningen er ikke en del av

overføringsavtalen.

Fra 01.01.2014 kan kommunen eller fylkeskommunen velge om de folkevalgte skal meldes inn i den ordinære tjenestepensjonsordningen, eller om de skal opprette en ny ordning etter samme prinsipp som Lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Kommunen eller fylkeskommunen kan bestemme innmeldingsregler for de folkevalgte i egne vedtekter.

Dersom kommunen/fylkeskommunen velger at de folkevalgte skal meldes inn i ordinær tjenestepensjonsordning, så er medlemmene omfattet av overføringsavtalen og har de samme rettighetene som ordinære ansatte. Innmeldingsregler kan avtales separat i egne vedtekter. For folkevalgte født 1962 eller tidligere er det opp til kommunen/fylkeskommunen å avgjøre om folkevalgte skal være omfattet av AFP før 65 år. For folkevalgte født 1963 eller senere i kommune/fylkeskommune skal folkevalgte være omfattet av livsvarig AFP.

En ordning etter samme prinsipp som Lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er ikke omfattet av overføringsavtalen.

Pensjonistvilkår

For folkevalgte er det ikke aktuelt å motta pensjonistlønn.

Ettersom medlemskap for folkevalgte er knyttet til hvor stor godtgjørelse de mottar, betyr det også at folkevalgte ikke kan jobbe på pensjonistlønn. Folkevalgte er ikke ansatt og mottar derfor ikke lønn, men mottar per definisjon en godtgjørelse for å inneha et politisk verv og er den høy nok til å fylle innmeldingskravet, skal vedkommende meldes inn i pensjonsordningen.

3.5 Opptjening av pensjonsrettigheter for uføre

Medlemmer født 1962 eller tidligere

Medlemmer som har midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, opptjener rett til alderspensjon for den del av stillingen man er ufør i, og i tillegg for eventuell medlemspliktig stilling i offentlig tjenestepensjonsordning.

Dersom uførepensjonen er redusert på grunn av arbeidsinntekt, legges utbetalingsgraden til grunn for opptjening i den stillingen de er uføre. Utbetalingsgraden framkommer ved å dividere den reduserte uførepensjonen med uførepensjonen beregnet etter 100 prosent uførhet.

Forskrift 19.06.2015 nr. 710 til pensjonslovene på området om opptjening av pensjonsrettigheter for uføre, har ingen begrensning på samlet opptjening. Forskriften gjelder ikke for oppsatte uførepensjonister siden opptjeningen har stoppet.

Medlemmer født 1963 eller senere

Før 01.01.2020 skjedde opptjeningen til alderspensjon etter de samme reglene som for medlemmer født før 1963.

Fra 01.01.2020 ble det innført påslagspensjon for de som er født 1963 eller senere. Samtidig ble det innført en ny opptjening til påslagspensjon for de uføre. Opptjeningen til påslagspensjon skal skje "på grunnlag av pensjonsgrunnlaget som uførepensjonen er beregnet av", se lov om Statens pensjonskasse § 26 tredje ledd.

Videre skal opptjeningen justeres for uføregraden og annen opptjening.

3.6 Rettigheter under permisjon

3.6.1. De lovfestede pensjonsordningene

3.6.1.1 Lov om Statens pensjonskasse

Under permisjon med full lønn, eller med delvis lønn, skal arbeidstakeren beholde sitt medlemskap i pensjonsordningen.

Ved permisjon uten lønn er medlem forsikret i inntil to år. Inntreffer et pensjonstilfelle i permisjonstiden, behandles pensjon som om medlemmet sto i stilling, men tjenestetiden i permisjonstiden skal ikke medregnes. Fra 01.01.2020 gjelder likevel at de som har ulønnet utdanningspermisjon som arbeidsgiver vurderer er relevant for stillingen, skal få pensjonsopptjening i påslagsordningen. Denne opptjeningen er ikke tidsbegrenset.

Permisjonsavtalen i staten er en tariffavtale som er inngått mellom hovedsammenslutningene og staten. Avtalen gir mulighet for medregning av tjenestetid ved visse former for permisjon fra en medlemspliktig stilling.

1. Det foretas medregning av tid inntil tre år ved:

- a) militærtjeneste, sivilforsvarstjeneste, siviltjeneste og polititjeneste
- b) sykdom i familien
- c) fravær på grunn av streik

2. Det foretas medregning av tid inntil fire år ved:

- a) omsorgspermisjon for barn
- b) studiepermisjon
- c) ved flytting på grunn av ektefelles, registrert partners eller samboers beordringsplikt, arbeid i utenriktjenesten eller godkjent internasjonal organisasjon etter punkt 3
- d) utenlandslektor

3. Det foretas medregning av tid inntil fem år ved:

- a) arbeid for internasjonale organisasjoner i utlandet

4. Det foretas medregning av tid ved verv og ansettelse i tjenestemannsorganisasjon slik:

- a) ved ansettelse i tjenestemannsorganisasjon inntil fire år, eller for den som er valgt, for vervets varighet
- b) utførelse av kommunale og fylkeskommunale verv, for vervets varighet
- c) utførelse av verv som domsmann/meddommer, for vervets varighet.

3.6.1.2 Lov om pensjonsordning for sykepleiere (sykepleierpensjonsloven)

Permisjon under militærtjeneste

I sykepleierpensjonsloven § 30 første ledd følger at under pliktig militærtjeneste og under pliktig sivil tjeneste med delvis lønn, skal arbeidsgiver betale premie ut fra medlemmets fulle lønn, jfr. § 31. Det betyr at medlemskapet opprettholdes som før.

Annen permisjon enn militærtjeneste

Ved permisjon med delvis eller full lønn, beholder arbeidstakeren medlemskap i pensjonsordningen for den delen det utbetales lønn for, jf. sykepleierpensjonsloven § 30 annet ledd

Ved permisjon uten lønn blir arbeidstakeren meldt ut av pensjonsordningen, men er risikodekket i tilfelle død eller uførhet som om de ikke hadde permisjon, i inntil 2 år i ordningen. Risikodekningen gjelder også de som har delvis permisjon uten lønn. Det betales ikke premie for denne risikodekningen. Dersom vedkommende blir medlem av annen pensjonsordning i permisjonstiden, gjelder risikodekningen likevel ikke.

Frivillig medlemskap

Et medlem har rett til å betale premie til pensjonsordningen i inntil 2 år under permisjon uten lønn eller med delvis lønn, for å få tiden medregnet som pensjonsgivende ved beregning av alderspensjon og eventuell etterlattepensjon eller uførepensjon som kommer til utbetaling først etter at permisjonstiden er utløpt, jf. sykepleierpensjonsloven § 30 tredje ledd.

Styret i sykepleierordningen kan tillate premiebetaling for lengre tid enn 2 år når særlige grunner taler for det.

Sykepleiere i utdanningsstilling

Sykepleiere i utdanningsstilling er regulert i overenskomst (tariffavtale) mellom Norsk Sykepleierforbund og Spekter. Dette er en ren lønnsbestemmelse og sykepleiere som har permisjon fra sin opprinnelige stilling for å jobbe i en slik utdanningsstilling, skal stå innmeldt i pensjonsordningen med en 100 prosent stilling.

3.6.2 De tariffestede ordningene

3.6.2.1 Avtale om pensjonsordninger for arbeidstakere i Oslo kommune

Ved permisjon uten lønn er medlem forsikret i inntil to år (risikodekket). Inntreffer et pensjonstilfelle i permisjonstiden behandles pensjon som om medlemmet sto i stilling, men tjenestetiden i permisjonstiden skal ikke medregnes.

Reglene om medregning av pensjonsgivende tjenestetid under permisjon følger av pensjonsvedtektene for de enkelte ordningene. Medregningsreglene i pensjonsvedtektene for Oslo kommune er i hovedsak:

Den tid en arbeidstaker har permisjon medregnes som pensjonsgivende når:

- a) permisjonen er gitt med lønn
- b) permisjonen er gitt uten lønn, men arbeidstaker mottar pleiepenger. Medregningen er begrenset til en periode på tre år.
- c) permisjonen er gitt uten lønn, men med opptjening av lønnsansiennitet og forutsatt at vedkommende innen eller ved permisjonstidens utløp enten gjeninntre i sin stilling eller tiltrer annen stilling som er omfattet av tjenestepensjonsordningen.
- d) den pensjonsberettigede betaler full pensjonspremie i permisjonstiden.

Fra 01.01.2020 gjelder det også en regel om at de som er omfattet av ny offentlig tjenestepensjon (årskull f.o.m. 1963) og som har ulønnet utdanningspermisjon som arbeidsgiver vurderer som relevant for stillingen, skal få pensjonsopptjening i påslagsordningen i permisjonstiden.

3.6.2.2 SGS 2020 og øvrige tariffavtaler

Permisjon under en måned

Gir rett til medlemskap uavhengig av om lønn utbetales eller ikke. Dette følger av SGS 2020 § 10-2 pkt. 2 andre ledd, første setning.

Permisjon i en måned eller mer

Ved permisjon med delvis eller full lønn, beholder arbeidstakeren medlemskap i pensjonsordningen for den delen det utbetales lønn for.

Ved permisjon uten lønn blir arbeidstakeren meldt ut av pensjonsordningen, men er risikodekket i inntil 2 år i ordningen. Risikodekningen gjelder også de som har delvis permisjon uten lønn. Dersom vedkommende blir medlem av annen pensjonsordning i permisjonstiden, gjelder risikodekningen likevel ikke. Dette følger av SGS 2020 § 2-9.

Ulønnet utdanningspermisjon

Fra 01.01.2020 vil de som har ulønnet utdanningspermisjon som arbeidsgiver vurderer er relevant for stillingen, få pensjonsopptjening i påslagsordningen og tiden medregnet som medlemstid i inntil fire år. Dette følger av § 10-2 pkt. 2 annet ledd tredje punktum.

Ulønnet permisjon med pleiepenger

Fra 01.01.2022 skal et medlem som har ulønnet permisjon og mottar pleiepenger, stå innmeldt i pensjonsordningen. Dette gjelder for inntil 3 år og opptjeningen skjer på grunnlag av pensjonsgrunnlaget i stillingen som medlemmet har permisjon fra. Dette følger av § 10-2 pkt. 2 annet ledd fjerde punktum.

Permisjon under militærtjeneste

Arbeidstaker som i henhold til de generelle bestemmelser i Hovedtariffavtalen § 9 oppebærer 1/3 lønn under militærtjeneste, skal ikke meldes ut av pensjonsordningen, men fortsatt være medlem med sin ordinære lønn som pensjonsgrunnlag. Arbeidsgiveren betaler full premie (inkl. arbeidstakers andel), beregnet av pensjonsgrunnlaget.

Frivillig medlemskap

Et medlem har rett til å betale premie til pensjonsordningen i inntil 2 år under permisjon uten lønn eller med delvis lønn for å få tiden medregnet som pensjonsgivende ved beregning av alderspensjon og eventuell etterlattepensjon eller uførepensjon som kommer til utbetaling først etter at permisjonstiden er utløpt.

I spesielle tilfeller kan medlemskapet opprettholdes ut over permisjon på to år. Dette følger av SGS 2020 § 2-9.

3.8 Krav til medlemskap for rett til oppsatt pensjon

Alle som har vært medlem av en offentlig pensjonsordning, men har fratrudd stillingen uten rett til en straks løpende pensjon, har pensjonsrettigheter i behold fra tidligere medlemskap.

Forutsetningen for å ha rett til oppsatt pensjon, er at den samlede pensjonsgivende tjenestetid utgjør minst tre år. Ved beregning av kravet til tre års opptjening, er det den samlede opptjeningstiden i offentlige ordninger (omfattet av overføringsavtalen) som skal legges til grunn. Dersom samlet tjenestetid er mindre enn tre år, vil rettigheten bli slettet når aldersgrensen / pensjonsalder nås.

Størrelsen på den oppsatte pensjonen beregnes etter to forskjellige regelsett, avhengig av tidspunktet for første gangs innmelding i pensjonsordningen. Det er forskjellige tidspunkt som gjelder i pensjonsordningene.

SPK	01.01.1967
Sykepleierordningen	01.01.1967
KLP-fellesordningen	01.01.1974
Sporveien Oslo	01.01.1974
Skien kommunale pensjonskasse	01.01.1978
OPF	01.01.1975

Det kan være mange andre tidspunkt som gjelder for beregning med 30- eller 40-deler i nevner. Det har imidlertid vært umulig å fremskaffe en totaloversikt over disse datoene. Hver enkelt ordning må derfor oppgi hvilken dato som gjelder ved behov.

For de som er blitt medlem fra og med 01.01.1967, eller annen dato, beregnes pensjonen etter forholdet mellom faktisk tjenestetid og mulig oppnådd tjenestetid ved å fortsette i den samme stillingen helt fram til aldersgrensen. Den mulige tjenestetiden kan likevel ikke settes kortere enn 30 år, eller lengre enn 40 år.

For de som ble medlem i pensjonsordningen før 01.01.1967, eller annen dato, har krav på alderspensjon etter

antall opptjeningsår regnet i forhold til 30-deler, det vil si etter samme regler som for ordinære alderspensjoner.

Oppsatt alderspensjon for medlemmer født i 1963 eller senere

Medlemmer som har medlemstid opptjent før 2020 har rett til oppsatt alderspensjon (opsatt bruttopensjon) dersom samlet medlemstid før og i/etter 2020 er minst tre år. Faktisk medlemstid før 2020 må være minst 0,1 år.

Medlemmer som har medlemstid opptjent etter 2020 har rett til oppsatt alderspensjon (påslagspensjon) dersom samlet medlemstid før og i/etter 2020 er minst ett år. Faktisk medlemstid i/etter 2020 må være minst 0,1 år.

4. ALDERSPENSJON TIL MEDLEMMER FØDT 1962 ELLER TIDLIGERE

4.1 Generelt

Overføringsavtalen § 14 a. første til tredje ledd:

"Pensjonsordningen som arbeidstakeren sist var tilknyttet, utbetaler pensjonen etter de regler som gjelder for denne pensjonsordningen. Unntak er gitt i § 14 b. til § 14 d. Det fremgår av brukerveiledningen hvordan dette skal praktiseres. Andre pensjonsordninger som arbeidstakeren har vært tilknyttet, er bundet av vedtak og disposisjoner hos utbetalende pensjonsordning i forbindelse med pensjoningering, herunder pensjonsgrunnlag, aldersgrense, igangsetting av pensjon, pensjonsgrad, stopp av pensjon og lignende. Dette gjelder også om arbeidstakeren tidligere har hatt rett til oppsatt pensjon fra et annet tidspunkt enn det som gjelder i utbetalende pensjonsordning.

Dersom arbeidstakeren sist tjente opp rett til pensjon tilknyttet to eller flere pensjonsordninger og stillingene fratres samtidig, skal pensjonsordningen hvor pensjonsretten først blir utløst, utbetale samlet pensjon. Dersom pensjonsretten utløses samtidig, utbetales samlet pensjon av pensjonsordningen som har det høyeste pensjonsgrunnlaget. Ved samtidig utløsning av pensjonsrett for pensjoner som er opptjent i beholdning, utbetales samlet pensjon av pensjonsordningen med den høyeste beholdningen.

Utbetaling skjer etter de reglene som gjelder for utbetalende pensjonsordning."

4.2 Hvilken ordning skal utbetale alderspensjon?

4.2.1 Ved etterfølgende medlemskap

Hovedregelen er at den pensjonsordningen som arbeidstakeren sist er/var tilknyttet, det vil si innmeldt i for aktiv stilling, skal utbetale samlet pensjon. Det er ikke noe minstekrav til lengde på medlemskapet i siste ordning. Med aktiv stilling menes at arbeidstakeren mottar lønn/sykepenger. Skal det utbetales en straks begynnende/løpende pensjon, er siste ordning den pensjonsordning som medlemmet er innmeldt i på det tidspunktet pensjonstilfellet inntreffer.

I tilfeller med oppsatte rettigheter er det dato for utmelding som er avgjørende for hvem som skal utbetale pensjonen. Har medlemmet oppsatte rettigheter fra flere pensjonsordninger, er det den ordningen medlemmet sist ble utmeldt fra som skal utbetale pensjonen.

Ved straks begynnende/ løpende pensjon inntreffer pensjonstilfellet på fratredelsestidspunktet. Ved oppsatt pensjon inntreffer pensjonstilfellet ved nådd aldersgrense **eller ved uttak av alderspensjon i folketrygden etter fylte 67 år**. SPK og OPF utbetaler ikke oppsatt pensjon før tidligst ved 65 år, selv om medlemmet hadde lavere aldersgrense i siste aktive stilling.

Medlemmer kan ha en 100 % uførepensjon med hvilende rett i folketrygden og jobbe i en annen ordning med særaldersgrense. Medlemmet kan da ha et valg mellom særalderspensjon eller å falle tilbake på uførepensjonen.

Siste ordning skal utbetale særalderspensjon hvis man ønsker særalderspensjon. Hvis medlemmet ønsker uførepensjon, er det i utgangspunktet første ordning som skal utbetale uførepensjonen med mindre uførepensjon fra siste ordning ville vært bedre.

4.2.2 Ved samtidige medlemskap

4.2.2.1 Stillingene fratres samtidig

En arbeidstaker som har medlemskap i flere pensjonsordninger samtidig og som fratrer stillingene samtidig, kan ha rett til straks begynnende eller oppsatt alderspensjon fra en eller flere pensjonsordninger.

Dersom arbeidstakeren som følge av at pensjonsretten blir utløst i en pensjonsordning, får rett til pensjon fra en annen pensjonsordning, skal pensjonsordningen hvor retten til pensjon først blir utløst utbetale samlet pensjon. Pensjonsretten blir utløst når arbeidstakeren fyller vilkårene for pensjon. Dette gjelder i utgangspunktet bare for alderspensjon når det er ulike aldersgrenser.

Dersom pensjonsretten utløses samtidig, skal pensjonsordningen som har det høyeste pensjonsgrunnlaget ut fra opptjeningen isolert i den ordningen (ikke pensjonsgrunnlaget i 100 prosent stilling) utbetale samlet pensjon.

Eksempel:

Samtidige stillinger, 40 prosent i SPK og 60 prosent i KLP. Slutter med rett til pensjon fra begge stillinger.

Når det skal avklares hvilken ordning som skal utbetale, beregner hver ordning et pensjonsgrunnlag basert på medlemskapet hos seg. I SPK er pensjonsgrunnlaget i 100 prosent stilling 550 000 og gjennomsnittlig stillingsstørrelse 68 prosent. Ingen tilleggslønn. Faktisk pensjonsgrunnlag blir (550 000 x 0,68) 374 000.

I KLP er pensjonsgrunnlaget i 100 prosent stilling 600 000 og gjennomsnittlig stillingsstørrelse 48 prosent. Ingen tilleggslønn. Faktisk pensjonsgrunnlag blir (600 000 x 0,48) 288 000.

SPK har det høyeste faktiske pensjonsgrunnlaget og skal utbetale samlet pensjon.

Straks begynnende/ løpende pensjon

Når pensjonsretten ikke utløses samtidig:

Når arbeidstakeren fratrer begge stillingene samtidig, men kun med rett til straks begynnende pensjon i den ene ordningen, får vedkommende samtidig rett til straks begynnende pensjon fra den andre ordningen. Aldersgrensen i den andre ordningen får da ikke betydning for tidspunktet for retten til pensjon. Når en person har rett til straks løpende pensjon fra en stilling, skal det medføre at pensjon fra en annen stilling som senest er fratrudd før pensjoneringstidspunktet i første stilling også skal komme til utbetaling. Dette gjelder også om den andre stillingen ikke har medført noen oppsatt pensjonsrett fordi tjenestetiden i denne stillingen er kortere enn tre år. I slike tilfeller skal den ordningen hvor retten til pensjon først ble utløst, utbetale samlet pensjon.

Når pensjonsretten utløses samtidig:

Den ordningen som har det høyeste pensjonsgrunnlaget på tidspunktet pensjonstilfellet inntreffer, skal være utbetalende ordning. Ved sammenligningen benyttes pensjonsgrunnlaget ut fra opptjeningen isolert i hver ordning (ikke pensjonsgrunnlaget i 100 prosent stilling). Dersom pensjonsgrunnlagene er like, velges ordningen med høyest stillingsprosent. Er den også lik, velges ordningen med høyest aldersgrense. Er den også lik, velges ordningen med lengst medlemstid. Som siste mulighet må ordningene avtale seg imellom hvem som skal utbetale.

For oppsatte pensjoner kommer bestemmelsen i § 14 a. andre ledd til anvendelse når alle ordningene har samme utmeldingsdato.

Oppsatt alderspensjon

Lik aldersgrense

Aldersgrensene i de forskjellige ordningene er like. Rett til samlet alderspensjon inntreer når aldersgrensen er nådd eller alderspensjon fra folketrygden utbetales fra fylte 67 år. SPK og OPF utbetaler likevel tidligst en oppsatt alderspensjon fra 65 år. Hvis en ordning utbetaler oppsatt alderspensjon før 65 år, kommer overføringsavtalen ikke til anvendelse før fra 65 år.

Ordningen som hadde det høyeste pensjonsgrunnlaget ut fra opptjeningen isolert i den ordningen (ikke pensjonsgrunnlaget i 100 prosent stilling) på utmeldingsdato, utbetaler samlet pensjon. Dersom pensjonsgrunnlagene er like, velges ordningen med høyest stillingsprosent. Er den også lik, velges ordningen med lengst medlemstid. Som siste mulighet må ordningene avtale seg i mellom hvem som skal utbetale.

Ulik aldersgrense

Aldersgrensene i de forskjellige ordningene er ulike. Rett til samlet alderspensjon inntreer fra det tidspunkt vedkommende når aldersgrensen for stillingen med den laveste aldersgrensen.

Ordningen med den laveste aldersgrensen utbetaler samlet pensjon. Hvis en ordning utbetaler oppsatt alderspensjon før 65 år, kommer overføringsavtalen ikke til anvendelse før fra 65 år. Det foretas ikke endringer i hvem som er utbetalende ordning på et senere tidspunkt, dette selv om pensjonsgrunnlaget på utmeldingsdato er høyere i den ordningen med høyest aldersgrense.

4.2.2.2 Stillingene fratres på forskjellig tidspunkt

Arbeidstakeren er på pensjoneringstidspunktet medlem av flere pensjonsordninger, men fratrer en av stillingene og fortsetter i resterende stillinger. Dette kan for eksempel skyldes at det er ulike aldersgrenser i stillingene/ordningene. Overføringsavtalen har ingen bestemmelse om utbetalingsordning i disse tilfellene. Praxis er som beskrevet under.

Første fratredelse

Pensjonsordningen hvor pensjonstilfellet inntreffer, starter utbetaling av pensjon etter sine regler. Pensjonen beregnes etter hovedregelen ut fra pensjonsgrunnlag, tjenestetid og stillingsstørrelse bare i den stillingen som fratres.

Senere fratredelse

Når pensjonstilfellet inntreffer også for den stillingen medlemmet har fortsatt i, overtar den ordningen som har den siste aktive stillingen, all utbetaling og beregner pensjon til pensjonist etter sine regler. Første ordning stopper sin utbetaling av løpende pensjon, og starter refusjon til utbetalende ordning.

4.2.3 Når pensjon har vært redusert eller stoppet og skal økes eller startes på nytt

En alderspensjon er beregnet og kommet til utbetaling. Pensjonisten velger å begynne i arbeid igjen, og blir tilsatt i medlemspliktig stilling hos en annen arbeidsgiver som er tilsluttet overføringsavtalen.

4.2.3.1 Stopp/reduksjon av alderspensjon

Alderspensjonen vil i slike tilfeller reduseres eller falle bort avhengig av hvor stor den nye stillingen er. Det er ulik praksis i ordninger som reguleres av lovbestemmelse og tariffavtale. I SPK legges ny stillings lønn til grunn for reduksjonen, [mens i kommunal sektor vil reduksjonen skje ut fra lønn i medlemspliktig stilling.](#)

Bestemmelsene om dette står i lov om Statens pensjonskasse § 26 tredje ledd, jf. §§ 22 og 15. Tilsvarende bestemmelser i kommunal sektor er tatt inn i SGS 2020: Pensjonsordninger § 18-4, jf. §§ 14-7, 14-4 og 14-6.

4.2.3.2 Ny utbetaling av alderspensjon

Når rett til alderspensjon inntreer i den siste ordningen, er det som hovedregel den siste ordningen som blir utbetalende ordning.

Etter hovedregelen skal siste ordning utbetale samlet alderspensjon. Det er aldersgrensen i den siste stillingen som bestemmer når arbeidstakeren har rett til å få utbetalt alderspensjon fra siste ordning. I kommunal sektor legges ny aldersgrense først til grunn etter 1 års tjeneste.

Som en tilpasning til at nedre grense for medlemskap **var** forskjellige i de ulike pensjonsordningene, **ble** det tatt inn praktiske begrensninger i hovedregelen når pensjonen fra den ordningen som startet utbetalingen ikke har vært stoppet, se punkt 4.2.3.4. Tilpasningene skal brukes i alle saker hvor det skal vurderes om den som har startet utbetalingen, skal fortsette som utbetalende ordning. Det blir i slike saker siste ordning som skal refundere til den som fortsetter utbetalingen.

Tilpasningen gjøres som en revidert tolkning av overføringsavtalen § 14 **b.**, sammenholdt med formålet i overføringsavtalen § 2.

Hensikten med den reviderte tolkningen **var** både å nøytralisere forskjellen mellom ordningene, og å unngå at korte arbeidsforhold hos forskjellige arbeidsgivere skal føre til hyppige endringer av hvilken ordning som skal utbetale samlet alderspensjon.

4.2.3.3 Pensjon har vært redusert på grunn av ny stilling

Pensjonisten tiltrer et nytt arbeidsforhold som meldes inn med en lavere stillingsprosent enn den vedkommende er pensjonert fra. Både straks begynnende og oppsatt alderspensjon skal graderes.

Når alderspensjonen har vært gradert på grunn av gjeninnmelding i en lavere stillingsprosent, fortsetter samme pensjonsordning å være utbetalende ordning også etter utmelding av den andre ordningen. Medlemskapet regnes inn i samlet pensjon. Pensjonsordningen med medlemskap ved siden av redusert alderspensjon refunderer da til utbetalende ordning.

4.2.3.4 Pensjon har vært stanset på grunn av ny stilling

Det foreligger rett til straks begynnende pensjon fra siste ordning

Pensjonisten tiltrer et nytt arbeidsforhold hvor stillingsprosenten i den nye stillingen er den samme eller høyere enn i den stillingen vedkommende er pensjonert fra. Både straks begynnende og oppsatt alderspensjon skal stoppes.

Pensjonisten har tiltrådt et nytt arbeidsforhold hvor stillingsprosenten i den nye stillingen var så høy at pensjonen er stoppet.

Når arbeidsforholdet hos ny arbeidsgiver opphører, og rett til straks begynnende alderspensjon foreligger, skal siste ordning overta og utbetale straks begynnende alderspensjon ut fra samlet medlemtid. Dette gjelder uavhengig av om tidligere pensjonsutbetaling var en straks begynnende eller en oppsatt alderspensjon. Det er ikke noe krav til lengden på medlemstiden i siste ordning, dersom alderspensjonen er stoppet helt på grunn av gjeninnmelding. Siste ordning skal beregne og utbetale samlet pensjon.

Det foreligger ikke rett til straks begynnende pensjon fra siste ordning

Pensjonisten har tiltrådt et nytt arbeidsforhold hvor stillingsprosenten i den nye stillingen var så høy at pensjonen er stoppet. Når arbeidsforholdet hos ny arbeidsgiver opphører, og det ikke foreligger rett til straks begynnende alderspensjon i siste ordning, skal første ordning gjenoppta utbetalingen. Siste ordning foretar samlet utbetaling når aldersgrensen nås i siste stilling, eller ved fylte 67 år hvis alderspensjon fra folketrygden tas ut.

4.3 Hvordan skal alderspensjon fra utbetalende ordning beregnes?

4.3.1 Generelt

Se overføringsavtalen § 14 a. første og andre ledd, som er gjengitt over i punkt 4.1.

Hovedregelen er at det er utbetalende pensjonsordnings regler som skal gjelde for samlet utbetalt pensjon. Derfor gjelder bl.a. utbetalende ordnings aldersgrense/pensjonsalder og regler for beregning av pensjonsgrunnlag, tjenestetid og pensjonsgrad/prosent. Utbetalende pensjonsordning skal se samlet opparbeidet tid under ett ved anvendelse av reglene.

4.3.2 Ved etterfølgende medlemskap

4.3.2.1 Aldersgrense/pensjonsalder

Ved etterfølgende medlemskap gjelder hovedregelen om at det er aldersgrensen for stillingen i utbetalende ordning som legges til grunn for når forsikrede tidligst kan ta ut sin samlede alderspensjon. Likeså gjelder utbetalende ordnings regler om aldersgrenser og pensjonsalder. Det betyr at disse reglene får anvendelse på den samlede tjenestetid.

Krav om hvor lenge man må ha hatt stilling med aldersgrensen før den skal legges til grunn - [karens](#)

Reglene for hvor lenge man må ha hatt en stilling med en gitt aldersgrense før den skal legges til grunn for pensjonering, er forskjellig i de ulike pensjonsordningene.

SPK

I SPK kreves minst tre års tjeneste ved overgang fra stilling med høyere aldersgrense til stilling med lavere aldersgrense. Tjeneste i stillingen med lav aldersgrense må innehas i en sammenhengende periode på minst tre år for at en person skal kunne pensjoneres fra stillingen. Dette er tilfelle uansett lengden på stilling med høyere aldersgrense. Det foretas ingen sammenlegging av perioder.

Permisjoner med full lønn, det vil si ferielønn og sykkelønn teller med. Permisjon uten lønn teller ikke med. Medregning etter permisjonsavtalen i det statlige tariffområdet teller ikke med. Hvis man har permisjon fra stilling med lav aldersgrense før man går over i stilling med høy aldersgrense, kommer karensregelen ikke til anvendelse dersom man kommer tilbake til stillingen med lavere aldersgrense innen to år fra permisjonens start.

De som får karens på aldersgrensen, kan likevel gå av med AFP dersom de oppfyller vilkårene for dette.

Reglene omfatter også de med oppsatt pensjon.

Når man får avslag på grunn av karens på aldersgrensen, skal rett til pensjon vurderes ut ifra den tidligere forutgående stillingens høye aldersgrense, og man må da vurdere rett til [eventuell](#) oppsatt pensjon.

Sykepleiere

Sykepleiere følger reglene i sykepleierpensjonsloven, og gjelder kun alderspensjon for dem som har gått fra en stilling med 70 til 65 års aldersgrense:

Sykepleierpensjonsloven § 7 Alderspensjon, femte ledd:

«Ved overgang fra stilling med aldersgrense 70 år til stilling med aldersgrense 65 år skal den lavere aldersgrensen først legges til grunn etter ett års tjeneste.»

For sykepleiere gjelder altså ettårsregelen kun ved alderspensjon og kun ved overgang fra 70 til 65 års aldersgrense.

Ordninger som følger SGS 2020: Pensjonsordninger

I de offentlige tjenstepensjonsordningene som følger SGS 2020: Pensjonsordninger, er bestemmelsen tatt inn i vedtektsbestemmelsen om aldersgrenser. Bestemmelsen gjelder dermed for alle ytelser og både når de går til lavere og høyere aldersgrense:

§ 6–1 Aldersgrense tredje ledd:

«Ved overgang til stilling med annen aldersgrense legges den nye aldersgrensen til grunn etter 1 års tjeneste i den nye stillingen. Se likevel § 7–2.»

Dette gjelder ved overgang til stilling med både lavere og høyere aldersgrense.

Felles for alle

Kravet om ett års tjeneste bokstavgles og gjelder bare tjeneste i siste ordning, men inkluderer sykepengetid. Dette er basert på avklaringer ut fra forarbeidene til treårsregelen i SPK.

Alle pensjonsordningene har også bestemmelser om retten til å gå av med alderspensjon ut fra en tidligere lavere aldersgrense. Disse reglene gjelder også i de tilfeller den tidligere lavere aldersgrensen er registrert i tidligere pensjonsordning. Bare årskull født 1962 eller tidligere er omfattet.

Eksempel:

Kari var hjelpepleier i 20 år med aldersgrense 65 år. Hun var da innmeldt i kommunens pensjonsordning. Som 56-åring slutter hun som hjelpepleier og går over i ny stilling som saksbehandler i staten med aldersgrense 70 år. Hun meldes inn i SPK. Aldersgrensen for hjelpepleier er begrunnet i lov om aldersgrenser § 2 første ledd bokstav a. Siden Kari har hatt hjelpepleierstillingen i minst 15 år, kan hun innen 10 år etter skifte av stilling fratrukke seg med rett til straks begynnende alderspensjon hvis hun ville hatt rett til slik pensjon etter aldersgrensen på 65 år.

4.3.2.2 Pensjonsgrunnlag

Ved beregning av samlet pensjon skal pensjonsgrunnlaget fastsettes ut fra reglene i siste ordning. Den som har gått fra stilling med høyere pensjonsgrunnlag til stilling med lavere grunnlag, og den som gjennom en kortere eller lengre periode av tjenestetiden har vært ansatt i deltidsstilling, får pensjon beregnet etter reglene i utbetalende pensjonsordning som om hele opptjeningen hadde foregått innenfor denne ordningen. Tillegg for bistillinger tas med etter den enkelte pensjonsordnings regler.

SPK har en sikringsbestemmelse som gir rett til å få med det høyeste av

- a) faktisk lønn ved fratreden,
- b) lønn 30. april øket med lønnsvekst fra 1. mai samme år.

Denne bestemmelsen er tariffestet i Hovedtariffavtalen i Staten.

OPF har en tilsvarende praksis som SPK.

De andre pensjonsordningene har ikke noen slik bestemmelse.

Inntekt over 12 G regnes ikke med i pensjonsgrunnlaget.

Nedgang i lønn/delt pensjonsgrunnlag

Ved utbetaling av alderspensjon, etterlattepensjon eller oppsatt uførepensjon er det utbetalende ordnings regler om nedgang i lønn/delt pensjonsgrunnlag som gjelder for all medlemstid. Dette gjelder uavhengig av om den første ordningens regler ville vært gunstigere.

Reglene i SPK:

Har det i løpet av medlemsperioden skjedd en nedgang i lønn, skal man finne hva summen av lønn og eventuelle tillegg på tidspunktet for lønnsnedgangen tilsvarer i lønnstrinn i den statlige lønnstabellen. Man knytter beløpet til nærmeste lønnstrinn nedad. Deretter skal man se hvor mye dette lønnstrinnet har økt fra tidspunktet for lønnsnedgangen til pensjoneringstidspunktet. Summen av lønn og eventuelle tillegg på tidspunktet for lønnsnedgangen multipliseres med prosentsatsen lønnstrinnet har økt med. Dersom beløpet man da får er høyere enn pensjonsgrunnlaget på pensjoneringstidspunktet,

skal medlemmet ha delt pensjonsgrunnlag. For detaljerte regler om beregning ved nedgang i lønn må SPK kontaktes.

Reglene i kommunal sektor og OPF:

Ved nedgang i samlet lønn for hel stilling på minst 10 prosent av grunnbeløpet, skal det beregnes et gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag for hel stilling – målt i antall grunnbeløp – for en sammenhengende periode på 2 år som sammenlignes med pensjonsgrunnlaget for hel stilling på fratredelsestidspunktet. Hvis det gjennomsnittlige grunnlaget er høyere enn sluttgrunnlaget, skal det høyeste grunnlaget medregnes for medlemsårene før lønnsnedgangen, se SGS 2020 Pensjonsordninger § 14-6. For detaljerte regler om beregning ved nedgang i lønn må den enkelte pensjonsordning kontaktes. Disse reglene om nedgang i lønn beregnes av den enkelte ordning på all tjenestetid uavhengig av hvor tjenestetiden er opptjent.

Knekkpunkt og deltid

Knekkpunkt på 8 G ved beregning av pensjonsgrunnlaget ble opphevet med virkning fra 01.05.2000. Det er ulik praksis i ordningene med hensyn til fastsetting av pensjonsgrunnlaget i saker med knekkpunkt og deltidsprosent.

I SPK tas det utgangspunkt i hva lønn for full stilling utgjør, knekker dette beløpet hvis det er over 12 G og ganger så beløpet med deltidsprosenten for å finne pensjonsgrunnlaget.

De andre ordningene gjør eventuell knekkpunktsavkortning først etter at lønn er ganget med deltidsprosent.

4.3.2.3 Pensjonsprosent/ dekningsprosent

I de aller fleste pensjonsordningene er dekningsprosenten i alderspensjon 66. I noen ordninger kan denne prosenten være mellom 66 og 70. Utbetalende ordnings dekningsprosent gjelder ved beregning av den samlede pensjonen, både ved etterfølgende og samtidige medlemskap.

Unntak fra hovedregelen om at utbetalende ordnings dekningsprosent skal gjelde ved beregning av samlet pensjon:

Dersom det er igangsatt en delvis pensjon beregnet med 70 prosent dekning, og arbeidstakeren skifter arbeidsgiver og meldes inn i ny pensjonsordning med 66 prosent dekning for den resterende stillingsprosenten, skal siste pensjonsordning ved endelig fratreden utbetale samlet pensjon ut fra begge dekningsprosentene. Ordningen overtar og fortsetter utbetalingen av den løpende pensjonen med 70 prosent dekning og beregner siste pensjonsdel med 66 prosent dekning.

Prinsippet gjelder begge veier, slik at hvis en ordning som normalt har 70 prosent dekning overtar en løpende pensjon med 66 prosent dekning, fortsetter ordningen å utbetale denne ut fra 66 prosent dekning.

4.3.2.4 Tjenestetid

Ved beregning av samlet pensjon skal samlet tjenestetid i alle pensjonsordninger legges til grunn, også tid under 6 måneder i en pensjonsordning. Er pensjonene i perioder tjent opp til samme tid, skal tjenestetiden i samtidighetsperiodene ikke summeres.

Ved etterfølgende medlemskap regnes all tjenestetid i alle ordninger med.

4.3.2.5 Levealdersjustering

Medlemmer født 1953 eller tidligere

Levealdersjusteringen beregnes på uttakstidspunktet, men tidligst fra 67 år.

Som hovedregel skal forholdstallet på uttakstidspunktet benyttes ved levealdersjustering av samlet brutto tjenstepensjon og samordningsfradrag.

I beregningen av brutto tjenstepensjon skal det ikke anvendes et forholdstall lavere enn 1,000.

Ved først delvis fratreden og så senere hel fratreden etter 67 år gjelder følgende:

Når et medlem fratrer stillingen delvis, skal forholdstallet på dette tidspunktet legges til grunn for levealdersjustering av bruttopensjon og samordningsfradrag for den fratrådte stillingsdelen.

Når medlemmet senere fratrer stillingen helt, skal forholdstallet på dette tidspunktet legges til grunn for levealdersjustering av bruttopensjon og samordningsfradrag for den resterende stillingsdelen.

Det er også gitt regler om forholdstall ved ny fratreden etter at pensjonen har vært redusert eller stoppet etter fylte 67 år (vektet justeringstall). Disse reglene må følgelig også anvendes når siste ordning levealdersjusterer.

Vektet forholds-/justeringstall:

Vektet forholdstall = forholdstall ved første pensjonsuttak x
(forholdstall ved det nye pensjonsuttaket / forholdstall på tidspunktet medlemmet gjeninntreder i stilling)

«Første pensjonsuttak» vil si det første tidspunktet medlemmet tok ut alderspensjon ved eller etter 67 år.

«Tidspunktet medlemmet gjeninntreder i stilling» vil si det første tidspunktet medlemmet gjeninntreder, dersom det har vært endringer i stillingsstørrelsen eller inntekten mens medlemmet har vært tilbake i stilling.

Medlemmer født 1954 – 1962

Levealdersjusteringen beregnes på uttakstidspunktet, men tidligst fra 67 år.

Disse årskullene har todelt levealdersjustering og todelt beregning av samordningsfradrag. Størrelsen på andelene styres av hvor stor del av medlemmenes folketrygdpensjon som er beregnet henholdsvis etter folketrygdlovens kapitler 19 og 20.

For andelen medlemmet får utbetalt folketrygdpensjon etter kapittel 19, skal brutto tjenstepensjon og samordningsfradrag levealdersjusteres med folketrygdens forholdstall. I beregningen av brutto tjenstepensjon kan det anvendes et forholdstall lavere enn 1,000, nedre grense er forholdstallet ved den laveste alder for hvert kull som gir et delingstall på 13,42 eller mindre.

For andelen medlemmet får utbetalt folketrygdpensjon etter kapittel 20, skal brutto tjenstepensjon levealdersjusteres med justeringstall som fremkommer ved å dividere folketrygdens delingstall med 13,42. Det skal ikke anvendes et justeringstall lavere enn 1,000.

Samordningsbeholdningsfradrag beregnes ved å dividere samordningsbeholdningen med folketrygdens delingstall.

Ved først delvis fratreden og så senere hel fratreden etter 67 år gjelder følgende:

Når et medlem fratrer stillingen delvis, skal pensjon for den fratrådte stillingsdelen levealdersjusteres med henholdsvis forholdstallet på dette tidspunktet (andel bruttopensjon og samordningsfradrag etter kapittel 19), justeringstallet på dette tidspunktet (andel bruttopensjon etter kapittel 20) og delingstallet på dette tidspunktet (andel samordningsfradrag etter kapittel 20).

Når medlemmet senere fratrer stillingen helt, skal pensjon for den resterende stillingsdelen levealdersjusteres med henholdsvis forholdstallet, justeringstallet og delingstallet på dette tidspunktet, etter samme mønster som beskrevet i forrige avsnitt.

Det er også gitt regler om forholds-, justerings- og delingstall ved ny fratreden etter at pensjonen har vært redusert eller stoppet etter fylte 67 år (vektet justeringstall). Disse reglene må følgelig også anvendes når siste ordning levealdersjusterer.

Vektet forholds-/delings-/justeringstall:

Vektet forholds-/delings-/justeringstall = forholds-/delings-/justeringstall ved første pensjonsuttak x
(forholds-/delings-/justeringstall ved det nye pensjonsuttaket / forholds-/delings-/justeringstall på tidspunktet medlemmet gjeninntreder i stilling)

«Første pensjonsuttak» vil si det første tidspunktet medlemmet tok ut alderspensjon ved eller etter 67 år.

«Tidspunktet medlemmet gjeninntreder i stilling» vil si det første tidspunktet medlemmet gjeninntreder, dersom det har vært endringer i stillingsstørrelsen eller inntekten mens medlemmet har vært tilbake i stilling.

4.3.2.6 Garantitillegg

Garantien gjelder tidligst fra 67 år og anvendes på summen av alderspensjon fra tjenestepensjonsordningen (samordnet med alderspensjonen fra folketrygden etter samordningsloven) og alderspensjon fra folketrygden.

Medlemmer født i 1958 eller tidligere får garantitillegg dersom summen av alderspensjon fra tjenestepensjonsordningen og alderspensjon fra folketrygden, beregnet med uttak på samme tidspunkt som tjenestepensjonen, ikke utgjør minst 66 % av pensjonsgrunnlaget.

Medlemmer født 1959 – 1962 og som har krav på garantitillegg, får en andel av tillegget. Medlemmer født 1963 eller senere har ikke krav på garantitillegg.

4.3.3 Ved samtidig medlemskap

4.3.3.1 Aldersgrense/ pensjonsalder

Er arbeidstaker innmeldt i to pensjonsordninger samtidig, skal vedkommende være innmeldt med to ulike aldersgrenser dersom stillingene tilsier det.

4.3.3.2 Pensjonsgrunnlag

Ved helt eller delvis samtidig opptjening skal samlet tjenestetid anses som opptjent i utbetalende ordning ved fastsettelse av pensjonsgrunnlaget. Pensjonsgrunnlaget fastsettes etter reglene for samtidighet i utbetalende ordning.

Særlig om fratreden på forskjellig tidspunkt

Ved fratreden fra første stilling skal pensjonsgrunnlaget beregnes i forhold til den stillingen som fratres.

Ved fratreden bare fra senere stillingsforhold må det beregnes isolert sett et samlet pensjonsgrunnlag. Det samlede pensjonsgrunnlaget vil være sammensatt av pensjonsgrunnlagene og deltidsprosentene fra de enkelte stillingsforhold, jf. reglene om hvilke perioder som skal medregnes i 4.3.3.4

4.3.3.3 Pensjonsprosent/ dekningsprosent

I de aller fleste pensjonsordningene er dekningsprosenten i alderspensjon 66. I noen ordninger kan denne prosenten være mellom 66 og 70. Utbetalende ordnings dekningsprosent gjelder ved beregning av den samlede pensjonen, både ved etterfølgende og samtidige medlemskap.

Særlig om fratreden på forskjellig tidspunkt

Unntak fra hovedregelen om at utbetalende ordnings dekningsprosent skal gjelde ved beregning av samlet pensjon:

Dersom det er igangsatt en delvis pensjon beregnet med 70 prosent dekning, og arbeidstakeren skifter arbeidsgiver og meldes inn i ny pensjonsordning med 66 prosent dekning for den resterende stillingsprosenten, skal siste pensjonsordning ved endelig fratreden utbetale samlet pensjon ut fra begge dekningsprosenter. Ordningen overtar og fortsetter utbetalingen av den løpende pensjonen med 70 prosent dekning og beregner siste pensjonsdel med 66 prosent dekning. Prinsippet gjelder begge veier, slik at hvis en ordning som normalt har 70 prosent dekning overtar en løpende pensjon med 66 prosent dekning, fortsetter ordningen å utbetale denne ut fra 66 prosent dekning.

4.3.3.4 Tjenestetid

Følgende prinsipper legges til grunn ved pensjonsberegningen;

- Tjenestetid for tidligere avsluttede stillingsforhold hos annen arbeidsgiver/pensjonsordning medregnes.
- Tjenestetid for samtidig stillingsforhold hos annen arbeidsgiver/pensjonsordning som ikke er

avsluttet, medregnes ikke.

- Tjenestetid for tidligere stillingsforhold hos samme arbeidsgiver som arbeidstakeren nå er i stilling hos, medregnes ikke.
- Med avsluttet stillingsforhold menes overgang til nytt arbeidsforhold hos ny arbeidsgiver, uten at det nødvendigvis må dreie seg om opphold i opptjeningen.
- Refusjon iverksettes bare for tjenestetid hos annen arbeidsgiver/pensjonsordning som medregnes, det vil si som da må være avsluttet arbeidsforhold.

4.3.3.5 Levealdersjustering

Medlemmer født 1953 og tidligere

Levealdersjusteringen beregnes på uttakstidspunktet, men tidligst fra 67 år.

Som hovedregel skal forholdstallet på uttakstidspunktet benyttes ved levealdersjustering av samlet brutto tjenstepensjon og samordningsfradrag.

I beregningen av brutto tjenstepensjon skal det ikke anvendes et forholdstall lavere enn 1,000.

Ved først delvis fratreden og så senere hel fratreden etter 67 år gjelder følgende:

Når et medlem fratrer stillingen delvis, skal forholdstallet på dette tidspunktet legges til grunn for levealdersjustering av bruttopensjon og samordningsfradrag for den fratrådte stillingsdelen.

Når medlemmet senere fratrer stillingen helt, skal forholdstallet på dette tidspunktet legges til grunn for levealdersjustering av bruttopensjon og samordningsfradrag for den resterende stillingsdelen.

Det er også gitt regler om forholdstall ved ny fratreden etter at pensjonen har vært redusert eller stoppet etter fylte 67 år (vektet justeringstall). Disse reglene må følgelig også anvendes når siste ordning levealdersjusterer.

Vektet forholds-/justeringstall:

Vektet forholdstall = forholdstall ved første pensjonsuttak x
(forholdstall ved det nye pensjonsuttaket / forholdstall på tidspunktet medlemmet gjeninntrede i stilling)

«Første pensjonsuttak» vil si det første tidspunktet medlemmet tok ut alderspensjon ved eller etter 67 år.

«Tidspunktet medlemmet gjeninntrede i stilling» vil si det første tidspunktet medlemmet gjeninntrede, dersom det har vært endringer i stillingsstørrelsen eller inntekten mens medlemmet har vært tilbake i stilling.

Medlemmer født 1954 – 1962

Levealdersjusteringen beregnes på uttakstidspunktet, men tidligst fra 67 år.

Disse årskullene har todelt levealdersjustering og todelt beregning av samordningsfradrag. Størrelsen på andelene styres av hvor stor del av medlemmenes folketrygdpensjon som er beregnet henholdsvis etter folketrygdlovens kapitler 19 og 20.

For andelen medlemmet får utbetalt folketrygdpensjon etter kapittel 19, skal brutto tjenstepensjon og samordningsfradrag levealdersjusteres med folketrygdens forholdstall. I beregningen av brutto tjenstepensjon kan det anvendes et forholdstall lavere enn 1,000, nedre grense er forholdstallet ved den laveste alder for hvert kull som gir et delingstall på 13,42 eller mindre.

For andelen medlemmet får utbetalt folketrygdpensjon etter kapittel 20, skal brutto tjenstepensjon levealdersjusteres med justeringstall som fremkommer ved å dividere folketrygdens delingstall med 13,42. Det skal ikke anvendes et justeringstall lavere enn 1,000.

Samordningsbeholdningsfradrag beregnes ved å dividere samordningsbeholdningen med folketrygdens delingstall.

Samordningsbeholdningen utgjør 98 prosent av den samlede folketrygdopptjeningen (reell eller utledet) som ligger til grunn for samordningen.

Ved først delvis fratreden og så senere hel fratreden etter 67 år gjelder følgende:

Når et medlem fratrer stillingen delvis, skal pensjon for den frarådte stillingsdelen levealdersjusteres med henholdsvis forholdstallet på dette tidspunktet (andel bruttopensjon og samordningsfradrag etter kapittel 19), justeringstallet på dette tidspunktet (andel bruttopensjon etter kapittel 20) og delingstallet på dette tidspunktet (andel samordningsfradrag etter kapittel 20).

Når medlemmet senere fratrer stillingen helt, skal pensjon for den resterende stillingsdelen levealdersjusteres med henholdsvis forholdstallet, justeringstallet og delingstallet på dette tidspunktet, etter samme mønster som beskrevet i forrige avsnitt.

Det er også gitt regler om forholds-, justerings- og delingstall ved ny fratreden etter at pensjonen har vært redusert eller stoppet etter fylte 67 år (vektet justeringstall). Disse reglene må følgelig også anvendes når siste ordning levealdersjusterer.

Vektet forholds-/delings-/justeringstall:

Vektet forholds-/delings-/justeringstall = forholds-/delings-/justeringstall ved første pensjonsuttak x (forholds-/delings-/justeringstall ved det nye pensjonsuttaket / forholds-/delings-/justeringstall på tidspunktet medlemmet gjeninntredte i stilling)

«Første pensjonsuttak» vil si det første tidspunktet medlemmet tok ut alderspensjon ved eller etter 67 år.

«Tidspunktet medlemmet gjeninntredte i stilling» vil si det første tidspunktet medlemmet gjeninntredte, dersom det har vært endringer i stillingsstørrelsen eller inntekten mens medlemmet har vært tilbake i stilling.

4.3.3.6 Garantitillegg

Garantien gjelder tidligst fra 67 år og anvendes på summen av alderspensjon fra tjenstepensjonsordningen (samordnet med alderspensjonen fra folketrygden etter samordningsloven) og alderspensjon fra folketrygden.

Medlemmer født i 1958 eller tidligere får garantitillegg dersom summen av alderspensjon fra tjenstepensjonsordningen og alderspensjon fra folketrygden, beregnet med uttak på samme tidspunkt som tjenstepensjonen, ikke utgjør minst 66 % av pensjonsgrunnlaget.

Medlemmer født 1959 – 1962 og som har krav på garantitillegg, får en andel av tillegget. Medlemmer født 1963 eller senere har ikke krav på garantitillegg.

4.3.3.8. Økt aktiv stilling

Økes den aktive stillingen hos arbeidsgiver 1 ut over den stillingen han hadde da han sluttet hos arbeidsgiver 2, skal pensjonen reduseres i den frarådte stillingen. Dette betyr at det man skal se på er økning utover den aktive stillingen man fortsetter i ved første fratreden.

Tilsvarende gjelder ved innmelding i en annen ordning eller gjeninntreden i frarådt stilling.

4.3.3.9 Redusert aktiv stilling

Reduseres den aktive stillingen hos arbeidsgiver 1 skal ikke dette påvirke pensjonen fra arbeidsgiver 2 før arbeidstaker har oppnådd rett til alderspensjon fra arbeidsgiver 1.

4.3.4 Når pensjon har vært redusert og skal settes opp igjen

Dersom en pensjonist blir tilsatt i en medlemspliktig stilling, skal løpende pensjon reduseres eller falle bort, avhengig av hvor stor den nye stillingen er.

Når medlemmet oppnår rett til pensjon fra siste pensjonsordning, skal denne beregne og utbetale samlet pensjon. Se likevel unntak i kapittel 4.2.3 og 6.1.4.

4.3.4.1 Pensjon har vært redusert på grunn av ny stilling

Når den som har startet utbetalingen skal fortsette å utbetale samlet pensjon, beregnes pensjonen som om den nye opptjeningen var skjedd i samme pensjonsordning. Pensjonen beregnes som to pensjonsdeler. Den reduserte pensjonen beregnes for seg, mens det beregnes en ny pensjonsdel for det samlede medlemskapet og pensjonsgrunnlaget på siste fratredelsestidspunkt. Det beregnes da ikke ny stillingsprosent for pensjonsdel 2.

4.3.4.2 Pensjon har vært stanset på grunn av ny stilling

Rett til straks begynnende pensjon i siste ordning:

Pensjonisten tiltrer et nytt arbeidsforhold hvor pensjonsgrunnlaget / stillingsprosenten i den nye stillingen er det samme eller høyere enn i den stillingen vedkommende er pensjonert fra. Løpende pensjon skal stoppes. Når arbeidsforholdet hos ny arbeidsgiver opphører, og rett til straks begynnende alderspensjon foreligger, skal siste pensjonsordning utbetale straks begynnende pensjon ut fra samlet medlemskap. Dette gjelder uavhengig av om tidligere pensjonsutbetaling var en straks begynnende eller en oppsatt alderspensjon. Det er ikke noe krav til lengden på medlemstiden i siste ordning.

Hele pensjonen beregnes etter siste ordnings pensjonsgrunnlag.

Dersom grunnlaget i siste ordning er lavere, beregnes grunnlaget etter regelen om lønnsnedgang.

Ikke rett til straks begynnende pensjon i siste ordning – ulike aldersgrenser i stillingene:

Pensjonisten tiltrer et nytt arbeidsforhold hvor pensjonsgrunnlaget / stillingsprosenten i den nye stillingen er det samme eller høyere enn i den stillingen vedkommende er pensjonert fra. Løpende pensjon skal stoppes. Når arbeidsforholdet hos ny arbeidsgiver opphører, og det ikke foreligger rett til straks begynnende alderspensjon i siste pensjonsordning, skal første ordning gjenoppta utbetalingen. Siste pensjonsordning foretar samlet utbetaling når aldersgrensen nås i siste stilling, eller eventuelt senest ved fylte 67 år.

Hele pensjonen beregnes da etter siste ordnings pensjonsgrunnlag.

Dersom grunnlaget i siste ordning er lavere, beregnes grunnlaget etter regelen om lønnsnedgang.

4.3.5 Beregning av samlet pensjon når løpende utbetaling overtas fra annen ordning

Det utbetales pensjon fra en ordning. Pensjonisten har samtidig vært i stilling i annen ordning. Ved overgang til pensjon i siste ordning, foretar denne samlet pensjonsutbetaling.

Eksempel:

Ordning 1 utbetaler alderspensjon fra fylte 60 år. Arbeidstaker har samtidig vært medlem i ordning 2 fra fylte 55 år, med aldersgrense 70 år.

Alderspensjon fra ordning 1 utbetales samtidig med medlemskap i ordning 2, uten avkortning.

Når medlemmet fyller vilkårene for pensjon fra ordning 2, skal denne ordningen utbetale pensjon for opptjeningen i begge ordningene.

Utbetalt pensjon blir beregnet etter reglene om straks begynnende pensjon i siste ordning, det vil si ut fra samlet tjenestetid i de forskjellige ordningene. Pensjonsgrunnlaget i første ordning skal tas hensyn til ved beregning av samlet pensjon i utbetalende ordning (det vil si det lønnsvekstregulerte grunnlaget).

Første ordning refunderer til siste ordning, og bruttopensjonen beregnes etter refunderende ordnings regler. Stillingsprosenten som legges til grunn for refusjonspensjonen, er den stillingsprosenten som utbetalt pensjon er beregnet etter

Dersom tidligere igangsatt pensjon er en delvis pensjon beregnet med 70 prosent dekning, og arbeidstakeren skifter arbeidsgiver og meldes inn i ny pensjonsordning med 66 prosent dekning for den resterende stillingsprosenten, skal siste pensjonsordning ved endelig fratreden utbetale samlet pensjon ut fra begge dekningsprosentene. Ordningen overtar og fortsetter utbetalingen av den løpende pensjonen med 70 prosent dekning og beregner siste pensjonsdel med 66 prosent dekning. Prinsippet gjelder begge veier, slik at hvis en ordning som normalt har 70 prosent dekning overtar en

løpende pensjon med 66 prosent dekning, fortsetter ordningen å utbetale denne ut fra 66 prosent dekning.

4.3.6 Informasjon en pensjonsordning trenger for å overta utbetalingen av en alderspensjon (snusak) fra en annen ordning

Hvis en pensjonsordning skal overta utbetalingen av en alderspensjon fra en annen ordning, trenger den følgende opplysninger fra ordningen som tidligere utbetalte pensjonen:

- Stoppdato i ordning 1
- Opprinnelig startdato i ordning 1
- Hovedlønn ved fratreden
- Tilleggslønn ved fratreden
- Pensjonsgrunnlaget i ordning 1
- Tjenestetid og full tid
- Deltidsprosent
- Pensjonsgrad
- Forholdstall
- Samordningsfradrag ved alderspensjon
- Beregnet poengtall
- Eventuelt garantitillegg ved alderspensjon
- Samordningsgrunnlag (G-verdi benyttet i samordningen) på overtakelsestidspunktet

Hvis medlemmet er født 1954 eller senere, trenger ordning 2 i tillegg:

- Justeringstall
- Inntektpensjonsbeholdning
- Eventuell garantipensjonsbeholdning
- Eventuelt garantitillegg eller garantitilleggsbeholdning etter folketrygdloven § 20-20
- Delingstall ved første gangs uttak

4.4 Særlig om oppsatt alderspensjon

4.4.1 Fastsettelse av nevner

Ved etterfølgende og samtidig medlemskap er det siste og utbetalende ordnings regler og dato for fastsettelse av nevner som gjelder, både med hensyn til hovedregel og unntak (se nedenfor). Det gjelder også når tidligere ordning har en dato som gir gunstigere virkning enn utbetalende ordning. Det har ikke vært mulig å fremskaffe skjæringsdatoer for alle pensjonsordningene i kommunal sektor. Dette kommer av at hver kommune er definert som en pensjonsordning.

Disse reglene er allerede blitt historiske i flere ordninger og over tid vil de bli det i alle ordninger.

Ved utbetaling av oppsatte pensjoner skal nevneren i tjenestetidsbrøken være lik den medlemstiden forsikrede ville hatt fra den dag vedkommende ble innmeldt i første ordning i overføringsavtalen og fram til aldersgrensen i utbetalende ordning, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Se punkt 3.8 for nærmere detaljer om beregning i de forskjellige ordningene.

ALDERSPENSJON TIL MEDLEMMER FØDT 1963 ELLER SENERE

4.a. Generelt

Overføringsavtalen § 14 første ledd:

«Overføringsavtalen kommer til anvendelse ved utbetaling av alders-, uføre- og etterlattepensjon.

Med alderspensjon menes:

- brutto alderspensjon
- påslagspensjon
- betinget tjenestepensjon
- 2011-tillegg
- overgangstillegg
- tidligpensjon
- særalderspåslag»

Alderspensjonen til disse medlemmene kan bestå av en eller flere ytelser og medlemmene kan ta dem ut hver for seg eller samlet, fra fylte 62 år.

Livsvarig AFP er en del av den samlede alderspensjonen til medlemmer født 1963 eller senere, men er ikke omfattet av overføringsavtalen. Se punkt 1.4.1 for nærmere detaljer.

Tidligpensjon beregnes med pensjonsgrunnlag, deltidsprosent og tjenestetid. Medlemmer som har rett til ny tidligpensjon får pensjonsgrunnlaget beregnet av alle medlemspliktige stillinger til og med 31.12.2024 og stillinger med særaldersgrense fra og med 01.01.2025. I ny tidligpensjon beregnes tjenestetiden med en desimal.

Særalderspåslag beregnes med pensjonsgrunnlag, deltidsprosent og tjenestetid. Pensjonsgrunnlaget beregnes av alle medlemspliktige stillinger til og med 31.12.2024 og stillinger med særaldersgrense fra og med 01.01.2025. Påslaget beregnes som en prosentandel av pensjonsgrunnlaget. Tjenestetiden beregnes med en desimal.

Oppsatt bruttopensjon (alderspensjon opptjent før 2020) beregnes med pensjonsgrunnlag, deltidsprosent og tjenestetid. Pensjonsgrunnlaget beregnes av alle medlemspliktige stillinger til og med 31.12.2019. Tjenestetiden beregnes med en desimal.

Medlemmer som er født 1963-1967 kan ha rett til 2011-tillegg når de tar ut alderspensjon opptjent før 2020. Tillegget beregnes som en andel av pensjonsgrunnlaget for alderspensjon opptjent før 2020, med tjenestetid. Tjenestetiden beregnes med en desimal.

Påslagspensjon beregnes ut fra en beholdning medlemmet har tjent opp i medlemspliktig stilling fra og med 01.01.2020.

Medlemmer som er født 1963-1970 får rett til overgangstillegg hvis de fratrer helt fra medlemspliktig stilling mellom 62 og 67 år. Tillegget beregnes som en andel av G, med deltidsprosent og tjenestetid. Tjenestetiden beregnes med en desimal.

Betinget tjenestepensjon beregnes ut fra en beholdning medlemmet har tjent opp i medlemspliktig stilling fra og med 01.01.2020. Det er bare medlemmer som ikke har rett til livsvarig AFP som kan ta ut betinget tjenestepensjon.

4.a.a. Hvilken ordning skal utbetale alderspensjon?

Overføringsavtalen § 14 a. første ledd, første setning:

«Pensjonsordningen som arbeidstakeren sist var tilknyttet, utbetaler pensjonen etter de regler som gjelder for denne pensjonsordningen.»

Utbetalingen av disse ytelsene skal samles hos én ordning og de skal vanligvis ikke overføres til en annen ordning. Det er også ønskelig at medlemmene i størst mulig grad bare trenger å forholde seg til én utbetalende tjenestepensjonsordning. Ved første uttak av alderspensjon er det ordningen arbeidstakeren sist var tilknyttet som skal utbetale alderspensjonen. Når alderspensjonen er igangsatt av en ordning, skal alle senere alderspensjonsdeler og livsvarig AFP utbetales av samme ordning.

4.a.b. Ved etterfølgende medlemskap

Ved første uttak av alderspensjon er det den ordningen arbeidstakeren er aktivt medlem av (eller sist var aktivt medlem av) som skal utbetale alderspensjonen.

Spesielt om oppsatt bruttopensjon: Regelen nevnt over gjelder og det er den ordningen arbeidstakeren er aktivt medlem av (eller sist var aktivt medlem av) som skal utbetale pensjonen. Men det er ordningen medlemmet var innskuddspliktig til per 31.12.2019 som skal beregne pensjonen og oversende beregningen til utbetalende ordning, hvis det ikke er den samme som medlemmet var innskuddspliktig til per 31.12.2019.

4.a.c. Ved samtidige medlemskap

Overføringsavtalen § 14 a. andre ledd:

«Dersom arbeidstakeren sist tjente opp rett til pensjon tilknyttet to eller flere pensjonsordninger og stillingene fratres samtidig, skal pensjonsordningen hvor pensjonsretten først blir utløst, utbetale samlet pensjon. Dersom pensjonsretten utløses samtidig, utbetales samlet pensjon av pensjonsordningen som har det høyeste pensjonsgrunnlaget. Ved samtidig utløsning av pensjonsrett for pensjoner som er opptjent i beholdning, utbetales samlet pensjon av pensjonsordningen med den høyeste beholdningen.»

Hvis medlemmet tjener opp rett til pensjon i to eller flere pensjonsordninger samtidig, sammenligner vi det som er opptjent i ordningene hver for seg.

For å avgjøre hvilken pensjonsordning som skal utbetale en ytelse, sammenligner vi opptjeningen i begge eller alle de samtidige pensjonsordningene, uavhengig av om medlemmet reduserer stillingsstørrelsen eller slutter helt i en eller flere av dem.

Vi sammenligner elementene i denne rekkefølgen. Hvis et av elementene ikke passer fordi medlemmet ikke tar ut den aktuelle ytelsen, går vi videre til neste.

- Høyest pensjonsgrunnlag – hvis oppsatt bruttopensjon, overgangstillegg, tidligpensjon eller særalderspåslag
- Høyest påslagsbeholdning – hvis påslagspensjon
- Høyest betingetbeholdning – hvis betinget tjenestepensjon
- Høyest lønn på uttakstidspunktet (faktisk lønn i innrapportert stillingsprosent)
- Høyest stillingsprosent
- Lengst medlemstid
- Manuell håndtering, ordningene må avtale seg imellom

Spesielt om beregning av oppsatt bruttopensjon/alderspensjon opptjent før 2020:

Hvis medlemmet hadde medlemskap i mer enn en pensjonsordning per 31.12.2019 eller siste medlemsdato før 31.12.2019, må vi gjøre en lignende vurdering for å avgjøre hvilken ordning som skal beregne pensjonen og sende den til utbetalende ordning. Vi sammenligner elementene i denne rekkefølgen:

- Høyest lønn per 31.12.2019 (faktisk lønn i innrapportert stillingsprosent). Hvis delvis uførepensjon og delvis aktiv stilling per 31.12.2019, sammenligner vi pensjonsgrunnlaget i uførepensjonen med den faktiske lønnen.
- Høyest stillingsprosent per 31.12.2019
- Høyest aldersgrense per 31.12.2019
- Lengst medlemstid per 31.12.2019
- Manuell håndtering, ordningene må avtale seg imellom

4.a.d. Endringer etter første uttak av alderspensjon

Overføringsavtalen § 14 c.:

«Pensjonsordningen som har startet å utbetale oppsatt pensjon for tjenestetid før 2020, påslagspensjon, 2011-tillegg, overgangstillegg, tidligpensjon, særalderspåslag eller betinget tjenestepensjon fortsetter å være utbetalende ordning når

- arbeidstaker tar ut flere av disse ytelsene
- utbetalingsgraden endres
- ny opptjening legges til

Når en pensjonsordning har begynt å utbetale en av alderspensjonsytelsene, beholder den ordningen utbetalingen. Den samme ordningen får også ansvaret for å utbetale senere ytelser og uttak av tjenstepensjon, selv om medlemmet kan ha vært aktivt medlem i en annen pensjonsordning etter at hen tok ut første del av alderspensjonen sin.

Påslagspensjon og overgangstillegg kan opphøre for en periode. Når medlemmet søker om/får rett til ytelsen igjen, er det ordningen som utbetalte ytelsen tidligere som skal gjenoppta utbetalingen. Det gjelder også om medlemmet i perioden hen ikke har fått utbetaling fra tjenstepensjonsordningen, har hatt innskuddspliktig stilling i en annen pensjonsordning.

4.a.e. Hvordan skal alderspensjon fra utbetalende ordning beregnes?

Alderspensjon beregnes etter gjeldende regelverk i utbetalende ordning. Oppsatt bruttopensjon/alderspensjon opptjent før 2020 skal beregnes av ordningen medlemmet var innskuddspliktig til per 31.12.2019. Denne ordningen skal så oversende beregningen til utbetalende ordning, som oppregulerer beregningen, samordner og utbetaler pensjonen.

4.a.f. Samordning

Oppsatt bruttopensjon/alderspensjon opptjent før 2020 skal samordnes med alderspensjon fra folketrygden og det er derfor et vilkår at medlemmet tar ut minst 20 prosent alderspensjon fra Nav senest samtidig med tjenstepensjonen.

Det er utbetalende ordning som foretar den endelige samordningen i henhold til samordningsloven. I hovedsak vil det være samordning med ytelsene fra folketrygden. Det vil som hovedregel ikke være noen tjenstepensjonssamordning mellom ytelsene fra de ordningene som er med i overføringsavtalen, men det skal samordnes med pensjonsordninger som ikke er med i overføringsavtalen (jf. samordningsloven § 7). Det kan derfor forekomme at oppsatt bruttopensjon skal samordnes med tilsvarende utbetaling fra andre pensjonsordninger.

De øvrige delene av alderspensjon til medlemmer født 1963 og senere er ikke omfattet av samordningsloven.

4.5. REGULERING AV ALDERSPENSJON

Alderspensjon under opptjening reguleres i samsvar med lønnsvekst. Det gjelder også en eventuell restbeholdning av påslagspensjon. Pensjonsgrunnlaget for oppsatt bruttopensjon/alderspensjon opptjent før 2020 skal også reguleres med lønnsvekst fra 31.12.2019 til uttakstidspunktet.

Alderspensjon under utbetaling reguleres i samsvar med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Ved første reguleringsstidspunkt etter pensjonsuttak i månedene juni til april foretas vektet regulering. Når uttaket er fra og med mai blir det «ren» pensjonsregulering.

Pensjonsgrunnlaget for medlemmer som er omfattet av overgangsregler og fratrer med tidligpensjon før 67 år, skal omregnes fra måneden etter fylte 67 år ved at det oppreguleres med lønnsveksten fra fratredelsestidspunktet og frem til omregningstidspunktet. Denne omregningen kan øke eller redusere pensjonsgrunnlaget, det kommer an på om prisveksten har vært høyere enn lønnsveksten før omregningen.

Spesielt om reguleringen i 2021 og 2022

Fra 01.05.2021 ble alderspensjon under utbetaling regulert med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. I reguleringen for 2021 ble det også gitt en kompensasjon som om gjennomsnittsregelen hadde vært gjeldende fra 01.05.2020. Dette blir omtalt som «særskilt sats».

I praksis betød dette at alderspensjon, særalderspensjon, AFP og ektefellepensjon etter 67 år ble regulert med særskilt sats fratrukket 0,75 prosent. Det ble ikke foretatt noen vektning av reguleringen etter hvor lenge pensjonen hadde løpt før regulering.

I reguleringen per mai 2022 ble det også brukt en særskilt sats. Denne særskilte satsen ble fastsatt slik at den etter fratrukk med 0,75 prosent gav en regulering tilsvarende gjennomsnittet av lønns- og prisveksten i reguleringsperioden mai 2021 – april 2022.

5 AVTALEFESTET PENSJON (AFP) TIL MEDLEMMER FØDT 1962 ELLER TIDLIGERE

5.1 Generelt

Overføringsavtalen § 14 andre ledd, første og andre punktum:

”For arbeidstakere født i 1962 eller tidligere kommer avtalen til anvendelse ved utbetaling av AFP fra 65 år, enten denne er beregnet som en tjenstepensjon eller etter folketrygdens regler. Overføringsavtalen kommer likevel ikke til anvendelse når pensjonsordningen utbetaler AFP hvor det ikke foreligger rett til tjenstepensjonsberegnet AFP fra 65 år.”

Avtalen kommer til anvendelse ved utbetaling av AFP fra 65 år, uavhengig av om pensjonen er beregnet som en tjenstepensjon eller om den er beregnet etter folketrygdens regler, forutsatt at medlemmet fyller vilkårene for AFP beregnet som en tjenstepensjon.

Overføringsavtalen kommer ikke til anvendelse ved AFP i perioden 62 – 65 år. Det betyr at ordningen som utbetaler ytelsen ikke kan kreve refusjon fra andre ordninger. Krav om refusjon sendes først ved fylte 65 år.

Overføringsavtalen skal heller ikke brukes ved avtalefestet pensjon fra 65 år når pensjonisten ikke har rett til AFP beregnet som tjenstepensjon. Det betyr at ordningen som utbetaler ytelsen ikke kan kreve refusjon fra andre ordninger. Krav om refusjon sendes først ved overgang til alderspensjon fra 67 år.

Arbeidstakere født 1963 eller senere er omfattet av et helt annet AFP-regelverk enn arbeidstakerne født 1962 eller tidligere. Dette regelverket blir omtalt i egne dokumenter.

5.2 Hvilken ordning skal utbetale AFP?

Overføringsavtalen § 14 b.:

«Pensjonsordningen som utbetaler en alderspensjon ved eller etter fylte 67 år, fortsetter å være utbetalende ordning så lenge pensjonen ikke har vært stanset som følge av gjeninnmelding.

Pensjonsordningen som har startet å utbetale AFP fortsetter å være utbetalende ordning frem til 67 år, eller så lenge AFP blir utbetalt.»

5.2.1 Ved etterfølgende medlemskap

Overføringsavtalen § 14 a. første ledd, første setning:

«Pensjonsordningen som arbeidstakeren sist var tilknyttet, utbetaler pensjonen etter de regler som gjelder for denne pensjonsordningen.»

Fordi AFP 62-65 år er en ytelse som ikke er omfattet av overføringsavtalen, kommer avtalens regler ikke til anvendelse ved utbetaling av denne ytelsen. Det gjelder også bestemmelsen om hvem som skal være utbetalende ordning. Derfor har den ordning som starter å utbetale AFP 62-65 år ansvaret for pensjonsutbetalingen helt fram til 65 år, uten refusjon fra andre ordninger. Dette gjelder også i det tilfellet arbeidstakeren går inn i deltids- eller full stilling hos annen arbeidsgiver og fratrer igjen før fylte 65 år. Det gjelder også i de tilfellene AFP beregnes og utbetales av Nav (for medlemmer av SPK).

Først fra den første i måneden etter fylte 65 år anvendes overføringsavtalen. Det er likevel fortsatt den ordningen som har startet AFP-utbetalingen som skal fortsette å utbetale samlet pensjon, og som skal kreve refusjon fra andre ordninger. Bakgrunnen for dette er at selv om AFP reduseres til null, anses den ikke som opphørt, i motsetning til alderspensjon.

Dersom stillingsforholdet opphører etter 67 år, skal reglene for alderspensjon følges.

5.2.2 Ved samtidige medlemskap

5.2.2.1 Stillingene fratres samtidig

Overføringsavtalen § 14 a. andre ledd, første og andre setning:

«Dersom arbeidstakeren sist tjente opp rett til pensjon tilknyttet to eller flere pensjonsordninger og

stillingene fratres samtidig, skal pensjonsordningen hvor pensjonsretten først blir utløst, utbetale samlet pensjon. Dersom pensjonsretten utløses samtidig, utbetales samlet pensjon av pensjonsordningen som har det høyeste pensjonsgrunnlaget.»

Dersom pensjonsretten utløses samtidig, skal pensjonsordningen som har det høyeste faktiske pensjonsgrunnlaget (ikke pensjonsgrunnlaget i 100 prosent stilling) utbetale samlet pensjon.

Ved uttak av AFP før 65 år kan det ikke tas ut AFP fra en annen pensjonsordning, hverken samtidig eller senere. Ved samtidig fratreden har vedkommende krav på AFP fra den arbeidsgiveren hvor medlemmet hadde den høyeste arbeidsinntekten det siste kalenderåret før fratredelsen, det er denne arbeidsgiveren som skal regnes som medlemmets hovedarbeidsgiver.

Den ordningen som har startet utbetalingen av AFP, fortsetter samlet utbetaling etter overføringsavtalen fra 65 år, mot refusjon fra de øvrige pensjonsordningene.

5.2.2.2 Stillingene fratres på forskjellig tidspunkt

Et medlem som fratrer en stilling med AFP, og fortsetter i en annen stilling tilknyttet en annen pensjonsordning innenfor overføringsavtalen, skal ved fratreden fra det siste arbeidsforholdet fortsatt ha utbetalt AFP fra første ordning. Bakgrunnen for dette er at AFP i utgangspunktet er en ytelse som ikke er gradert, det ytes alltid AFP med 100 prosent. AFP avkortes deretter med arbeidsinntekt.

Dersom stillingsforholdet opphører etter 67 år, skal reglene for alderspensjon følges.

5.3 Hvordan skal AFP fra utbetalende ordning beregnes?

AFP beregnes etter utbetalende ordnings regler. Før 65 år beregnes AFP som en folketrygdberegnet ytelse, etter reglene for uførepensjon i folketrygden slik disse lød før 2011. AFP avkortes mot egen inntekt.

Dersom det ytes AFP for en stilling med medlemskap i SPK, skal pensjonen før 65 år beregnes og utbetales av NAV. Fra fylte 65 år foretas utbetalingen av SPK.

AFP for stillinger i andre ordninger utbetales direkte fra den aktuelle ordningen også før 65 år. AFP utbetales fra fylte 65 år som en delt ytelse, med utgangspunkt i folketrygdberegnet AFP som før 65 år. Dersom AFP beregnet som en alderspensjon etter tjenestepensjonsordningens regler gir en høyere ytelse, skal differansen utbetales som et tillegg.

I kommunal sektor utbetales og beregnes AFP fra 65 år som en ren alderspensjon dersom denne overstiger folketrygdberegnet AFP. I slike tilfeller følger kommunal sektor regler for avkortning mot inntekt som ellers gjelder for alderspensjon. Det foretas derfor ikke etteroppgjør i disse sakene. SPK følger reglene for avkortning mot inntekt som gjelder for AFP også i disse tilfellene, og foretar årlig etteroppgjør når skatteoppgjøret er foretatt.

5.3.1 AFP eller særalderspensjon?

Et medlem med særaldersgrense kan ha rett til enten AFP eller særalderspensjon.

Medlem som kan ha rett til både AFP og særalderspensjon må gjøre et selvstendig valg. Når dette valget er gjort kan medlemmet i utgangspunktet ikke gjøre om på dette valget. SPK har likevel valgt å gi mottakere av AFP, som på uttakstidspunktet for AFP ikke fylte vilkårene for særalderspensjon etter 85-årsregelen, men som oppfyller dette på et senere tidspunkt, muligheten til å endre ytelsen fra AFP til særalderspensjon. De kommunale ordningene har ikke hjemmel til å foreta slike endringer.

5.4 Etteroppgjør

Årlig etteroppgjør av AFP utføres av den ordningen som utbetalte pensjonen i det aktuelle kalenderåret.

6. UFØREPENSJON

6.1 Generelt

Overføringsavtalen § 14 a. første ledd:

« Pensjonsordningen som arbeidstakeren sist var tilknyttet, utbetaler pensjonen etter de regler som gjelder for denne pensjonsordningen. Unntak er gitt i § 14 b. til § 14 d. Det fremgår av brukerveiledningen hvordan dette skal praktiseres. Andre pensjonsordninger som arbeidstakeren har vært tilknyttet, er bundet av vedtak og disposisjoner hos utbetalende pensjonsordning i forbindelse med pensjoneringen, herunder pensjonsgrunnlag, aldersgrense, igangsetting av pensjon, pensjonsgrad, stopp av pensjon og lignende. Dette gjelder også om arbeidstakeren tidligere har hatt rett til oppsatt pensjon fra et annet tidspunkt enn det som gjelder i utbetalende pensjonsordning.»

Dette kapitlet gjelder generelt for alle årskull, men hvis medlemmet er født 1963 eller senere og har tatt ut en eller flere alderspensjonsytelser, se 8.8.2. Det kan gjelde

- Påslagspensjon/alderspensjon opptjent fra 2020
- Oppsatt bruttopensjon/alderspensjon opptjent før 2020
- Betinget tjenestepensjon
- Overgangstillegg
- Tidligpensjon
- Særalderspåslag

6.2 Hvilken ordning skal utbetale uførepensjon?

6.2.1 Ved etterfølgende medlemskap

Hovedregelen er at den pensjonsordningen som arbeidstakeren sist er/var innmeldt i for aktiv stilling, skal utbetale samlet pensjon. Det er ikke noe minstekrav til lengde på medlemskapet i siste ordning. Med aktiv stilling menes at arbeidstakeren mottar lønn/sykepenges. Skal det utbetales en straks begynnende/løpende pensjon, er siste ordning den pensjonsordning som medlemmet er innmeldt i på det tidspunktet pensjonstilfellet inntreffer.

I tilfeller med oppsatte rettigheter er det dato for utmelding som er avgjørende for hvem som skal utbetale pensjonen. Har medlemmet oppsatte rettigheter fra flere pensjonsordninger, er det den ordningen medlemmet sist ble utmeldt fra som skal utbetale pensjonen.

6.2.1.1 Bytte av arbeidsgiver i sykepengeåret

For pensjonssaker som ferdigstilles fra og med 01.02.2022 gjelder følgende:

Hvis arbeidstaker blir innmeldt hos en ny arbeidsgiver i løpet av sykepengeåret, skal opprinnelig arbeidsgiver likevel være utbetalende ordning dersom sykepengeåret leder rett til uførepensjon.

Hvis arbeidet hos den siste arbeidsgiveren varer så lenge at arbeidstakeren får nye sykepenge rettigheter fra folketrygden og dermed et nytt uføretidspunkt, skal den siste arbeidsgiveren utbetale uførepensjonen. En arbeidstaker får rett til sykepenge fra folketrygden etter å ha arbeidet i seks måneder, jf. Folketrygdlovens § 8-12.

Saker av denne typen kan være kompliserte. Det som står over kan derfor fravikes, dersom de involverte pensjonsleverandørene/ordningene er enige at det er en bedre løsning.

For pensjonssaker som ble ferdigstilt før 01.02.2022 gjaldt denne teksten:

Ved friskmelding for så kort tid at medlemmet ikke oppnår nye sykepenge rettigheter fra ny arbeidsgiver, skal likevel den ordningen vedkommende var innmeldt i på det første sykmeldingstidspunktet regnes som den siste ordningen. En arbeidstaker får rett til sykepenge fra arbeidsgiver etter minst fire ukers tjeneste, jf. Folketrygdloven § 8 – 18.

Eksempel:

Medlem i ordning 1

Første sykmeldingstidspunkt 01.04.2016,

friskmeldt 01.08.2016 – meldes inn som medlem i ordning 2,

ny sykmelding 01.01.2017 for stilling i ordning 2.

Medlemmet har da vært ansatt i mer enn fire uker, og har derfor rett til sykepenger fra arbeidsgiver tilknyttet ordning 2.

6.2.2 Ved samtidige medlemskap

Overføringsavtalen § 14 a. andre ledd:

”Dersom arbeidstakeren sist tjente opp rett til pensjon tilknyttet to eller flere pensjonsordninger og stillingene fratres samtidig, skal pensjonsordningen hvor pensjonsretten først blir utløst, utbetale samlet pensjon. Dersom pensjonsretten utløses samtidig, utbetales samlet pensjon av pensjonsordningen som har det høyeste pensjonsgrunnlaget. Ved samtidig utløsning av pensjonsrett for pensjoner som er opptjent i beholdning, utbetales samlet pensjon av pensjonsordningen med den høyeste beholdningen.»

6.2.2.1 Uførhet oppstår samtidig

En arbeidstaker som har medlemskap i flere pensjonsordninger samtidig og som fratrer stillingene samtidig, kan ha rett til enten straks begynnende eller oppsatt uførepensjon, midlertidig uførepensjon fra en eller flere pensjonsordninger. Med samtidig fratredelse menes at arbeidstakeren fratrer stillingene på samme tidspunkt eller blir sykemeldt fra stillingene.

Straks begynnende/løpende uførepensjon

Dersom pensjonsretten utløses samtidig, skal pensjonsordningen som har det høyeste faktiske pensjonsgrunnlaget, utbetale samlet pensjon. Faktisk pensjonsgrunnlag er den pensjongivende lønnen arbeidstakeren har ved maks sykepengedato, multiplisert med stillingsstørrelsen det innvilges uførepensjon av. Ved sammenligningen benyttes pensjonsgrunnlaget ut fra opptjeningen isolert i hver ordning.

Eksempel:

Samtidige stillinger, 40 prosent i SPK og 60 prosent i KLP. Slutter med rett til pensjon fra begge stillinger.

Når det skal avklares hvilken ordning som skal utbetale, beregner hver ordning et pensjonsgrunnlag basert på medlemskapet hos seg.

I SPK er pensjongivende lønn ved maks sykepengedato 550 000 i 100 prosent stilling.

Uførepensjonen innvilges av 40 prosent stilling. Ingen tilleggslønn. Faktisk pensjonsgrunnlag blir $(550\ 000 \times 0,40)$ 220 000.

I KLP er pensjongivende lønn ved maks sykepengedato 500 000 i 100 prosent stilling.

Uførepensjonen innvilges av 60 prosent stilling. Ingen tilleggslønn. Faktisk pensjonsgrunnlag blir $(500\ 000 \times 0,60)$ 300 000.

KLP har det høyeste faktiske pensjonsgrunnlaget og skal utbetale samlet pensjon.

Oppsatt uførepensjon

Ordningen som hadde det høyeste faktiske pensjonsgrunnlaget på utmeldingsdato, utbetaler samlet pensjon. Ved sammenligningen benyttes pensjonsgrunnlaget ut fra opptjeningen isolert i hver ordning og gjennomsnittlig stillingsstørrelse benyttes i beregningen.

Dersom pensjonsgrunnlagene er like, se punkt 4.2.2.1 om når pensjonsretten utløses samtidig.

6.2.2.2 Uførhet oppstår på forskjellige tidspunkt

Arbeidstakeren er på uføretidspunktet medlem av flere pensjonsordninger, men blir ufør i en av stillingene og fortsetter i resterende stillinger. Overføringsavtalen har ingen bestemmelse om utbetalingsordning i disse tilfellene, men etablert praksis beskrives i det følgende.

Pensjonsordningen hvor pensjonstilfellet inntreffer, starter utbetaling av pensjon etter sine regler.

Pensjonen beregnes etter hovedregelen ut fra pensjonsgrunnlag, tjenestetid og stillingsstørrelse bare

i den stillingen som fratres, eventuelt medregnet tid fram til aldersgrensen, senest til fylte 67 år, ved straks løpende uførepensjon. Se videre punkt 4.3 for hvordan pensjonen beregnes. Se punkt 4.3.3.4 for hvilke perioder som skal medregnes.

Når pensjonstilfellet inntreffer også for den stillingen medlemmet har fortsatt i, overtar den ordningen som har den siste aktive stillingen, all utbetaling og beregner pensjon til pensjonist etter sine regler. Første ordning stopper sin utbetaling av løpende pensjon, og starter refusjon til utbetalende ordning.

6.2.3 Nytt medlemskap når det utbetales uførepensjon

Overføringsavtalen § 14 d.:

«Dersom en arbeidstaker som har uførepensjon fra en pensjonsordning begynner i en stilling knyttet til en annen pensjonsordning og på nytt blir ufør skal den første pensjonsordningen utbetale opprinnelig uførepensjon hvis arbeidstakeren har vedtak om arbeidsavklaringspenger eller hvilende rett i folketrygden og ellers når uførheten inntreffer innen to år etter at arbeidstakeren begynte i stillingen. Dette gjelder likevel ikke hvis uførepensjonen fra den siste pensjonsordningen er høyere enn uførepensjonen fra den første pensjonsordningen.

Første pensjonsordning skal fortsette å utbetale uførepensjon ved inntektsavkorting for inntekt fra stilling med medlemskap i annen offentlig pensjonsordning. Det fremgår av brukerveiledningen hvordan dette skal praktiseres.

Siste ordning skal utbetale samlet uførepensjon når arbeidstakeren får rett til en høyere uføregrad.»

Vi vurderer bare hvilken uførepensjon som er høyest i de tilfellene der utbetalingen fra første ordning har blitt redusert til 0 eller pensjonsvedtaket har opphørt, se punkt 6.2.3.2.

6.2.3.1 Pensjon har vært redusert på grunn av ny stilling

Den nye stillingen gir rett til medlemskap i en annen offentlig pensjonsordning, enn ordningen arbeidstaker har vedtak om uførepensjon fra.

Opprinnelig pensjonsordning skal fortsette å utbetale så lenge pensjonen er inntektsavkortet. Det samme gjelder, dersom det er hvilende pensjonsrett i folketrygden. Opptjeningen i det siste stillingsforhold skal ikke medregnes, før ved overgang til alderspensjon.

Blir arbeidstakeren ytterligere ufør, se punkt 6.2.3.3.

Pensjonsordningen som opprinnelig fattet vedtak om uførepensjon eller midlertidig uførepensjon, skal også utbetale alderspensjon. Dersom arbeidstaker ved overgang til alderspensjon har stilling med medlemskap i ny ordning, skal denne ordningen utbetale hele alderspensjonen, se punkt 6.2.3.4.

6.2.3.2 Pensjon har vært stanset

Vedtaket på uførepensjon fra opprinnelig pensjonsordning er opphørt. Årsaken til at vedtaket har opphørt vil enten være at saken er revurdert eller at vedtaksperioden er utløpt (eksempelvis ved opphør av AAP). Det er ikke hvilende rett i Nav.

Dersom arbeidstaker på nytt blir arbeidsufør, gjelder normalt hovedregelen i overføringsavtalen § 14 a. første ledd om at det er den siste pensjonsordningen som skal utbetale uførepensjonen. Dersom uførepensjon fra siste ordning blir lavere enn fra opprinnelig ordning, kan likevel opprinnelig ordning vurdere om retten til uførepensjon fortsatt er i behold og fortsette å utbetale pensjonen.

6.2.3.3 Arbeidstakeren søker om økt uføregrad fra tjenestepensjonsordningen

I forbindelse med arbeid hos annen offentlig arbeidsgiver har arbeidstakeren blitt mer ufør, enn det vedkommende var i opprinnelig pensjonsordning.

Ved søknad om økt uføregrad gjelder hovedregelen i overføringsavtalen [§ 14 a. første ledd](#), og det er derfor den siste pensjonsordningen som skal utbetale samlet uførepensjon.

Dette gjelder både når pensjonen er avkortet for inntekt og når pensjonen ikke utbetales på grunn av inntekt over 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Dette gjelder uavhengig av om det er innvilget ytelse i Nav eller ikke (AAP eller uføretrygd).

Hvis uførheten inntreffer innen to år etter at arbeidstaker ble medlem i siste ordning, skal denne ordningen vurdere om karensbestemmelsen kommer til anvendelse. Dersom karensvurderingen fører til avslag på uførepensjon, skal opprinnelig ordning gjenoppta utbetaling av uførepensjon beregnet ut fra tidligere data, oppregulert til nivået på gjenopptakelsestidspunktet.

Ved overgang til alderspensjon skal tjenestetid for karensperioden tas med i beregning av pensjonen. Se også kapittel 6.4.6.

Merk ulik praksis i ulike pensjonsordninger: Dersom medlemmet blir innvilget AAP fra folketrygden, vil KLP fatte vedtak om 100 prosent uførepensjon selv om vedkommende bare fratrer stillingen delvis. De andre pensjonsordningene vil fatte vedtak om gradert uførepensjon.

6.2.3.4 Overgang til andre ytelser

Uførepensjonist [født 1962 eller tidligere](#) går over på alderspensjon

Ordningen som allerede utbetaler uførepensjonen, skal også utbetale alderspensjonen.

Hvis medlemmet er i aktiv stilling hos en annen ordning ved siden av uførepensjonen, skal denne ordningen overta utbetalingen og utbetale pensjon for begge stillingsforhold når medlemmet fyller vilkårene for alderspensjon i denne ordningen. Det gjelder både dersom

- medlemmet slutter i det aktive stillingsforholdet samtidig som uførepensjonen skal omregnes til alderspensjon og
- medlemmet slutter i det aktive stillingsforholdet etter at uførepensjonen er omregnet og den opprinnelige ordningen har begynt å utbetale alderspensjon

Dette gjelder uavhengig av om det er ulike aldersgrenser i uførepensjonen og i den aktive stillingen. Hvis en ordning overtar utbetalingen av pensjon samtidig som uførepensjonen skal omregnes til alderspensjon, er det den overtakende ordningen som skal omregne uførepensjonen.

Hvis en ordning utbetaler uførepensjon for to stillinger og aldersgrensen ikke er lik i de to stillingene, skal hver av pensjonsdelene omregnes til alderspensjon på det tidspunktet aldersgrensen i stillingen tilsier.

[Medlemmer kan ha en 100 % uførepensjon med hvilende rett i folketrygden og jobbe i en annen ordning med særaldersgrense. Medlemmet kan da ha et valg mellom særalderspensjon eller å falle tilbake på uførepensjonen.](#)

[Siste ordning skal utbetale særalderspensjon hvis man ønsker særalderspensjon. Hvis medlemmet ønsker uførepensjon, er det i utgangspunktet første ordning som skal utbetale uførepensjonen med mindre uførepensjon fra siste ordning ville vært bedre.](#)

Uførepensjonist [født 1962 eller tidligere](#) søker AFP fra siste ordning

Når en uførepensjonist i en ordning søker om AFP fra siste ordning, skal siste ordning utbetale sin AFP og overta første ordnings uførepensjon fra fylte 65 år. Tar medlemmet ut AFP før fylte 65 år, skal opprinnelig ordning fortsatt utbetale uførepensjon. Det vises til kapittel 8.1.2.1.

Uførepensjonist [født 1963 eller senere](#) går over på alderspensjon

[De fleste av alderspensjonsdelene utbetales livsvarig og blir ikke endret ved fylte 67 år. Unntak er at tidligpensjon og et eventuelt overgangstillegg opphører. Medlemmer som har tatt ut tidligpensjon kan få alderspensjon \(begge varianter\) og betinget tjenestepensjon når tidligpensjonen opphører. Hvis en ordning har startet å utbetale en alderspensjonsytelse før medlemmet fyller 67 år, er det den ordningen som skal fortsette å utbetale pensjon etter 67 år.](#)

Uførepensjonist dør, gjenlevende ektefelle tilstås etterlattepensjon

Dersom avdøde på dødsfallstidspunktet var medlem av en annen pensjonsordning innenfor overføringsavtalen, skal denne ordningen utbetale etterlattepensjon også for opptjening i opprinnelig ordning.

På de neste sidene følger en matrise med oversikt over de forskjellige tilfellene:

Medlemmer født 1962 eller tidligere

Ytelse tjenestepensjon	Ytelse NAV	Uføregrad	Vedtaksperiode	Hvilende rett i NAV	Ny uførhet innenfor opprinnelig uføregrad - hvem utbetaler uførepensjonen	Unntak
Uførepensjon	Uføretrygd	>=50	67 år	Ja	Opprinnelig ordning hvis innenfor periode med hvilende rett	Dersom uførepensjon i den ordningen arbeidstaker sist var medlem av blir høyere enn i opprinnelig ordning, skal likevel siste ordning utbetale uførepensjonen, forutsatt at det foreligger rett til uførepensjon i siste ordning.
Uførepensjon	Uføretrygd	>=50	67 år	Nei	Opprinnelig ordning hvis fortsatt vedtak om uførepensjon etter at etteroppgjør er foretatt	Nei
Uførepensjon	Ingen ytelse	< 50	67 år	Nei	Opprinnelig ordning hvis fortsatt vedtak om uførepensjon etter at etteroppgjør er foretatt	Nei
Midlertidig uførepensjon	Arbeidsavklaringspenger	>= 50	Inntil 4 år	Nei	Opprinnelig ordning så lenge det foreligger vedtak om AAP	Nei
Midlertidig uførepensjon	Ingen ytelse	< 50	Variabel	Nei	Opprinnelig ordning så lenge det er vedtak om midlertidig uførepensjon	Nei
Alle	Alle	Alle	Alle	Alle		Ved ytterligere uførhet skal siste ordning utbetale uførepensjon i alle tilfeller.

Medlemmer født 1962 eller tidligere

Ytelse tjenestepensjon	Ytelse NAV	Uføregrad	Vedtaksperiode	Hvilende rett i NAV	Ny uførhet innenfor opprinnelig uføregrad - hvem utbetaler uførepensjonen	Unntak
Overgang fra uførepensjon til alderspensjon						Den ordningen som utbetaler uførepensjon, skal utbetale alderspensjon ved aldersgrensen, senest ved 67 år. Når arbeidstaker fyller vilkår for alderspensjon i senere ordninger, skal hovedregelen i overføringsavtalen følges, det vil si at siste ordning med opptjening skal utbetale alderspensjon
Overgang fra uførepensjon til etterlattepensjon						Ved dødsfall skal etterlattepensjon utbetales av den ordningen som utbetalte uførepensjonen. Dersom avdøde på dødsfallstidspunktet var medlem av annen pensjonsordning innenfor overføringsavtalen, skal hovedregelen i overføringsavtalen følges, det vil si siste ordning med opptjening skal utbetale etterlattepensjon.

Medlemmer født 1963 eller senere

Har fra før	Ytelse NAV	Uføregrad	Søker om	Hvilken ordning skal utbetale pensjon
Uførepensjon/ Aktiv stilling	Ikke relevant	Alle	Tidligpensjon eller alderspensjon	Det er den ordningen hvor man har en aktiv stilling og hvor man har rett på en alderspensjon/ tidligpensjon som skal utbetale samlet pensjon, både uføre- og alderspensjon.
Oppsatt uførepensjon/ Aktiv stilling	Uføretrygd	Alle	Tidligpensjon eller alderspensjon	Det er den ordningen hvor man har en aktiv stilling og hvor man har rett på en alderspensjon/ tidligpensjon som skal utbetale samlet pensjon, både uføre- og alderspensjon.
Uførepensjon/ Har hatt aktiv stilling etter at uførepensjonen startet	Ikke relevant	Alle	Tidligpensjon eller alderspensjon	Det er den ordningen hvor man har en aktiv stilling og hvor man har rett på en alderspensjon/ tidligpensjon som skal utbetale samlet pensjon, både uføre- og alderspensjon.
Oppsatt uførepensjon/ Har hatt aktiv stilling etter at uførepensjonen startet	Uføretrygd	Alle	Tidligpensjon eller alderspensjon	Det er den ordningen hvor man har en aktiv stilling og hvor man har rett på en alderspensjon/ tidligpensjon som skal utbetale samlet pensjon, både uføre- og alderspensjon.
Uførepensjon eller oppsatt uførepensjon/ Aktiv stilling	Ikke relevant	Alle	Særalderspåslag	Det er den ordningen hvor man har en aktiv stilling og hvor man har rett på særalderspåslag som skal utbetale samlet pensjon, både uføre- og alderspensjon.
Tidligpensjon eller alderspensjon/ Aktiv stilling			Uførepensjon	Ikke avklart ennå, arbeidsgruppen ser på mulige løsninger.

6.3 Hvordan skal uførepensjon fra utbetalende ordning beregnes?

6.3.1 Generelt

Hovedregelen er at det er utbetalende pensjonsordnings regler som skal gjelde for samlet utbetalt pensjon. Utbetalende pensjonsordning skal se samlet opparbeidet tid under ett ved anvendelse av reglene.

Fra 01.01.2015 er reglene for beregning av uførepensjon og midlertidig uførepensjon i all hovedsak like i alle offentlige tjenstepensjonsordninger tilknyttet overføringsavtalen. [I noen tilfeller har OPF en litt annen praksis enn de andre ordningene, se 6.3.2.2 og 6.3.3.3.](#)

Ved samtidige stillinger beregnes uførepensjon i samsvar med overføringsavtalen § 14 a. andre ledd:

«Dersom arbeidstakeren sist tjente opp rett til pensjon tilknyttet to eller flere pensjonsordninger og stillingene fratres samtidig, skal pensjonsordningen hvor pensjonsretten først blir utløst, utbetale samlet pensjon. Dersom pensjonsretten utløses samtidig, utbetales samlet pensjon av pensjonsordningen som har det høyeste pensjonsgrunnlaget. Ved samtidig utløsning av pensjonsrett for pensjoner som er opptjent i beholdning, utbetales samlet pensjon av pensjonsordningen med den høyeste beholdningen.»

6.3.2 Ved etterfølgende medlemskap

6.3.2.1 Aldersgrense

Ved etterfølgende medlemskap gjelder hovedregelen om at det er aldersgrensen for stillingen i utbetalende ordning som legges til grunn. For uføre (med rett til straks løpende pensjon) beregnes tjenestetid hos utbetalende ordning frem til aldersgrensen, men ikke lenger enn til fylte 67 år.

Reglene om krav til hvor lenge man må ha hatt stillingens aldersgrense før den skal legges til grunn, gjelder tilsvarende som for alderspensjon. Se beskrivelse i 4.3.2.

6.3.2.2 Pensjonsgrunnlag

Det er reglene i utbetalende pensjonsordning som er avgjørende for hvordan pensjonsgrunnlaget skal fastsettes.

Inntekt over 12 G regnes ikke med i pensjonsgrunnlaget.

De fleste pensjonsinnretningene beregner straks begynnende/løpende uførepensjon/midlertidig uførepensjon ut fra faktisk stillingsprosent på pensjoneringstidspunktet. OPF benytter det beste av gjennomsnittlig stillingsprosent eller faktisk stillingsprosent.

6.3.2.3 Tjenestetid

Ved etterfølgende medlemskap regnes all tjenestetid i alle ordninger med. Tjenestetid hos utbetalende ordning medregnes frem til aldersgrensen, men ikke lenger enn til fylte 67 år.

6.3.3 Ved samtidig medlemskap

6.3.3.1 Aldersgrense

Er arbeidstaker innmeldt i to (eller flere) pensjonsordninger samtidig, skal vedkommende være innmeldt med to (eller flere) ulike aldersgrenser dersom stillingene tilsier det. For uføre (med rett til straks løpende pensjon) beregnes tjenestetid frem til hver av aldersgrensene, men ikke lenger enn til fylte 67 år.

6.3.3.2 Pensjonsgrunnlag

Det er reglene i utbetalende pensjonsordning som er avgjørende for hvordan pensjonsgrunnlaget skal fastsettes.

Ved helt eller delvis samtidig opptjening skal samlet tjenestetid anses som opptjent i utbetalende ordning ved fastsettelse av pensjonsgrunnlaget. Pensjonsgrunnlaget fastsettes etter reglene for samtidighet i utbetalende ordning.

Faktisk stillingsprosent på uføretidspunktet legges til grunn ved beregningen av stillingsstørrelse ved beregning av uførepensjon. I OPF legges det gunstigste av gjennomsnittlig deltid og faktisk deltid på uføretidspunktet til grunn ved beregning av stillingsprosent.

Ved uførhet i bare en av flere samtidige stillinger på uføretidspunktet skal pensjonsgrunnlaget beregnes i forhold til den stillingen hvor uførhet inntreffer.

Ved eventuell senere uførhet i øvrige stillingsforhold hvor arbeidstaker arbeider ved siden av allerede innvilget uførepensjon, må det beregnes et samlet pensjonsgrunnlag for de aktuelle stillingene. Det samlede pensjonsgrunnlaget vil være sammesatt av pensjonsgrunnlagene og deltidsprosentene fra de enkelte stillingsforholdene, jf. reglene om hvilke perioder som skal medregnes beskrevet under i punkt 6.2.3.3.

Tjenestetid medregnes frem til aldersgrensen for hver av stillingene som arbeidstakeren blir ufør fra (forutsatt at uførhet inntreffer på et tidspunkt arbeidstakeren er forsikret i flere stillinger samtidig), men ikke lenger enn til fylte 67 år.

6.3.3.3 Tjenestetid

Ved beregning av samlet pensjon skal samlet tjenestetid i alle pensjonsordninger legges til grunn, også tid under 6 måneder i en pensjonsordning. Er pensjonene i perioder tjent opp til samme tid, skal tjenestetiden i samtidighetsperiodene ikke summeres.

Samtidig medlemskap og uførhet i en av stillingene:

Følgende prinsipper legges til grunn ved pensjonsberegningen;

- Tjenestetid for tidligere avsluttede stillingsforhold hos annen arbeidsgiver/pensjonsordning medregnes.
- Tjenestetid for samtidig stillingsforhold hos annen arbeidsgiver/pensjonsordning som ikke er avsluttet, medregnes ikke.
- Tjenestetid for tidligere stillingsforhold hos samme arbeidsgiver som arbeidstakeren nå er i stilling hos, medregnes ikke.
- Med avsluttet stillingsforhold menes overgang til nytt arbeidsforhold hos ny arbeidsgiver, uten at det nødvendigvis må dreie seg om opphold i opptjeningen.
- Refusjon iverksettes bare for tjenestetid hos annen arbeidsgiver/pensjonsordning som medregnes, det vil si som da må være avsluttet arbeidsforhold.

6.3.4 Når pensjon har vært redusert og skal settes opp igjen

Når uførepensjon har vært avkortet for inntekt fra stilling tilknyttet annen pensjonsordning, og slik avkorting opphører slik at utbetalingsgrad skal settes opp igjen, økes pensjonsutbetalingen på grunnlag av beregningen som gjaldt før det tidspunkt uførepensjonen ble satt ned. Det samme gjelder når utbetaling av uførepensjon i en periode har vært stanset på grunn av for høy inntekt, men skal settes i gang igjen på grunnlag av opprinnelig vedtak.

Dersom tidligere vedtak på uførepensjon har opphørt, og det fattes nytt vedtak på uførepensjon, beregnes det ny samlet uførepensjon.

6.3.5 Informasjon en pensjonsordning trenger for å overta utbetalingen av en uførepensjon (snusak)

Hvis en pensjonsordning skal overta utbetalingen av en uførepensjon fra en annen ordning, trenger den følgende opplysninger fra ordningen som ikke lenger skal utbetale:

- Stoppdato i ordning 1
- Opprinnelig startdato i ordning 1
- Pensjonsgrunnlaget i ordning 1
- Tjenestetid og full tid
- Deltidsprosent
- Pensjonsgrad
- Inntektsdata
- Fiktivt pensjonsgrunnlag, hvis konvertert uførepensjon

6.4 Særlig om oppsatt uførepensjon

6.4.1 Fastsettelse av nevner

Reglene som gjelder for oppsatt alderspensjon følges for de fleste pensjonsordninger også for oppsatt uførepensjon. Se 4.4.1.

Reglene for beregning av mulig medlemstid fram til aldersgrensen gjelder også fra 01.01.2015, selv om beregning av framtidig medlemstid i straks begynnende uførepensjoner ikke gjøres lenger enn fram til 67 år.

I SGS 2020 Pensjonsordninger er det omtalt en sikringsbestemmelse i § 31-3: Medlem som har vært medlem av pensjonsordning i KLP før arbeidsgiverens tilslutning til Fellesordningen, skal likevel ha pensjon beregnet etter reglene i § 14-7 bokstav b), eventuelt etter samme paragrafs bokstav a).

Historisk regel: Hvis arbeidstakeren var innmeldt i SPK eller Pensjonsordningen for sykepleiere før 01.01.1967 og uførepensjonen var beregnet med en tjenestetidsfaktor der nevner var høyere enn 30 år, ble nevneren gjort om til 30 ved senere overgang til alderspensjon..

Ved overgang fra oppsatt uførepensjon til alderspensjon i OPF, ble nevneren ikke endret.

6.4.2 Samtidighet

For oppsatte pensjoner kommer bestemmelsen i § 14 a. andre ledd til anvendelse når alle ordningene har samme utmeldingsdato.

6.4.3 Reduksjon og bortfall av oppsatt uførepensjon

Oppsatt uførepensjon som er igangsatt før ny innmelding i offentlig pensjonsordning, skal reduseres eller falle bort dersom inntekten i den nye stillingen overstiger den fastsatte inntektsgrensen.

Det fremgår av SGS 2020: Pensjonsordninger § 27-4 første ledd. Tilsvarende regel er gitt i lov om Statens pensjonskasse § 29 første ledd.

6.5 Særlig om karens ved uførepensjon

6.5.1 Generelt

Overføringsavtalen § 12 andre ledd nr. 2:

"Overføringsavtalen kan få virkning for begrensninger i pensjonsrettighetene (karens) ved overgang til ny pensjonsordning".

Karensregelen i lov om Statens pensjonskasse § 27 fjerde ledd lyder:

«Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon inntreer ikke når inntektsevnen blir nedsatt innen to år etter at medlemmet tiltrådte stillingen, og nedsettelsen skyldes en sykdom eller et lyte som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tiltredelsen, og som det må antas at han eller hun da kjente til. Det samme gjelder dersom et medlem som har deltidsstilling, får økt stillingsprosenten».

Tilsvarende regler er tatt inn i SGS 2020 Pensjonsordninger og pensjonsvedtektene i kommunal sektor.

Karensreglene gjelder selv om medlemmet ikke kjente til hvilken konkret sykdom det senere viste seg å være, eller at det var sannsynlig at sykdommen kunne utvikle seg til arbeidsuførhet. Det er tilstrekkelig at det foreligger symptomer på en sykdom.

Karensregelen gjelder også dersom medlemmet har deltidsstilling og får økt stillingsstørrelse. Stillingsstørrelsen på uføretidspunktet er retningsgivende.

6.5.2 Utgangspunktet for karensvurderingen - Tiltredelse

Fra 01.01.2015 skal karens vurderes ut fra om medlemmet hadde sykdommen eller symptomene på tiltredelsestidspunktet. Det er altså tidspunktet for når medlemmet startet i stillingen som skal legges til grunn for vurderingen.

6.5.3 Opphold i medlemskap

Når medlemmet har hatt direkte overgang innenfor overføringsavtalen, regnes 2-årsfristen fra tiltredelse i stilling tilknyttet den første ordningen. Samlet medlemstid i pensjonsordningene vil være avgjørende for om 2-årskravet er oppfylt.

Karens skal også vurderes hvis søkeren har perioder uten medlemskap i karensperioden. Opphold eller stillingsnedgang i seks måneder eller mindre anses som sammenhengende medlemskap, og fører ikke til karensvurdering. OPF anser opphold på tre måneder eller mindre som sammenhengende medlemskap. KLP ga tidligere ikke direkte overgang for timelønnete, men dette er endret med virkning fra 01.04.2012.

Hvis medlemmet har redusert stilling (deltidsstilling), kan det bli aktuelt å vurdere karens på endret stillingsstørrelse.

Pensjonsordningene har en felles praksis på at karensreglene også gjelder ved økning av stillingsprosenten i sykepengeåret. Det er stillingsprosenten på uføretidspunktet som brukes (første sykmeldingstidspunkt).

6.5.4 Uførepensjon etter permisjon

Ved permisjon uten lønn og ved permisjon med delvis lønn er medlemmet forsikret i forhold til uførhet i inntil to år. Karensregelen skal ikke benyttes hvis medlemmet har permisjon og blir ufør før det har gått to år.

SPK:

Hvis medlemmet har permisjon med medregning i henhold til egen avtale, er medlemmet forsikret i forhold til uførhet i medregningsperioden, også når denne overstiger to år. Karensregelen skal ikke benyttes hvis medlemmet har permisjon og blir ufør innenfor medregningsperioden.

6.5.5 Unntak fra karensregelen - særlige grunner

I særlige tilfeller kan SPK (og andre ordninger med tilsvarende hjemmel) innvilge uførepensjon selv om pensjonstilfellet i utgangspunktet rammes av karens.

I forarbeidene til lov om Statens pensjonskasse (Ot.prp. nr 31 (1981-1982)) gis det eksempler på saker hvor det kan gis uførepensjon etter særlige grunner:

«...for eksempel når staten overtar en virksomhet, eller hvor stillingens omfang gradvis har økt inntil den kom over minstetallet for retten til medlemskap. Også lovens ordlyd da han ble tilsatt skaper i mange tilfeller problem med fortolkningen. Det hender også at den medisinske side er meget tvilsom når det gjelder sammenhengen mellom den invalidiserende sykdom og søkerens helsetilstand før tilsetningen»

6.5.6 Spesielt om avslag på grunn av karens – tidligere oppsatt rett

Medlemmer som får avslag på straks løpende uførepensjon på grunn av karens i siste ordning, kan ha rett til oppsatt uførepensjon fra tidligere ordning. Dette forutsetter at medlemmet hadde minst tre års tjenestetid i tidligere ordning, og har fått innvilget uføretrygd i NAV. Ved beregning av pensjon tar KLP, SPK, OPF og BKP også med tjenestetiden fra karensperioden, og blir utbetalende ordning – hvis det er minst tre år fra før.

Enkelte andre pensjonsordninger tar ikke med tjenestetiden fra karensperioden, og det blir dermed tidligere ordning som må utbetale oppsatt uførepensjon hvis tjenestetiden er på minst tre år. Ved omregning til alderspensjon skal tjenestetiden i siste ordning medregnes, og siste ordning blir da utbetalende ordning.

6.5.7 Spesielt om reduksjon av opptjening til påslagspensjon fra 01.01.2020 for medlemmer født 1963 eller senere

Når det utbetales uførepensjon, løper det opptjening til påslagspensjon på grunnlag av uførheten. Hvis pensjonisten begynner å arbeide og får opptjening av påslagspensjon for dette, skal opptjeningen på grunnlag av uførepensjonen reduseres for denne opptjeningen. Dette følger av lov om Statens pensjonskasse § 26 b, andre ledd, lov om sykepleiere § 11 b, andre ledd og SGS § 20-1, 3. ledd.

Når en pensjonsordning utbetaler uførepensjon på vegne av en annen, må vi sikre at medlemmet får riktig opptjening til påslagspensjon slik at fremtidig alderspensjon blir beregnet riktig.

Opptjeningen skal ligge hos pensjonsordningen hvor opptjeningen er/var og kan ikke flyttes. Det gjelder både for ordningen som utbetaler uførepensjon og ordningen som refunderer.

Det arbeides med å avklare hvordan opptjeningen skal reduseres i tilfeller der en pensjonsordning utbetaler uførepensjon og medlemmet begynner å arbeide i en stilling som gir medlemskap i en annen pensjonsordning. Brukerveiledningen blir oppdatert når avklaringene er på plass.

7. ETTERLATTEPENSJON

7.1 Hvilken ordning skal utbetale etterlattepensjon?

7.1.1 Generelt

§ 14 første ledd første setning i overføringsavtalen:

«Overføringsavtalen kommer til anvendelse ved utbetaling av alders-, uføre- og etterlattepensjon.»

7.1.1.1 Nærmere om rettigheter i Asker kommunale pensjonskasse

Etterlattepensjon etter medlemmer med rettigheter i Asker kommunale pensjonskasse som dør 16.03.2016 eller senere, skal omfattes av overføringsavtalen også for medlemskap før 12.05.1992. (Det tidligere unntaket for godskriving av avsluttet tid før 12.05.1992 ble opphevet fra 16.03.2016.)

7.1.2 Etterlattepensjon etter pensjonist

Etterlattepensjon etter medlem som hadde utbetalt 100 prosent AFP, alderspensjon eller uførepensjon, skal utbetales av den ordningen som utbetalte den aktuelle pensjonen. Dersom medlemmet på dødstidspunktet hadde gradert pensjon fra en ordning i kombinasjon med delvis stilling i en annen pensjonsordning innenfor overføringsavtalen, skal etterlattepensjon utbetales av den ordningen som ville ha utbetalt pensjon etter full fratreden med alderspensjon. Det vises til kapittel 4.2.3, 5.2 og 6.2.

7.1.3 Etterlattepensjon etter arbeidstaker død i medlemspliktig stilling

Etterlattepensjon etter medlem som dør i stilling, skal utbetales av den ordningen avdøde sist var medlem av.

7.1.3.1 Ved etterfølgende medlemskap

Hovedregelen er at den pensjonsordningen som arbeidstakeren sist er/var innmeldt i for aktiv stilling, skal utbetale samlet pensjon. Det er ikke noe minstekrav til lengde på medlemskapet i siste ordning. Med aktiv stilling menes at arbeidstakeren mottar lønn/sykepenger.

Skal det utbetales en straks begynnende/løpende pensjon, er siste ordning den pensjonsordning som medlemmet er innmeldt i på dødsfallstidspunktet.

I tilfeller med oppsatte rettigheter er det dato for utmelding som er avgjørende for hvem som skal utbetale pensjonen.

7.1.3.2 Ved samtidige medlemskap

§ 14 a. andre ledd andre setning i overføringsavtalen:

«Dersom pensjonsretten utløses samtidig, utbetales samlet pensjon av pensjonsordningen som har det høyeste pensjonsgrunnlaget.»

Dersom avdøde ved dødsfallet var medlem av flere pensjonsordninger, skal den pensjonsordningen som har det høyeste pensjonsgrunnlaget utbetale etterlattepensjon.

7.1.4 Etterlattepensjon etter arbeidstaker med oppsatte rettigheter

Har det avdøde medlemmet oppsatte rettigheter fra flere pensjonsordninger, er det den ordningen medlemmet sist ble utmeldt fra som skal utbetale pensjonen.

Ved samtidig fratreden fra de siste ordningene, skal ordningen som hadde det høyeste pensjonsgrunnlaget ut fra opptjeningen isolert i den ordningen (ikke pensjonsgrunnlaget i 100 prosent stilling) på utmeldingsdato, utbetale samlet pensjon. Dersom pensjonsgrunnlagene er like, velges ordningen med høyest stillingsprosent. Er den også lik, velges ordningen med lengst medlemstid. Som siste mulighet må ordningene avtale seg i mellom hvem som skal utbetale.

7.2. Hvordan skal etterlattepensjon fra utbetalende ordning beregnes?

7.2.1 Generelt

Hovedregelen er at det er utbetalende pensjonsordnings regler som skal gjelde for samlet utbetalt pensjon. Derfor gjelder bl. a. utbetalende ordnings aldersgrense/pensjonsalder og regler for beregning av pensjonsgrunnlag og tjenestetid. Utbetalende pensjonsordning skal se samlet opparbeidet tid under ett ved anvendelse av reglene.

7.2.2 Særlig om beregning av brutto ektefellepensjon for årskull 1954 og yngre

Når ektefellepensjon beregnes som brutto pensjon der gjenlevende er født i 1954 eller senere, skal pensjonen ved fylte 67 år beregnes som bruttopensjon for den delen av pensjonen som tilsvarer andelen alderspensjon beregnet etter kapittel 19.

Andelen av pensjonen som beregnes som nettopensjon, skal tilsvare andelen alderspensjon som gjenlevende vil motta etter folketryktdloven kapittel 20.

For den delen av pensjonen som er ikke-behovsprøvd skal pensjonen utgjøre 27 prosent av pensjonsgrunnlaget. For den delen av pensjonen som er behovsprøvd skal pensjonen utgjøre 9 prosent av pensjonsgrunnlaget.

7.3 Særlig om oppsatt etterlattepensjon

Beregning av oppsatt etterlattepensjon følger av reglene for beregning av oppsatt alderspensjon. Det vises til kapittel 4.4. Brutto oppsatt ektefellepensjon utgjør 60 prosent av avdødes alderspensjon. Netto oppsatt ektefellepensjon utgjør 9 prosent av avdødes pensjonsgrunnlag, avkortet dersom avdøde ikke hadde full opptjeningstid. Oppsatt barnpensjon utgjør 15 prosent av avdødes pensjonsgrunnlag per barn, avkortet dersom avdøde ikke hadde full opptjeningstid.

Spesielt når det avdøde medlemmet var født i 1963 eller senere

Hvis avdøde stod i medlemspliktig stilling til etter at hen hadde fylt 62 år, skal etterlattepensjon beregnes med 30 i nevner.

7.4 Særlig om karens ved ektefellepensjon

Rett til ektefellepensjon inntreffer ikke dersom medlemmet dør innen ett år etter innmelding i pensjonsordningen eller etter at ekteskapet ble inngått og dødsfallet skyldes sykdom som medlemmet led av ved innmeldingen eller ekteskapsinngåelsen, eller hadde symptomer på, og som en av ektefellene må antas å ha kjent til.

Når medlemmet har hatt direkte overgang fra en pensjonsordning til en annen pensjonsordning innenfor overføringsavtalen, regnes ettårsfristen fra innmelding i den første ordningen. Samlet medlemstid i pensjonsordningene vil være avgjørende for om ettårskravet er oppfylt. Som direkte overgang regnes overgang innen seks måneder (OPF har tre måneder).

7.5 Skjæringsdato for rettighet til ektefellepensjon uten ervervsprøving

Hovedregelen er at det er utbetalende ordnings regler om gullenkerettigheter (datoer) som avgjør om det skal utbetales en «gullenkepensjon» eller ikke. I de fleste ordninger har enken «gullenkerettigheter» dersom avdøde ble innmeldt i første ordning før 01.10.1976. Noen ordninger har en senere dato, noe som gir medlemmene i disse ordningene en gunstigere pensjonsberegning.

Disse ordningene har annen kjent dato enn 01.10.1976:

Arendal kommunale pensjonskasse	01.01.1980
Bærum kommunale pensjonskasse	01.01.1978
Elverum kommunale pensjonskasse	01.01.1978
Haugesund kommunale pensjonskasse	01.01.1979
Hobøl kommune	01.01.1977
Ibestad kommune	01.01.1977
Indre Hordaland revisjon	01.01.1978
Kristiansand kommunale pensjonskasse	01.01.1979
Oslo pensjonsforsikring AS	01.04.1977
Sandefjord kommunale pensjonskasse	01.01.1979
Skien kommunale pensjonskasse	01.01.1978
Trondheim kommunale pensjonskasse	01.01.1980
Voss kommune	01.01.1977

7.6 Beregning og utbetaling av bruttoberegnet ektefellepensjon ved etterfølgende medlemskap

Ved etterfølgende medlemskap gjelder hovedregelen om at det er siste og utbetalende ordnings regler og dato for «gullenkeberegning» som gjelder. Det gjelder også når tidligere ordning har gunstigere dato enn utbetalende ordning.

Hvis et mannlig medlem som første gang ble innmeldt 01.01.1977 i ordning med «gullenkedato» 01.01.1978 senere skifter arbeidsgiver og blir innmeldt i ordning med «gullenkedato» 01.10.1976, vil en eventuell enkepensjon ikke bli beregnet som «gullenkepensjon». Unntak fra bestemmelsen om at siste ordnings bestemmelser gjelder. Rådgivende Utvalg avga 04.11.2005 følgende uttalelse:

”Ved vurderingen av om en enkepensjon skal reduseres på grunn av enkenes egen ervervsinntekt eller ikke er det reglene i den utbetalende ordningen som skal komme til anvendelse, jfr. overføringsavtalen § 14, 2. ledd. Dette betyr at anvendelsen av reglene bestemmes ut fra når vedkommende første gang ble medlem av en pensjonsordning i overføringsavtalen sammenlignet med siste ordnings skjæringstidspunkt.

Når en person senere blir medlem i en pensjonsordning som har et tidligere skjæringstidspunkt enn den pensjonsordningen vedkommende først ble medlem av, skal likevel første ordningens skjæringstidspunkt gjelde i de tilfeller en arbeidsgiver skifter pensjonsordning og personen selv ikke hadde råderett over skiftet av pensjonsordning”.

Dette betyr at dersom det har vært en virksomhetsoverdragelse og dette er årsaken til skifte av offentlig pensjonsordning og dermed dårligere regler med hensyn til «gullenker», vil retten i første ordning til «gullenkepensjon» beholdes. Det betyr at hele pensjonen beregnes etter «gullenkereglene». Dette gjelder ikke ved andre årsaker til skifte av pensjonsordning.

8. KOMBINASJONER AV PENSJONER

MEDLEMMER FØDT 1962 ELLER TIDLIGERE

8.1 AFP og uførepensjon

8.1.1 Generelt

Kombinasjon av AFP og uførepensjon kan oppstå i perioden 62 – 67 år. Dersom et medlem som både har AFP og uførepensjon, har rettigheter i annen ordning under overføringsavtalen, skal reglene for det pensjonsproduktet som utbetales gjelde dersom medlemmet begynner i stilling med rett til medlemskap i senere ordning. Det vises derfor til kapittel 5 og 6 for nærmere beskrivelse.

8.1.2 Hvem skal utbetale pensjonene

8.1.2.1 Når uførepensjon innvilges før uttak av AFP

Før 65 år er AFP ikke omfattet av overføringsavtalen. Uførepensjon skal da behandles etter kapittel 6 i brukerveiledningen. Fra fylte 65 år skal den ordningen som har innvilget AFP også utbetale uførepensjonen. Dersom uførepensjonen tidligere har vært utbetalt av en annen ordning enn den som innvilger AFP, skal siste ordning overta hele utbetalingen av uførepensjon mot refusjon fra tidligere ordninger.

8.1.2.2 Når uførepensjon innvilges etter uttak av AFP

Hvis AFP og uførepensjon tas ut før 65 år er AFP ikke omfattet av overføringsavtalen, men uførepensjonen omfattes.

Uførepensjon utbetales fra den ordningen medlemmet sist var omfattet av, selv om AFP utbetales etter opptjening i en tidligere ordning.

Når medlemmet fyller 65 år, omfattes også AFP-ytelsen av overføringsavtalen.

Den ordningen som har utbetalt AFP, skal også utbetale uførepensjonen, selv om den ordningen som har innvilget uførepensjon er siste aktive ordning.

8.2 AFP og ektefellepensjon

8.2.1 Generelt

Vi har flere mulige situasjoner der AFP i kombinasjon med ektefellepensjon er berørt av overføringsavtalen

- AFP og ektefellepensjon utbetales av samme pensjonsordning, der enten AFP eller ektefellepensjonen eller begge ytelsene inkluderer tjenestetid i tidligere ordning innenfor overføringsavtalen
- AFP og ektefellepensjon utbetales av forskjellige pensjonsordninger, der enten AFP eller ektefellepensjonen eller begge ytelsene inkluderer tjenestetid i tidligere ordning innenfor overføringsavtalen

	Utbetales av	Refusjon fra
AFP	Ordning 1	Ordning 2...n
Ektefellepensjon	Ordning 1	Ordning 2...n
AFP	Ordning 1	Ordning 2...n
Ektefellepensjon	Ordning 2	Ordning 1, 3...n

«Ordning 2...n» og tilsvarende formulering viser til at det kan være flere enn én refunderende ordninger.

8.2.2 Hvem skal utbetale AFP og ektefellepensjon?

AFP og ektefellepensjon er rettigheter som er opptjent av ulike medlemmer. Det er derfor den eller de ordningene som ellers skal utbetale pensjonene som skal stå for utbetalingen også når det er kombinerte ytelser. Disse ordningenes regelverk skal følges ved beregning av utbetalt pensjon.

8.3 AFP og særalderspensjon

8.3.1 Generelt

Kombinasjon av AFP og særalderspensjon i offentlige tjenstepensjonsordninger er ikke hyppig forekommende. Kombinasjonen er mulig der medlem ikke har fratrudd medlemspliktig stilling helt ved første gangs pensjonering for å få nytt medlemskap i en annen offentlig tjenstepensjonsordning.

8.3.2 Hvem skal utbetale AFP og særalderspensjon?

8.3.2.1 Når særalderspensjon tas ut før uttak av AFP

Før 65 år er AFP ikke omfattet av overføringsavtalen. Særalderspensjon skal da behandles etter kapittel 4 i brukerveiledningen. Den ordningen som utbetaler særalderspensjon, skal samordne denne pensjonen med AFP. Fra fylte 65 år skal den ordningen som har innvilget AFP også utbetale særalderspensjonen. Dersom alderspensjonen tidligere har vært utbetalt av en annen ordning enn den som innvilger AFP, skal siste ordning overta hele utbetalingen av særalderspensjon mot refusjon fra tidligere ordninger.

8.3.2.2 Når særalderspensjon tas ut etter uttak av AFP

Hvis AFP og særalderspensjon tas ut før 65 år er AFP ikke omfattet av overføringsavtalen, men særalderspensjonen omfattes. Den ordningen som utbetaler særalderspensjon, skal samordne denne pensjonen med AFP.

Når medlemmet fyller 65 år, omfattes også AFP-ytelsen av overføringsavtalen.

Den ordningen som har utbetalt AFP skal da overta utbetalingen av særalderspensjonen, selv om den ordningen som har utbetalt særalderspensjon er siste aktive ordning.

8.4 Uførepensjon og særalderspensjon

Hvis et medlem som har særalderspensjon fra en ordning senere får uførepensjon fra en annen ordning, skal siste ordning utbetale samlet pensjon. Siste ordning skal da overta særalderspensjonen fra tidligere ordning.

Hvis et medlem som har uførepensjon fra en ordning senere får særalderspensjon fra en annen ordning, skal siste ordning utbetale samlet pensjon. Siste ordning skal da overta uførepensjonen fra tidligere ordning.

8.5 Uførepensjon og ektefellepensjon

Uførepensjon i kombinasjon med ektefellepensjon er opptjent av ulike medlemmer. For denne kombinasjonen vil det derfor være reglene for hvert enkelt produkt som gjelder.

8.6 Alderspensjon og ektefellepensjon

Alderspensjon i kombinasjon med ektefellepensjon er opptjent av ulike medlemmer. For denne kombinasjonen vil det derfor være reglene for hvert enkelt produkt som gjelder.

8.7 Samordningsfritak ved kombinasjon av alderspensjon og ektefellepensjon

Etter samordningsloven § 23 punkt 2 femte ledd og Forskrift om når økt tilleggspensjon på grunn av omsorgspoeng etter folketrygdloven § 3-16 og pensjonspoeng for årene da pensjonisten fylte 67–75 år, skal holdes utenfor samordningen, skal økt tilleggspensjon fra folketrygden i gitte tilfeller holdes utenfor samordningen.

Forskriftens § 5 andre ledd sier at når folketrygdens tilleggspensjon er opptjent av to personer, kommer forskriften bare til anvendelse dersom det er til fordel for pensjonisten. Det forstår vi slik at

- Samordningsfritak enten skal gjelde for begge ytelsene eller ikke for noen av dem
- Vi må se utbetalingen av begge ytelsene i sammenheng før vi avgjør om pensjonisten skal få samordningsfritak

Dette innebærer at i tilfeller der pensjonisten har alderspensjon fra en ordning og ektefellepensjon fra en annen ordning, må ordningene bli enige om det samlet sett er til gunst for pensjonisten å få samordningsfritak.

MEDLEMMER FØDT 1963 ELLER SENERE

8.8 Alderspensjon og uførepensjon

8.8.1 Generelt

Uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning kan kombineres med oppsatt bruttopensjon, påslagspensjon, 2011-tillegg, overgangstillegg, betinget tjenstepensjon og tidligpensjon.

Kombinasjoner med livsvarig AFP vil bli omtalt i en egen brukerveiledning for livsvarig AFP.

8.8.2 Hvilken ordning skal utbetale uførepensjon og de ulike elementene i alderspensjonen?

Overføringsavtalen § 14 c.:

«Pensjonsordningen som har startet å utbetale oppsatt pensjon for tjenestetid før 2020, påslagspensjon, 2011-tillegg, overgangstillegg, tidligpensjon, særalderspåslag eller betinget tjenstepensjon fortsetter å være utbetalende ordning når

- arbeidstaker tar ut flere av disse ytelsene
- utbetalingsgraden endres
- ny opptjening legges til»

Utbetalingen av disse ytelsene skal samles hos én ordning og de skal ikke overføres til en annen ordning. Det er også ønskelig at medlemmene i størst mulig grad bare trenger å forholde seg til én utbetalende tjenstepensjonsordning.

Hvis et medlem mottar gradert uførepensjon, jobber i stilling med medlemskap i en annen ordning og skal ta ut en eller flere av ytelsene oppsatt bruttopensjon, påslagspensjon, 2011-tillegg, overgangstillegg, tidligpensjon, særalderspåslag og betinget tjenstepensjon:

Ordningen der medlemmet har en aktiv stilling skal utbetale alderspensjon og overta utbetalingen av uførepensjon. Det samme gjelder hvis medlemmet har hatt en aktiv stilling etter uttak av uførepensjon, men ikke har en aktiv stilling på uttakstidspunktet.

Hvis et medlem mottar en eller flere av ytelsene oppsatt bruttopensjon/alderspensjon opptjent før 2020, påslagspensjon, 2011-tillegg, overgangstillegg, tidligpensjon, særalderspåslag og betinget tjenstepensjon, jobber i stilling med medlemskap i en annen ordning og blir syk: Det arbeides med hvordan disse tilfellene skal løses. Brukerveiledningen vil bli oppdatert.

De samme løsningene skal benyttes dersom medlemmet har eller får rett til oppsatt uførepensjon.

8.10 Uførepensjon og ektefellepensjon

Uførepensjon i kombinasjon med ektefellepensjon er opptjent av ulike medlemmer. For denne kombinasjonen vil det derfor være reglene for hvert enkelt produkt som gjelder.

8.11 Tidligpensjon og kombinasjoner

Tidligpensjon kan kombineres med uførepensjon, se punkt 8.9.

Tidligpensjon kan også kombineres med ektefellepensjon. Disse ytelsene vil være opptjent av ulike medlemmer og det vil derfor være reglene for hvert enkelt produkt som gjelder.

Tidligpensjon kan ikke kombineres med ny offentlig tjenestepensjon, herunder:

- Livsvarig AFP
- Betinget tjenestepensjon
- Påslagspensjon/alderspensjon opptjent fra 2020
- Særalderspåslag
- Oppsatt bruttopensjon/alderspensjon opptjent før 2020
- 2011-tillegg.

Et medlem som ønsker tidligpensjon og allerede har tatt ut livsvarig AFP eller påslagspensjon, kan stanse disse ytelsene. Påslagspensjonen kan i så fall startes igjen når tidligpensjonen opphører, mens AFP ikke kan startes igjen.

9. REFUSJONSLØSNINGEN

9.1 Refusjon fra 2. juli 2024

Overføringsavtalens § 15, 1. ledd:

«Refusjoner startet fra og med 02.07.2024

Pensjonsordningen som utbetaler pensjonen, krever månedlig refusjon fra de andre pensjonsordningene som pensjonsopptjeningen har skjedd i.

Utbetalende pensjonsordning innhenter nødvendig informasjon fra de andre pensjonsordningene, og beregner hvor stor andel av utbetalingen hver pensjonsordning skal refundere. Andelen hver pensjonsordning skal betale av den utbetalte pensjonen, beregnes ut fra opptjeningen arbeidstakere har i hver pensjonsordning, ved å dele ordningens forsikrede refusjonsytelse på den totale forsikrede refusjonsytelsen. Det beregnes en andel for hver ytelse. Reglene for beregning av forsikret refusjonsytelse er beskrevet i bilag 3. Refusjon gjelder fra første utbetalingsdag av pensjon. Det utbetales ikke refusjon dersom tjenestetid i refunderende ordning er under 0,1 år. Dette gjelder for alle ytelser. Alle pensjonsordninger har selvstendig ansvar for at deres opplysninger er korrekte og utvekslet i tråd med gjeldende bestemmelser, se bilag 3.»

«Bilag 3» viser til vedlegg 3.2, 3.3 og 3.4 til overføringsavtalen, disse er tilgjengelige på <https://www.spk.no/virksomhet/medlemskap-for-verksemder/overforingsavtalen/>.

Den nye refusjonsløsningen ble tatt i bruk fra 02.07.2024, og innebærer en stor overgang fra det gamle løsningen.

Utbetalende ordning har enkelt sagt krav på refusjon når den utbetaler en ytelse som er omfattet av overføringsavtalen, se punkt 1.4 for detaljer. En egen kostnadsfordelingsavtale for livsvarig AFP sørger for at ordninger som utbetaler AFP har tilsvarende rettigheter.

Refusjonskravene håndteres digitalt via en felles API-løsning mellom pensjonsleverandørene og krever ikke manuell saksbehandling.

I forbindelse med innvilgelse av pensjonen, innhenter utbetalende ordning opptjeningshistorikk og forsikret refusjonsytelse (FRY) fra alle ordningene pensjonisten har vært medlem av. Utbetalende ordning bruker opplysningene til å beregne både pensjon og refusjon.

FRY er en beregningsstørrelse som gjenspeiler retten til pensjon som er opptjent hos hver pensjonsordning. For beholdningsytelsene, er FRY det samme som opptjent beholdningen. For øvrige ytelser er FRY en beregning basert på pensjonsgrunnlag, tjenestetid og stillingsstørrelsen, se bilag 3.

Refusjonsbeløpet beregnes ved at forholdet mellom FRY og den månedlige pensjonsutbetalingen (refusjonsandelen), benyttes til å fordele den utbetalte pensjonsytelsen mellom alle pensjonsordningene hvor pensjonisten har hatt opptjening. Hver ordning har sin egen FRY. På denne måten betaler hver pensjonsordning sin andel av av den utbetalte pensjonsytelsen.

Utbetalende ordning sender månedlig faktura til hver av de refunderende ordningene, der ordningen krever refundert andelen hver ordning skal refundere til utbetalende ordning.

Det utbetales ikke refusjon dersom tjenestetiden i den refunderende ordningen er under 0,1 år.

Refunderende ordning skal i utgangspunktet betale fakturaen de mottar, men utbetalende ordning skal ha et dataunderlag tilgjengelig slik at refunderende ordning kan kontrollere fakturaen på transaksjonsnivå.

Nærmere detaljer om beregningen av FRY og refusjon er publisert på SPKs nettsider, på siden «Overføringsavtalen»: <https://www.spk.no/virksomhet/medlemskap-for-verksemder/overforingsavtalen/> Se Vedlegg til overføringsavtalen.

Informasjon om regelverket for refusjonsløsningen forut for 02.07.2024 er også å finne på samme sted.

9.2. Konverterte refusjoner per 02.07.2024

Overføringsavtalen § 15, andre ledd:

«Refusjoner startet før 02.07.2024

For beregning av refusjoner startet før 02.07.2024 vises det til bilag 3 om refusjon før 02.07.2024. Disse refusjonene fortsetter med den samme kostnadsfordelingen frem til hendelser definert i brukerveiledningen medfører endringer.»

Igangsettelse av nye saker eller endringer på eksisterende saker som behandles etter 31. mai 2024 må inngå i ny refusjonsløsning. Det samme gjelder igangsettelse eller endringer som behandles forut for 31. mai 2024, men hvor virkningsdatoen gjelder fra 2. juli 2024».

«Bilag 3» viser til vedlegg 3.2, 3.3 og 3.4 til overføringsavtalen, disse er tilgjengelige på <https://www.spk.no/virksomhet/medlemskap-for-verksemder/overforingsavtalen/>.

Refusjoner som allerede var startet da den nye refusjonsløsningen ble innført, har blitt konvertert til ny løsning. Selv om saken er konvertert over i ny refusjonsløsning, skal refusjonen fortsette med den samme kostnadsfordelingen som tidligere. Det er først når visse hendelser inntreffer, at kostnadsfordelingen skal beregnes på nytt ut fra de nye refusjonsreglene med FRY. Denne metoden sikrer en «myk overgang» til den nye refusjonsløsningen ved at endringene i pengestrømmen mellom pensjonsordningene vil skje gradvis over mange år.

Hvilke hendelser skal føre til at konverterte refusjoner skal beregnes på nytt med FRY?

- Overgang til en ny dekning/ytelse, for eksempel uførepensjon -> alderspensjon nye løsningen ble produksjonssatt.
- Det skjer en endring i faktorene som påvirker beregningen av refusjonsandelene (pensjonsgrunnlag, tjenestetid eller avkortningsfaktor). Vil i hovedsak gjelde situasjoner hvor vi oppdager at en pensjon må beregnes på nytt fra uttakstidspunktet.

Det jobbes med å forbedre refusjonsløsningen, per i dag gir den skjev fordeling av pensjonskostnadene i visse pensjonstilfeller, som for eksempel snusaker.

9.3. Faktura, renter og foreldelse

Overføringsavtalen § 16, første og andre ledd:

«Utbetalende pensjonsordning sender faktura til de refunderende pensjonsordningene. Faktura utstedes med 30 dagers betalingsfrist, og forsinkelsesrenter løper fra forfallsdato. Ved uenighet skal fakturaen likevel betales, og eventuelt korrigeres i ettertid.

De alminnelige foreldelsesbestemmelsene i lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer (foreldelsesloven) kommer til anvendelse ved manglende eller feil fakturering av refusjon hvis årsaken ligger hos utbetalende pensjonsordning. Foreldelse avbrytes fra det tidspunktet refunderende ordning mottar faktura. Dersom manglende eller feil fakturering skyldes refunderende pensjonsordning, skal det refunderes for den perioden utbetalende pensjonsordning etterbetaler pensjon til medlemmet, uten at kravet om refusjon kan anses som foreldet.»

10. Diverse bestemmelser

10.1. Feilutbetaling til pensjonisten

Det er siste og utbetalende ordning som er ansvarlig for at det blir utbetalt riktig beløp til pensjonisten.

I tilfeller hvor det er utbetalt feil beløp til pensjonisten, skal ny pensjon beregnes og utbetales. Hvis det er utbetalt for lite til pensjonisten, etterbetales beløpet for gjeldende periode etter vanlige regler. Hvis det er utbetalt for mye, skal for mye utbetalt pensjon kreves tilbake etter vanlige regler.

Skyldes feil utbetalt pensjon at refunderende ordning har gitt feil opplysninger (for eksempel feil tjenestetid i ordningen), vil det fortsatt være utbetalende ordning som skal gjøre opp i forhold til pensjonisten.

Dersom den nye beregningen ikke medfører endring i refusjonsbeløpet, sendes ingen melding.

10.2 Pensjon utbetalt fra første ordning

Den tidligere ordningen kan ha startet utbetaling uten at de er kjent med at det er senere medlemskap i andre ordninger. Når det er klarlagt hvem som skal foreta samlet utbetaling, må pensjonsinnretningene avtale skriftlig det endelige tidspunktet for når siste ordning skal utbetale samlet pensjon etter overføringsavtalen, og refusjon starte.

Etterbetaling fra siste ordning

Tidligere har praksis i de fleste tilfeller vært at ved beregning av eventuell etterbetaling fra siste ordning, gjøres fradrag for utbetalt pensjon i første ordning. Dersom refusjonsbeløpet avviker fra det som har vært utbetalt, blir det et oppgjør mellom ordningene, og refunderende ordning skal ha kompensert for mye utbetalt fra utbetalende ordning.

For mange pensjonsordninger er det komplisert å etterbetale pensjon for perioder der en annen ordning allerede har utbetalt pensjon. Utbetalende og refunderende ordning må i så fall forsøke å finne en løsning til beste for medlemmet og ordningene.

Dersom refusjonspensjonen ved en feil er blitt utbetalt til pensjonisten istedenfor til utbetalende ordning, og utbetalende ordning har medregnet tiden i første ordning, må refunderende ordning kreve at pensjonisten tilbakebetaler beløpet.

10.3 Sikringsordningen

Formålet med overføringsavtalens Sikringsordning er å sikre pensjonsrettigheter opparbeidet hos arbeidsgivere med kommunal pensjonsordning som opphører ved konkurs/akkord eller ved annet opphør, eller som ikke betaler premie ved forfall. Det er slik at pensjonsrettighetene og regulering av disse garanteres så langt det er midler i Sikringsordningen. Ordningen omfatter ikke utbetaling av livsvarig AFP til medlemmer født i 1963 eller senere.

Sikringsordningen administreres i regi av kommunal sektor, av et eget styre. SPK er ikke en del av Sikringsordningen.

Departementet har fastsatt egne vedtekter for Sikringsordningen.

I enkelte saker vil det å melde krav til Sikringsordningen være en del av saksbehandlingen, som er nødvendig for å sikre at pensjonistene får det de har krav på. Sikringsordningen skal finansiere premie for ikke-forsikringsbare ytelser i kommunale pensjonsordninger, jf. dens vedtekter § 5. Sekretariatet for

Sikringsordningen skal lage eget rundskrivsett med regler for hvordan krav mot Sikringsordningen skal utformes, nødvendige skjema, mv. Sikringsordningen.no

10.4 Finansiering av Sikringsordningen

Alle arbeidsgivere i kommunal sektor, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 4-1, som har undertegnet tilslutningserklæring til overføringsavtalen, må innbetale et årlig tilskudd til Sikringsordningen. Det må også innbetales et tilslutningstilskudd som et engangstilskudd til Sikringsordningen når arbeidsgivere tilsluttes overføringsavtalen første gang. Det vises til overføringsavtalen § 9 andre ledd og vedtektene for Sikringsordningen § 12.

Dersom en arbeidsgiver avvikler sin virksomhet, kan Sikringsordningen beregne et avviklingstilskudd, det vil si et engangskrav mot arbeidsgiveren/boet, tilsvarende de forventede tilleggspremiene som vil gjøres gjeldende i fremtiden. Det vises til overføringsavtalen § 9, tredje ledd og vedtektene for Sikringsordningen § 13.

10.5. Utbetalende ordning mangler dekning

Utbetalende ordning er avsluttet og det er ikke dekning for ytelsen i henhold til pensjonsvedtektene. Det kan dreie seg om både manglende dekning for bruttogaranti og oppregulering. Refunderende ordning har dekning for opparbeidede rettigheter. I slike tilfeller må det først undersøkes om forsikringstaker fortsatt eksisterer og i henhold til forsikringsavtale, ansattreglement, eller undertegnet tilslutningserklæring til overføringsavtalen kan pålegges å dekke kravet. Dersom forsikringstaker ikke eksisterer, må det undersøkes om annen arbeidsgiver (kan gjelde for eksempel ved virksomhetsoverdragelse) har overtatt ansvaret for forpliktelser i forbindelse med overføringsavtalen. Hvis det er tilfellet, må kravet rettes til denne arbeidsgiveren. Er det ingen til å dekke kravet, må kravet rettes til Sikringsordningen. Det blir videre opp til Sikringsordningen å vurdere hvorvidt kravet skal dekkes, og eventuelt tvangsinnføres fra andre.

Hvis Sikringsordningen finner at kravet kan dekkes, blir manglende beløp dekket inn, samt årlig framtidig oppregulering.

I de tilfeller hvor forsikringstaker har kjøpt seg fri fra forpliktelsene med et avviklingstilskudd, jf. overføringsavtalen § 9, 3. ledd, skal årlige reguleringskrav og engangspremier knyttet til bruttogarantien sendes direkte til Sikringsordningen for inndekking.

10.6. Refunderende ordning mangler dekning

Når det er den refunderende ordningen som ikke har dekning for ytelsen i henhold til pensjonsvedtektene, må refunderende ordning først finne ut om det er noen arbeidsgiver som har påtatt seg ansvaret. Hvis ja, sendes krav om dekning til denne. Hvis svaret er nei, sendes kravet til Sikringsordningen. Det blir opp til Sikringsordningen å vurdere hvorvidt kravet skal dekkes, og eventuelt tvangsinnføres fra andre.

Hvis det ikke er noen til å dekke kravet, overfører refunderende ordning den dekkede ytelsen til utbetalende ordning. Det må gis melding om beløp som ikke er dekket.

Pensjonskontoret, som er sekretariat for Sikringsordningen, utarbeider rundskriv med detaljerte behandlingsregler knyttet til henvendelser til og utbetalinger fra Sikringsordningen. For nærmere detaljer vises til dette rundskrivet.

11 SPEIELT OM PENSJONSORDNING FOR APOTEKVIKRSOMHET

Pensjonsordning for apotekvirksomhet (POA) gikk inn i overføringsavtalen i 1996 og forlot den igjen i 2003. Medlemmer som da i 2003 var omfattet av avtalen, er det fremdeles. SPK administrerer pensjonsordningen og må vurdere på individ- og ytelsesnivå om medlemmer er omfattet av overføringsavtalen eller ikke.

Pensjonsordningen har ikke innført NOTP, men beholdt regelverket med bruttoberegnet alderspensjon og AFP som tidligpensjonsordning fra 62 til 67 år for alle årskull.

Overføringsavtalen § 2 femte ledd, første og andre setning lyder:

«Overføringsavtalen forutsetter gjensidighet. Dette innebærer like pensjonsregler og samme regulering av løpende pensjoner og oppsatte pensjonsrettigheter som i Statens pensjonskasse.»

Forskjellen på regelverket for bruttoberegnet og beholdningsbasert pensjon er så stor at SPK mener at POA-medlemmer født 1963 eller senere bare delvis er omfattet av overføringsavtalen. Men når det gjelder uførepensjon og etterlattepensjon har POA stort sett samme regelverk som SPK.

POA-medlemmer født 1962 eller tidligere som er omfattet av overføringsavtalen:

- OFA gjelder fullt ut, for alderspensjon, AFP, uførepensjon og etterlattepensjon.

POA-medlemmer født 1963 eller senere som er omfattet av overføringsavtalen:

- OFA gjelder uførepensjon
- OFA gjelder etterlattepensjon
- OFA gjelder alderspensjon opptjent til og med 31.12.2019, så opptjening kan medregnes mellom ordninger før 2020. Men det vil ikke gjelde alle tilfeller, det er mange ulike scenarioer og kombinasjoner.
- OFA gjelder ikke alderspensjon opptjent fra og med 01.01.2020, ordningene skal utbetale det hver for seg
- OFA gjelder ikke AFP. Og det er ikke mulig for et medlem å kombinere AFP fra POA og livsvarig AFP.

Spørsmålene er under arbeid i SPK. Hvis andre ordninger har saker der det dukker opp spørsmål om opptjening fra POA skal medregnes i alderspensjon eller livsvarig AFP, ta gjerne kontakt med SPK.

POA-medlemmer som er omfattet av overføringsavtalen og er født 1962 eller tidligere, kan altså få pensjonene sine behandlet som normalt.

12 INFORMASJONSUTVEKSLING

12.1 Generelt

Overføringsavtalen § 13:

Oppgjørsordning mellom avtalepartene - gjensidig informasjonsplikt

"Alle avtalepartene som har sluttet seg til overføringsavtalen, skal informere de øvrige avtalepartene om forhold vedrørende medlemmene og pensjonsordningen som har betydning for pensjonsprognose, retten til pensjon og pensjonsberegningen. Informasjonsplikten gjelder ved nye pensjonstilfeller, endringer og opphør av pensjoner, når en pensjonist går inn i stilling med rett til medlemskap i en pensjonsordning omfattet av overføringsavtalen og om andre forhold som er av betydning for pensjonen.

Avtalepartene skal informere de øvrige avtalepartene om endringer i kontaktinformasjon, administratorbytte og andre forhold som kan ha betydning for saksbehandlingen.»

12.2 Utveksling av opplysninger

Når det foreligger opplysninger om at en pensjonsberettiget har opptjening i andre pensjonsordninger, skal utbetalende innretning innhente opplysninger fra tidligere ordninger.

Det kan gjelde opplysninger om

- pensjonsgivende tjenestetid
- stillingsprosent i ulike perioder
- pensjonsgrunnlag
 - lønn
- pensjonsbeholdning
 - tilvekst
- oppsatt pensjon for tjenestetid før 2020 for arbeidstaker født i 1963 eller senere
- eventuelle andre forhold av betydning

Utbetalende pensjonsordning kan også sende forespørsel om forsikret refusjonsytelse til andre pensjonsordninger pensjonisten har vært tilknyttet, se bilag 3 for nærmere beskrivelse av forsikret refusjonsytelse.

Detaljene foreligger i «Vedlegg 2.1 – Teknisk rammeverk» til overføringsavtalen, denne er tilgjengelig på www.spk.no/virksomhet/medlemskap-for-verksemder/overforingsavtalen/.

Ordningene i overføringsavtalen er allerede tett sammenknyttet i punkt-til-punkt-løsningen og det arbeides for å utvide funksjonaliteten i den, slik at mer informasjon kan utveksles elektronisk.

12.3 Personvern

Det er avklart at personvernreglene ikke er til hinder for utveksling av informasjon mellom pensjonsordningene per e-post, så lenge dette gjøres på TLS-krypterte e-postløsninger. Vi viser til hjemler i lov om Statens pensjonskasse § 45 fjerde ledd siste punktum:

«Pensjonskassen og annen pensjons- eller trygdeordning har tilsvarende gjensidig opplysningsplikt, når ytelse fra Pensjonskassen skal samordnes med ytelse fra den annen ordning, eller Pensjonskassen har sluttet overenskomst med ordningen etter § 46»

Det er også tilsvarende regler i samordningsloven § 27.

«Pensjons- eller trygdeordninger som foretar beregning og utbetaling av ytelser som omfattes av denne loven, skal bistå hverandre med opplysninger om at ytelser er innvilget, endret eller opphørt. Dette gjelder også saker der det ikke skal foretas samordning etter bestemmelsene i loven her. Der ytelsene skal samordnes, skal det utveksles opplysninger som er nødvendig for å foreta samordningen.

Nødvendige opplysninger kan utveksles mellom ordningene uten hinder av taushetsplikt. Svikt ved utveksling av opplysninger skal ikke gi grunnlag for erstatning etter lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning kapittel 2. Departementet gir forskrift om registrering og utveksling av opplysninger (meldesystem).»

Pensjonsinnretningene på overføringsavtalen kan derfor utveksle opplysninger som før.

Når det gjelder oppbevaring, sletting og tilgjengeliggjøring av personopplysninger, er dette spørsmål som hver enkelt pensjonsinnretning selv må håndtere.

13 OVERSIKT OVER STATENS PENSJONSKASSES BEGREPER BRUKT I FORBINDELSE MED NYE SAMORDNINGSREGLER FOR ALDERSPENSJON FRA 01.01.2021

Begreper	Definisjon	Kilde
Folketrygd-beholdning	<p>Grunnlaget for samordningsbeholdning. Folketrygdbeholdningen utgjør summen av pensjonsbeholdningen etter folketrygdloven § 20-4, eventuell garantipensjonsbeholdning etter § 20-11 og eventuell garantitilleggsbeholdning omregnet fra garantitillegg etter § 20-20.</p> <p>Hvis pensjon fra folketrygden er tatt ut før tjenstepensjonen, blir beholdningene beregnet som om folketrygdpensjon og tjenstepensjon ble tatt ut samtidig.</p> <p>Ved samtidig uttak av alderspensjon i folketrygden og i tjenstepensjon brukes begrepet "faktisk folketrygdbeholdning", og ved ulikt uttak brukes begrepet "beregnet folketrygdbeholdning".</p> <p>NAV vil alltid sende over den "beregnete folketrygdbeholdningen".</p> <p>Dersom første uttak av folketrygdens pensjon og tjenstepensjon er samme tidspunkt, vil de beregnede beholdningene være lik de faktiske.</p>	<p>Nav</p> <p>"Beregnet folketrygdbeholdning" er den beholdningen Nav skal sende over til tjenstepensjonsleverandørene og som er utgangspunktet for beregningen av samordningsbeholdningen. Folketrygdbeholdningen kan være sammensatt av flere beholdninger. Summen av beholdningen skal slås sammen til ett beløp.</p> <p>Nav skal oversende størrelsen på inntektpensjonsbeholdning, garantipensjonsbeholdning og garantitilleggsbeholdning. Det er SPK som selv skal slå sammen størrelsene i de ulike beholdningene. Årsaken til at vi ønsker å få oversendt størrelsen på den enkelte beholdningen er at vi ved endringer i beholdningen etter uttak skal ha mulighet til å utlede riktig beholdning som vi skal samordne med.</p> <p>"Utlede beholdning" (se definisjon under)</p>
Beregnet folketrygdbeholdning	<p>Nav vil sende "beregnet folketrygdbeholdning". Dersom første uttak av folketrygdens pensjon og tjenstepensjon er samme tidspunkt, vil de beregnede beholdningene være lik de faktiske</p>	Nav
Tilvekst	<p>Inntekt opptjent før uttak av pensjon blir beregnet og utbetalt etter at skattemeldingen er klar.</p> <p>Denne tilveksten skal tjenstepensjonsordningen samordne med fra samme tidspunkt som det kommer til utbetaling.</p>	Nav/SPK

Utledet beholdning	<p>Ved uttak av pensjon får vi oversendt "beregnet beholdning" fra Nav. På uttakstidspunktet vil beholdningen være lik i tjenestepensjon og i folketrygden. Etter uttak vil SPK måtte ivareta alle endringer som påvirker størrelsen på beholdningen og beregne riktige beholdninger som vi skal bruke i samordningen. Det er dette vi kaller "utledet beholdning"</p> <p>Endringer som påvirker størrelsen på beregnet beholdning kan være:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Økning pga tilvekst inntil 2 år etter uttak av tjenestepensjon 1.1 - Regulering 1.5 - Endring i sivilstatus, som gir endring i garantipensjonssats - Endring i trygdetid - Endring i skatteunderlag etc. 	SPK Dette er beholdningen SPK må vedlikeholde og oppdatere etter første endring etter uttak av tjenestepensjon.
Restbeholdning	Ved delvis uttak av alderspensjon i Nav, fortsetter medlemmet å tjene opp pensjon i folketrygdbeholdningen. Dette er en restbeholdning som først kommer til utbetaling når medlemmet øker graden i folketrygden eller ber om å få det utbetalt	Nav
UttaksID	ID som er knyttet til hvilket samordningsunderlag vi skal knytte uttaket mot og samordne med.	SPK
Samordningsunderlag	Basert på folketrygdbeholdningene og beholdningsendringene opprettes det et samordningsunderlag som sier hvilke data vi skal samordne med. Samordningsunderlag skal både ivareta hvilke data vi skal samordne med og erstatte dagens "grå linjer" som blir opprettet i saksbehandlings-systemet for tidligere uttak. (dette blir i første omgang ikke gjennomført)	SPK
Samordningsbeholdning	0,98 * Beregnet folketrygdbeholdning	SPK
Manuelt samordningsbeholdningsfradrag	Manuelt beregnet fradrag beregnet etter formel: Samordningsbeholdning dividert med delingstall på uttakstidspunktet, avkortet med tjenestetid og uttaksgrad i tjenestepensjon	SPK Manuelt fradrag vi får som input fra pensjonvedtak
Samordningsbeholdningstillegg	Tillegg som legges til etter samordningen. Formel: (2,5 G) / delingstall * Tjenestetid * andelen nye opptjeningsregler * pensjonsgrad G= grunnbeløpet	SPK

Individuell garanti	<p>Medlemmer som er født i 1958 eller tidligere har en garanti om at de får 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved fylte 67 år.</p> <p>Vilkår for rett til tillegget er: Du må ha full opptjeningstid, 30 år. Har du ikke full opptjeningstid, blir garantien avkortet.</p> <p>Samtidig uttak fra folketrygden og tjenestepensjon. Garantien skal beregnes som om du har tatt ut pensjon fra tjenestepensjon og folketrygden fra samme tidspunkt - tidligst fra 67 år.</p> <p>Årskullene 1959 - 1962 skal også ha individuell garanti. Garantien beregnes som en andel opptjent av garantitillegget som er gitt til årskull 1958.</p> <p>Andelen bestemmes av forholdet mellom opptjeningstid før 2011 og samlet opptjeningstid Tillegget skal trappes ned.</p>	
Tjenestetid før 2011	<p>Skal kun vises og beregnes for årskullene 59-62.</p> <p>Benyttes i beregning av individuell garanti (se formel over)</p>	
Delingstall	<p>Tall som brukes i forbindelse med levealdersjustering for å beregne årlig pensjon for personer som er født i 1954 eller senere</p>	<p>Tabell som hentes fra Nav og oppdateres 1.7 hvert år , med fastsatte prognose- og delingstallstall for hvert årskull</p>
Justeringstall	<p>Samlebegrep for delingstall og forholdstall er justeringstall.</p> <p>Benyttes til å levealdersjustere brutto tjenestepensjon. Begrepet gjelder for alle årskull, men det er årskullene som bestemmer om det er forholdstall eller delingstall som skal benyttes.</p>	<p>SPK</p>
Gammelt regelverk	<p>Dette gjelder regelverket for den delen av alderspensjonen med opptjeningsregler etter folketrygdlovens kap.19.</p> <p>Dvs. opptjening med poengtall og poengår.</p> <p>I beregningen av pensjoner for årskullene 1954- 1962 må andelen på nytt og gammelt regelverk vektet.</p> <p>For årskull 1954 er 90 prosent på gammelt regelverk og 10 prosent på nytt. 1955 har 80 gammelt og 20 nytt regelverk osv.</p>	
Nytt regelverk	<p>Dette gjelder regelverket for den delen av alderspensjonen med opptjeningsregler etter folketrygdlovens kap.20.</p> <p>Dvs. opptjening av en beholdning.</p> <p>I beregningen av pensjoner for årskullene 1954- 1962 må andelen på nytt og gammelt regelverk vektet.</p> <p>For årskull 1962 er 90 prosent på nytt regelverk og 10 prosent på gammelt.</p>	

Garantipensjonsnivå	Garantipensjonen fastsettes med en ordinær og en høy sats som gjelder ved 67 år for ugradert pensjon med full trygdetid. Ordinær sats: Ytes til den som lever sammen med en ektefelle Høy sats: Ytes til enslige	Nav Folketrygdloven § 20-9. Garantipensjon – satser
Trygdetid	Element som påvirker størrelsen på garantipensjonsnivået.	Nav
Minstenivåtillegg	Dersom reguleringen av alderspensjonen medfører at pensjonen blir lavere enn "minste garantipensjonsnivå" gis det et tillegg som kalles for minstenivåtillegg. Tillegget er samordningspliktig, men er ikke en del av folketrygdbeholdning. Tillegget blir beregnet etter folketrygdlovens § 19-14 5. ledd og § 20-18 5. ledd for overgangskullene. For overgangskullene (54-62) er det beregningen etter § 19-8 og § 20-9 vektet for andelen etter reglene i kapittel 19 og 20 som utgjør medlemmets «minstenivå».	Nav oversender minstenivåtillegg som i samordningen blir fordelt etter andelen beregnet etter kap. 19 og kap. 20.

14 ENDRINGER OG JUSTERINGER I DENNE UTGAVEN

De vesentligste endringene er nevnt her:

Innledning	Nytt avsnitt om arbeidsgruppen for overføringsavtalen Nytt avsnitt om eksempelsamlingen Lenke til siden på spk.no der overføringsavtalen, brukerveiledningen og eksempelsamlingen er publisert
1.1.1	Ny refusjonsløsning er omtalt
1.1	Forsikret refusjonsytelse er nytt begrep i listen
1.4	Tilpasning til oppdatert overføringsavtale
1.4.1	Nytt avsnitt om livsvarig AFP
1.5	Oppdatert henvisning til overføringsavtalen
1.7.1	Sikringsordningen og livsvarig AFP
3	Medlemskapitlet er skrevet helt om
4	Ny inndeling, i medlemmer født 1962 eller tidligere og medlemmer født 1963 eller senere
4.2.1	Presiseringer om oppsatt alderspensjon og valg mellom uførepensjon og særalderspensjon
4.3.2.2	Mer detaljert omtale av SPKs praksis ved nedgang i lønn
4.3.6	Nytt avsnitt
5	Presisering av at AFP-kapitlet bare gjelder medlemmer født 1962 eller tidligere Oppdaterte henvisninger til overføringsavtalen
6	Oppdaterte henvisninger til overføringsavtalen
6.2.3.4	Oppdateringer om pensjonsvalg og medlemmer født 1963 eller senere Tabell: Lagt til nye scenarier for medlemmer født 1963 eller senere
6.3.5	Nytt avsnitt
6.5.7	Nytt avsnitt
7	Oppdaterte henvisninger til overføringsavtalen
8	Ny inndeling, i medlemmer født 1962 eller tidligere og medlemmer født 1963 eller senere
9	Endret innhold som følge av ny refusjonsløsning.
11	Nytt kapittel om pensjonsordning for apotekvirksomhet
12	Tilpasset punkt-til-punktløsningen